

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
MÜZİK EĞİTİMİ BİLİM DALI

GÜZEL SANATLAR LİSELERİNDE BİREYSEL SES
EĞİTİMİ DERSİNDE UYGULANAN VACCAI VE
CONCONE ETÜTLERİNİN ÖĞRENCİNİN
SES GELİŞİMİNE ETKİSİ

Gülşah BAŞARAN TANRIÖVER

DOKTORA TEZİ

Danışman
Doç. Dr.Sema SEVİNÇ

Konya-2015

T. C.

NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

BİLİMSEL ETİK SAYFASI

Öğrencinin	Adı Soyadı	Gülşah BAŞARAN TANRIÖVER
	Numarası	128309023002
	Ana Bilim / Bilim Dalı	Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı/Müzik Eğitimi Bilim Dalı
	Programı	Doktora
	Tezin Adı	Güzel Sanatlar Liselerinde Bireysel Ses Eğitimi Dersinde Uygulanan Vaccai ve Concone Etütlerinin Öğrencinin Ses Gelişimine Etkisi

Bu tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadarki bütün süreçlerde bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını bildiririm.

Gülşah BAŞARAN TANRIÖVER

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

DOKTORA TEZİ KABUL FORMU

Öğrencinin	Adı Soyadı	Gülşah Başaran Tanrıöver
	Numarası	128 309 02 3002
	Ana Bilim / Bilim Dalı	
	Programı	Doktora
	Tez Danışmanı	Doç Dr Sema Sevinç
Tezin Adı	Gazel Sanatlar Liselerinde Birleşik Ses Eğitimi Konusunda Uygulanan Vaccas ve Concone Etiketlerinin Öğrencinin Ses Gelişimine Etkisi	

Yukarıda adı geçen öğrenci tarafından G.S.L. Liselerinde Birleşik Ses Eğitimi Konusunda Uygulanan Vaccas ve Concone Etiketlerinin Öğrencinin Ses Gelişimine Etkisi başlıklı bu çalışma 04.../12.../2015 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oybirliği/oyçokluğu ile başarılı bulunarak, jürimiz tarafından doktora tezi olarak kabul edilmiştir.

Ünvanı, Adı Soyadı	Danışman ve Üyeler	İmza
Doç Dr Sema Sevinç (Danışman)		S. Sevinç
Doç Dr Emel Funda Türkmen		E. Türkmen
Doç Dr Ebru Temiz		E. Temiz
Doç Dr Mustafa Davuz		M. Davuz
Doç Dr Aynur Elhan Nayir		A. Nayir

Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi
A1-Blok 42090 Meram Yeni Yol /Meram /KONYA
Telefon: (0 332) 324 7660 Faks : 0 332 324 5510
Elektronik Ağ: www.konya.edu.tr E-Posta: ebil@konya.edu.tr

ÖN SÖZ

Bu araştırma süresince, araştırmamın her bölümünde bana yol gösteren ve emeğini esirgemeyen saygı değer danışmanım Doç. Dr. Sema SEVİNÇ'e, yine araştırmamın her aşamasında bana değerli bilgileri ile yardımcı olan aynı zamanda tez izleme komitesinde yer alan sayın Doç. Dr. Ebru TEMİZ'e, tez izleme komitesinde yer alan ve önemli bilgileri ile katkıda bulunan sayın Doç. Dr. Mustafa YAVUZ'a, Erciyes Üniversitesi Gevher Nesibe Hastaneleri Tıp Fakültesi KBB Anabilim Dalı Öğretim Üyesi Doç. Dr. İbrahim KETENCİ'ye, yine süreç içerisinde aynı bölümde Araştırma Görevlisi olarak bulunan, Arş. Gör. Salih Güneş ve tüm KBB Anabilim Dalı çalışanlarına, araştırmamın performans değerlendirme aşamasında değerli desteklerini esirgemeyen A.Ulvar TANRIÖVER, Uz. Özlem ÇETİN ÖZGÜL ve Dr. Özlem DOĞAN'a, teşekkürü bir borç bilirim.

Lisansüstü eğitim ve araştırmam boyunca bana inanan, beni her aşamasında hiçbir zaman yalnız bırakmayan, desteğini benden esirgemeyerek özveri içinde yardımcı ve dayanak olan, daha ileriye gitmem için her an yanımda varlığını hissettiğim hayatımın en kıymetlisi eşim A.Ulvar TANRIÖVER'e ve bana inanıp güvenen aneme ve kardeşlerime teşekkürlerimi sunarım.

Gülşah BAŞARAN TANRIÖVER

T. C.

NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

Adı Soyadı	Gülşah BAŞARAN TANRIÖVER
Numarası	128309023002
Ana Bilim / Bilim Dalı	Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı/Müzik Eğitimi Bilim Dalı
Programı	Doktora
Tez Danışmanı	Doç.Dr. Sema SEVİNÇ
Öğrencinin Tezin Adı	Güzel Sanatlar Liselerinde Bireysel Ses Eğitimi Derisinde Uygulanan Vaccai ve Concone Etütlerinin Öğrencinin Ses Gelişimine Etkisi

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, Güzel Sanatlar Liselerinde, Bireysel Ses Eğitimi dersi Öğretim Programında kaynak kitap olarak verilen, Vaccai ve Concone ses etüt kitaplarındaki etütlerin, Güzel Sanatlar Liselerinde 12. Sınıf öğrencilerinin ses gelişimine etkisinin olup olmadığının incelenmesi ve etütlerin ses eğitimi sürecinde kullanım öneminin vurgulanmasıdır.

Araştırmada kontrol gruplu ön test- son test deneysel araştırma modeli kullanılmıştır. Araştırma,2014-2015 öğretim yılında 20 haftalık süreçte gerçekleştirilmiştir. Deney ve kontrol grubu seçiminde random tekniğine göre seçim yapılmıştır.

Araştırma problemine bakılarak, oluşturulacak olan veri toplama araçları belirlenirken, uzman görüşleri alınarak Vaccai ve Concone ses etütleri belirlenmiş, Genel Kulak Burun Boğaz Muayenesi ve VLS (videolaringostro-boskopik) değerlendirilmesi yapılmıştır. Ayrıca sesin akustik analizinde MDVP Advanced ve CSL Main programları kullanılmıştır. MPT (Maksimum Fonasyon süresi) ölçülmüş, Performans

Değerlendirme formu uygulanmış, problemlere yönelik olarak toplanan verilerin istatistiksel çözümleri için SPSS (Statistical Package for Social Sciences) 22.00 istatistik paket programından yararlanılmıştır.

Veri çözümlemede betimsel istatistik teknikleri kullanılmış ve istatistiksel analizlerin yorumlanması yapılmıştır. Ayrıca grup içi parametrelerin değerlendirilmesinde Wilcoxon işaretli sıralar testinden ve Mann Whitney U testinden yararlanılmıştır. İstatistiksel anlamlılık için 0,05 anlamlılık düzeyi kullanılmıştır.

Deney ve kontrol gruplarının arasında yapılan karşılaştırmada akustik ses analiz değerlerinden ShdB, Shim, APQ ve NHR değerleri arasında anlamlı düzeyde bir farklılaşmanın olmadığı, MPT, Jitt, RAP, PPQ ve performans değerlendirme değerleri açısından deney grubunda olan öğrencilerle kontrol grubunda olan öğrenciler arasında anlamlı farklılık olduğu görülmüştür. Elde edilen sonuçlar, deney grubuna uygulanan Vaccai ve Concone etütlerinin, öğrencinin ses gelişimine etkili olduğu hipotezini desteklemektedir.

Anahtar Kelimeler: Ses Eğitimi, Vaccai Ses Etüdü, Concone Ses Etüdü, Akustik Ses Analizi, Performans Değerlendirme.

T. C.

NECMETTİN ERBAKAN UNIVERSITY
Educational Science Institute

Student's	Name, Surname	Gülşah BAŞARAN TANRIÖVER
	Number	128309023002
	Department/ Field	Fine Arts Education/ Music Education
	Programme	Doctorate
	Thesis Advisor	Associate Professor Sema SEVİNÇ
	Thesis Title	The Effects Of Vaccai And Concone Vocal Exercises On Voice Development Of Students Applied In Individual Voice Training Courses At Fine Arts High Schools

SUMMARY

The purpose of this study is to examine whether the vocal exercises in textbook named Vaccai and Concone, which is adopted as a main source of the Individual Voice Training Curriculum, affect the voice development of 12th grade music students and to emphasize the importance of voice training process in the use of these vocal exercises at Fine Arts High Schools.

Experimental research model with pre-test post-test control group was used in this study. The research was carried out within a period of 20 weeks in academic year 2014/2015. Simple random sampling was used while determining the experimental and control group students.

Looking at the research problem, as data collection tools for the desired problems to be answered primarily vocal exercises in the textbook of Vaccai and Concone were determined with expert opinions. After that general otolaryngology examination and Video-Laryngo-Stroboscopy (VLS) evaluation was made. MDVP Advanced and CSL Main softwares were used in the evaluation of the acoustic properties of the

sound. MPT (Maximum Phonation Time) was measured by chronometer, Individual Voice Training Performance Assessment survey was developed based on expert opinions and applied to the students and according to the overall aims of the problem, the data obtained from this study was analyzed using SPSS 22.00.

Data were analyzed using descriptive statistics and statistical analyzes were performed in tables and made interpretations. For evaluation of the intra-group parameters Wilcoxon rank-sum test and the Mann-Whitney U test were used. 0,05 significance level was estimated for statistical significance value.

When the results of both groups are compared, there is not a significant difference between ShdB, Shim, APQ and NHR values of acoustic analysis however it was observed that there seems to be a significant difference between two groups of the students in terms of MPT, Jitt, RAP, PPQ values. Thus, Vaccai and Concone vocal exercises applied on the experimental group support the hypothesis that they are highly effective on voice development of music students.

Keywords: Voice training, Vaccai vocal exercises, Concone vocal exercises, acoustic analysis, Performance Assessment.

İÇİNDEKİLER

BİLİMSEL ETİK SAYFASI.....	i
DOKTORA TEZİ KABUL FORMU.....	ii
ÖN SÖZ	iii
ÖZET	iv
SUMMARY	vi
İÇİNDEKİLER	vi
KISALTMALAR.....	xiv
TABLolar LİSTESİ	xv
ŞEKİLLER LİSTESİ	xvii
BİRİNCİ BÖLÜM.....	1
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Durumu	3
1.2. Araştırmanın Amacı.....	4
1.3. Denenceler.....	4
1.4. Araştırmanın Önemi.....	5
1.5. Varsayımlar	5
1.6. Sınırlılıklar.....	5
1.7. Tanımlar	6
İKİNCİ BÖLÜM.....	8
2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE	8
2.1. Ses.....	8
2.1.1. Aktivatör Sistem	9
2.1.1.1. Solunumu Sağlayan Oluşumlar	10
2.1.2. Vibratör Sistem	12

2.1.2.1. Larenks kasları	14
2.1.3.Rezonatör Sistem	16
2.2. Sesin Akustik Analizi (Ses Analizinde Kullanılan Parametreler).....	18
2.2.1. Temel Frekans ve Temel Frekans Değişiklikleri.....	18
2.2.2. Ses Şiddetiyle İlgili Ölçümler.....	19
2.2.2.1.Frekans Pertürbasyonu Parametreleri.....	19
2.2.2.2.Amplitüt Pertürbasyonu Parametreleri	20
2.2.2.3.Spektral Parametreler	20
2.2.2.4.Ötüm Parametreleri	21
2.3.Sesin Aerodinamik Analizi	21
2.3.1.Maksimum Fonasyon Süresi (Maximum Phonation Time, MPT):	21
2.4. Sesin Görsel Analizi ,Videolaringostroboskopi (VLS).....	21
2.5. Ses Eğitimi	22
2.5.1. Mutasyon Dönemi ve Ses Eğitimi	25
2.5.2. Ses Eğitimi Veren Kurumlar	26
2.5.3. Güzel Sanatlar Liselerinde Uygulanan Bireysel Ses Eğitimi Öğretim Programları, ve Bireysel Ses eğitimi Dersi.....	28
2.5.3.1. Güzel Sanatlar Liselerinde Uygulanan Bireysel Ses Eğitimi Öğretim Programları	28
2.5.3.2. 2006–2007 Eğitim ve Öğretim Yılı B.S.EÖ. P Doğrultusunda Hazırlanan B.S.E Ders Kitabı.....	33
2.6. İlgili Yayın ve Araştırmalar	37
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....	49
3. YÖNTEM.....	49
3.1. Araştırmanın Modeli	49

3.1.1.1 Çalışma Grubu	51
3.1.1.1.2. Araştırma Grubu Seçim Ölçütleri.....	51
3.2. Araştırmanın Deseni	52
3.3. Verileri Toplama Araçları	53
3.3.1. Genel K.B.B. Muayenesi ve VLS (Videolarenostroboskopik) Değerlendirme	53
3.3.2. Sesin Akustik Analizleri ve MPT	53
3.3.2.1. CSL Main ve MDVP Advanced Programları	53
3.3.2.2. Maksimum Fonasyon Süresi (Maksimum Phonation Time)	54
3.3.3. Performans Değerlendirme	54
3.3.3.1. Performans Değerlendirme Ölçeğinin Güvenirlilik Çalışması	54
3.4. Deneysel Süreç	57
3.5. Verilerin Analizi	63
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM.....	64
4. BULGULAR	64
4.1. Birinci Denenceye İlişkin Bulgular ve Yorumlar	64
4.1.1. Deney Grubuna Ait MPT Değerlerine İlişkin Ortalama ve Standart Sapma Değerleri ve Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonucu Elde Edilen Bulgular	64
4.1.1.1. Deney Grubuna Ait MPT Değerlerine İlişkin Ortalama ve Standart Sapma	64
4.1.1.2. Deney Grubuna Ait MPT Değerlerine İlişkin Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonucu Elde Edilen Bulgular	65
4.2. İkinci Denenceye İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	65

4.2.1. Deney Grubu Öğrencilerinin Ön Test ve Son Testteki Jitt, RAP, PPQ, ShdB, Shim, APQ ve NHR Değerlerine İlişkin Ortalama, Standart Sapma Değerleri.....	65
4.2.2. Deney Grubu Öğrencilerinin Ön Test ve Son Testteki Jitt, RAP, PPQ, ShdB,Shim,APQ ve NHR Değerlerine İlişkin Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonucu Elde Edilen Bulgular	67
4.3. Üçüncü Denenceye İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	69
4.3.1. Deney Grubu Öğrencilerinin Performans Testi Ön Test ve Son Test Puanlarına İlişkin Ortalama, Standart Sapma İle En Düşük ve En Yüksek Puanlar	69
4.3.2. Deney Grubu Öğrencilerinin Performans Testi Ön Test ve Son Test Puanlarına İlişkin Wilcoxon İşaretli Sıralar Sonucu Elde Edilen Bulgular ...	69
4.4. Dördüncü Denenceye İlişkin Bulgular ve Yorumlar	70
4.4.1. Kontrol Grubu Öğrencilerinin Ön Test ve Son Testteki MPT Değerlerine İlişkin, Ortalama, Standart Sapma İle En Düşük ve En Yüksek Puanlar ve Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonucu Elde Edilen Bulgular	70
4.4.1.1. Kontrol Grubu Öğrencilerinin Ön Test ve Son Testteki MPT Değerlerine İlişkin Ortalama, Standart Sapma İle En Düşük ve En Yüksek Puanlar.....	70
4.4.1.2. Kontrol Grubu Öğrencilerinin Ön Test ve Son Testteki MPT Değerlerine İlişkin Wilcoxon İşaretli Sıralar Sonucu Elde Edilen Bulgular	71
4.5. Beşinci Denenceye İlişkin Bulgular ve Yorumlar	72
4.5.1. Kontrol Grubu Öğrencilerinin Ön Test ve Son Testteki Jitt, RAP, PPQ, ShdB, Shim, APQ ve NHR Değerlerine İlişkin Ortalama, Standart Sapma İle En Düşük ve En Yüksek Puanlar.....	72

4.5.2. Kontrol Grubu Öğrencilerinin Ön Test ve Son Testteki Jitt, RAP, PPQ, ShdB, Shim, APQ ve NHR Değerlerine İlişkin Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonucu Elde Edilen Bulgular	73
4.6. Altıncı Denenceye İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	75
4.6.1.Kontrol Grubu Öğrencilerinin Performans Testi Ön Test ve Son Test Puanlarına İlişkin Ortalama, Standart Sapma İle En Düşük ve En Yüksek Puanlar	75
4.6.2. Kontrol Grubu Öğrencilerinin Performans Testi Ön Test ve Son Test Puanlarına ilişkin Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonucu Elde Edilen Bulgular.....	75
4.7. Yedinci Denenceye İlişkin Bulgular ve Yorumlar	76
4.7.1.Öğrencilerin, MPT, Jitt, RAP, PPQ, ShdB, Shim, APQ, NHR ve Performans Testi Değerlerinin Buldukları Gruba Göre Farklılaşmasına İlişkin U Testi Sonuçlarına Ait Bulgular.....	76
BEŞİNCİ BÖLÜM	78
5. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER	78
5.1.Sonuç.....	78
5.2. Tartışma.....	80
5.3.Öneriler	85
5.3.1.Araştırmaya Yönelik Öneriler	85
5.3.2.Araştırmacıya Yönelik Öneriler.....	85
KAYNAKÇA	87
EKLER.....	92
EK-1: DENEY VE KONTROL GRUPLARININ, KULAK BURUN BOĞAZ MUAYENELERİNİN VE VLS GÖRÜNTÜLERİ.....	93
EK-2: SESİN AKUSTİK ÖZELLİKLERİNİN ÖLÇÜMÜ VE ÖLÇÜM SIRASINDAKİ KULLANILAN CİHAZA AİT GÖRÜNTÜLER	95

EK-3: SESİN AKUSTİK ANALİZİ SONUCU ÇIKAN PARAMETRELERE ÖRNEK.....	98
EK-4: BİREYSEL SES EĞİTİMİ DERSİNDE KULLANILAN NEFES ÇALIŞMALARI.....	100
EK-5: BİREYSEL SES EĞİTİMİ DERSİNDE KULLANILAN SES EGZERSİZİ ÇALIŞMALARI.....	101
EK-6: VACCAİ VE CONCONE SES ETÜTLERİNİ BELİRLEMEK İÇİN UZMANLARA UYGULANAN GÖRÜŞ ALMA ANKETİ.....	106
EK-7: BİREYSEL SES EĞİTİMİ DERSİNDE KULLANILAN CONCONE SES ETÜTLERİ	108
EK-8: BİREYSEL SES EĞİTİMİ DERSİNDE KULLANILAN VACCAİ SES ETÜTLERİ	123
EK-9: ARAŞTIRMA İÇİN ALINAN İZİNLER , DENEY VE KONTROL GRUPLARINA AİT ETKİNLİK PLANI.....	133
EK-10: BİREYSEL SES EĞİTİMİ ÖĞRETİM PROGRAMI.....	147
EK-11: PERFORMANS DEĞERLENDİRME FORMU.....	153
EK-12 DOKTOR GÖZLEM KÂĞIDI	154
EK-13: ERCİYES ÜNİVERSİTESİ K.B.B ANABİLİMDALI GENEL K.B.B MUAYENE ÖN TEST RAPORU	155
EK-14: ERCİYES ÜNİVERSİTESİ K.B.B ANABİLİMDALI GENEL K.B.B. MUAYENE SON TEST RAPORU.....	156
EK:15 DENEL İŞLEM SÜRECİNDE DENEY GRUBU ÖRNEK BİREYSEL SES EĞİTİMİ DERSİ DERS PLANI.....	157
EK:16 DENEL İŞLEM SÜRECİNDE KONTROL GRUBU ÖRNEK BİREY-SEL SES EĞİTİMİ DERSİ DERS PLANI.....	158
ÖZGEÇMİŞ	159

KISALTMALAR

MPT: Maximum Phonation Time (Maksimum Fonasyon Süresi)

MDVP: Multi Dimensional Voice Parametres

CSL: Computerized Speech Labratory

Jitt : Jitter (Frekans Pertürbasyonu)

Shim : Shimmer (Amplitüd Pertürbasyonu)

PPQ:Pitch Period Pertubation Quotient

NHR: Noise-Harmonic Ratio (Gürültü- Harmoni Oranı)

dB: Desibel

Hz: Hertz

KBB: Kulak Burun Boğaz

EÜ: Erciyes Üniversitesi

M.E. B: Milli EğitimBakanlığı

F.M.G: Feyziye Memduh Güpgüpoğlu

B.S.E: Bireysel Ses Eğitimi

VLS: Videolarengostroboskopi

ABD: Anabilim Dalı

B.S.E.D.Ö.P:Bireysel Ses Eğitimi Öğretim Programı

JITA: Absolut Jitter

RAP: Relative Average Pertubation

SPPQ: Smoothed Pitch Period Pertubation Quotient

G.S. L:Güzel Sanatlar Lisesi

A.G.S. L:AnadoluGüzel Sanatlar Lisesi

M.E. B:Milli Eğitim Bakanlığı

TABLolar LİSTESİ

Tablo-1: Araştırma Modelinin Simgesel Görünümü	50
Tablo-2: Dereceli Puanlama Anahtarının Puanlayıcılar Arası Tutarlılıktan Hareketle Güvenirliğine İlişkin Bulgular	56
Tablo-3: Deney Grubu Öğrencilerinin Ön Test ve Son Testteki MPT Değerlerine İlişkin Ortalama, Standart Sapma İle En Düşük ve En Yüksek Puanlar	64
Tablo-4: Deney Grubu Öğrencilerinin Ön Test ve Son Testteki MPT Değerlerine İlişkin wilcoxon işaretli sıralar testi sonuçları	65
Tablo-5: Deney Grubu Öğrencilerinin Ön Test ve Son Testteki Jitt, RAP, PPQ, ShdB, Shim, APQ ve NHR Değerlerine İlişkin Ortalama, Standart Sapma İle En Düşük ve En Yüksek Puanlar.....	66
Tablo-6: Deney Grubu Öğrencilerinin Ön Test ve Son Testteki Jitt, RAP, PPQ, ShdB, Shim, APQ Ve NHR Değerlerine İlişkin Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonuçları.....	68
Tablo-7: Deney Grubu Öğrencilerinin Performans Testi Ön Test ve Son Test Puanlarına ilişkin Ortalama, Standart Sapma İle En Düşük ve En Yüksek Puanlar	69
Tablo-8: Deney Grubu Öğrencilerinin Performans Testi Ön Test ve Son Test Puanlarına İlişkin Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonuçları	70
Tablo-9: Kontrol Grubu Öğrencilerinin Ön Test ve Son Testteki MPT Değerlerine İlişkin Ortalama, Standart Sapma İle En Düşük ve En Yüksek Puanlar	71
Tablo-10: Kontrol Grubu Öğrencilerinin Ön Test ve Son Testteki MPT Değerlerine İlişkin Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonuçları	71

Tablo-11: Kontrol Grubu Öğrencilerinin Ön Test ve Son Testteki Jitt, RAP, PPQ, ShdB, Shim, APQ ve NHR Değerlerine İlişkin Ortalama, Standart Sapma İle En Düşük ve En Yüksek Puanlar	72
Tablo-12: Kontrol Grubu Öğrencilerinin Ön Test ve Son Testteki Jitt, RAP, PPQ, ShdB, Shim, APQ ve NHR Değerlerine İlişkin Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonuçları.....	74
Tablo-13: Kontrol Grubu Öğrencilerinin Performans Testi Ön Test ve Son Test Puanlarına İlişkin Ortalama, Standart Sapma İle En Düşük ve En Yüksek Puanlar	75
Tablo-14: Kontrol Grubu Öğrencilerinin Performans Testi Ön Test ve Son Test Puanlarına İlişkin Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonuçları	75
Tablo-15: Öğrencilerin, MPT, Jitt, RAP, PPQ, ShdB, Shim, APQ, NHR ve Performans Testi Değerlerinin Buldukları Gruba Göre Farklaşmasına İlişkin U Testi Sonuçları.....	77

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil-1: Respiratör Sistem.....	10
Şekil-2: Solunum-Sisteminin-Anatomisi.....	11
Şekil-3: İspirasyon (Nefes Alma) ve Ekspirasyon (Nefes Verme).....	12
Şekil-4: Larenks Sagittal Görünümü.....	13
Şekil-5:Larenks Anatomisi ve Larenks Kıkırdakları	14
Şekil-6:Larenks Kasları	15
Şekil-7: Sağlıklı Ses Telleri (Vocal Cords) Görüntüleri.....	15
Şekil-8: Sağlıklı Ses Teli	15
Şekil-9:Rezanatör Boşluklar	17
Şekil-10: Oral Kavite (Ağız Boşluğu)	17

BİRİNCİ BÖLÜM

1. GİRİŞ

İnsan doğduğu andan itibaren yaşadığı çevresinde bulunan seslerle iletişim kurmuş, sesin kaynağına ulaşmış, kendi duygu yapısında yer alan güzellik kavramı ile sesin kullanımında ve diğer kaynaklarla iletişimde en, iyiye ulaşmaya çalışarak sesin oluşumunu ve gelişimini incelemiştir.

Doğumundan ölümüne kadar çevresindeki seslerle etkileşim içinde olan insanoğlu diğer canlılarda olmayan estetik beğenisi onu bir disiplin haline getirmiştir (Erdem Aydın, 2010:1).

Birey olarak insan, belli özelliklerle donanmış bir organizma olarak doğal (fiziksel, kimyasal, biyolojik), toplumsal ve kültürel öğelerden oluşan bir çevre içine doğar; bu öğelerle birlikte, yan yana, iç içe yaşar ve onlarla sürekli bir etkileşim içinde bulunur. İnsanın (içinde) doğup yaşadığı çevrede yer alan doğal, toplumsal ve kültürel öğeler arasında “ses” çok önemli bir yer tutar. İnsanın çevresi, bir bakıma, sanki seslerden örülü bir ağ gibidir. Ses, insanın çevresiyle iletişim ve etkileşiminde rol oynayan temel öğelerin ya da gereçlerin başında gelir. Nitekim sesin olmadığı durumlarda iletişim, anlaşım ve etkileşim zor olur. Duygu ve düşüncelerin en dolaysız ve etkili bir biçimde iletilmesini sağlayan bir iletişim aracıdır. Ses kulağın iletilmesiyle beyni uyarıcı etkiyi sağlayan fiziksel bir olaydır. Sesin var olabilmesi için bu etkiyi yaratan bir kaynak, uyarıcı etkinin kulağa kadar gelmesini sağlayan ortam ve ayrıca bu etkiyi saptayacak kulak ve beynin bulunması gerekir. Bunlardan birinin yokluğu durumunda seste yoktur (Zeren, 2008: 2).

Ses kulağın duyduğu titreşimlerdir ve hareketin ürünüdür. Hareket eden bir cisim titreşir ve ses dalgaları oluşturur. Ses dalgaları titreşimleri bulunduğu ortama yayılır ve ses oluşur. Bir sesin varlığından söz edebilmemiz için titreşimlerden oluşan sesin iletken bir ortamda kulağa ulaşması ve beyindeki işitme merkezine iletilmesi gerekir (Say,2006:9).Gazimihal sesi ; “ötümlü bir cismin hava boşluğundaki titreşimlerin verimi olayı ve işitme organlarımız üzerindeki etkisi” olarak tanımlamıştır (Aktaran: Töreyin, 2008:31).

Ses, insanların birbirleriyle iletişim kurmalarını sağlayan konuşma fonksiyonu için gerekli temel faktördür. Her kişinin kendine özgü bir sesi vardır ve bu ses, kişinin karakter özellikleriyle, duygu durumuyla ve diğer birçok faktörle yakından ilişkilidir. Ses ve konuşma, sosyal yaşamın önemli bir parçasını oluşturmaktadır (Güleç, 2013: 1).

İnsan sesine, temelde konuşma ve anlaşma için doğuştan var olan bir olgu denebilir. İnsanın doğuştan beraberinde getirip, diğer insanlarla iletişim aracı olarak kullandığı sesi, müzikal anlamda ses üreten en doğal çalgıdır. İnsanda ses, vücut sistemindeki organların bir bütün içinde çalışması sonucu meydana geldiği söylenebilir. İnsan sesinin geçmişi çalgılardan eskiye uzanır. Tarih öncesi toplumlarda şarkı vardır fakat çalgı yoktur. Müzik şarkı söylemekle başlamıştır, İnsanoğlu hayatının her döneminde sesini aralıksız kullanmış, sesini fark edip çıkardığı belli belirsiz seslerle iletişim kurmuş ve duygularını anlatmak için tekrarladığı küçük ritimli seslerle müzik yapmıştır. Böylece şarkı söylemeye başlarken müziği de yaratmaya başlamıştır. Asırlar boyunca devam eden bu süreçte insan sesi doğal çalgı olarak kabul edilerek şarkı söyleme teknikleri oluşmuştur. Zaman içerisinde ses teknikleri gelişmiş çeşitlenmiş şarkı söyleme sanatı doğmuştur (Say, 2006:167).

İnsan sesi, çeşitli kaynaklarda şöyle ifade edilmiştir:

”İnsanda ses tellerinin bir sinirsel uyarı hareketiyle titreşmesine bağlı olarak gırtlak tarafından üretilen sestir” (Töreyn, 2008: 31).

Ayrıca büyük opera besteci Guiuseppo Verdi insan sesi ve şarkı konusunda; “Şarkı, tek başına gerçeği yansıtmaz, ama şarkının varlığı, insanın varlığını kanıtlar” demiştir. Le Grand Livre des insan sesini şöyle açıklamıştır; “İnsan, sesini kullanırken aldığı zevk, güzel şarkı söyleme eğilimi ile gerçekleşmektedir. Bilindiği gibi müzik şarkı söylemekle başlar ve temel kaynağı budur” (Aktaran: Töreyn, 2008:169).

“İnsanoğlu kendi sesini kullanabilmeyi, nesnelere birbirine vurup ses yaratabilmeyi ve hayvan kemiklerini üfleyip sesini gürleştirmeyi başardığında müzikte tarihini yazmaya başlamıştır. İlk çalgı insanın kendi sesidir” (İlyasoğlu, 2001:1).

Yukarıdaki tanımlardan yola çıkarak, insan sesinin; doğuştan gelen özelliklerle birlikte parmak izi kadar kişiye özel bir şekilde değişik karakterlerden oluşan en özel ve en doğal çalgı olduğu söylenebilir (Tanrıöver, Başaran, 2011:7).

İnsan sesi değişmeye ve gelişmeye oldukça müsait bir yapıdadır. İnsan sesi büyüme döneminde çeşitli evrelerden geçerek değişime uğramaktadır. Gelişmeye oldukça müsait olan insanın, sesini doğru, etkili ve güzel kullanabilmesi için, ses eğitimi sürecinden geçmesi gerekmektedir. İnsan sesi ancak bu süreç içerisinde gelişim göstermektedir.

1.1.Problem Durumu

Eğitilmiş bir sesten bahsetmek için insan sesinin oluşum sürecinden yola çıkarak, ses için ek olarak yapılan, bütün çalışmalarını araştırmak ve değerlendirmek gerekmektedir. Dünyada ve ülkemizde müzik eğitimi veren kurumlarda çeşitli programlarda ses eğitimi dersleri verilmektedir. Ses eğitimi derslerinde çeşitli yöntemler ve çeşitli kaynak kitaplar kullanılmaktadır. Yapılan ses eğitimi sırasında sesin doğru etkili ve güzel bir şekilde kullanılması için nefes egzersizleri, ses egzersizleri ve ses etütleri ses eğitimi alan bireylere uygulanmaktadır. Ancak bu uygulamalar ile ses eğitiminde verimli bir sonuç elde edilebilir.

Ses eğitimi kavramı, bireylerin seslerini doğru, etkili ve güzel bir şekilde kullanmaları açısından yeni davranışlar oluşturmak için belirli kurallar çerçevesinde yapılan çalışmalar bütünüdür.

Konuşma eğitimi, koro eğitimi, şarkı söyleme eğitimi ve şan eğitimi gibi ses eğitimi basamaklarını içerisine alır. Ülkemizde verilen ses eğitimi çeşitleri, müzik kurumlarında verilmektedir. Burada orta öğretim kademesinde hem özenen hem mesleki müzik eğitimi içerisinde yer alan, Güzel Sanatlar Liseleri, ses eğitimi sürecinin başlatıldığı bir kurundur. B.S.E. dersi Güzel Sanatlar Liselerinde 12. sınıfta Bireysel Ses Eğitimi dersi öğretim programı ile öğrencilere uygulanmaktadır. Öğretim program yaklaşımına göre, Güzel Sanatlar Liselerinde ses eğitimi yöntemleri içerisinde uygulanan çeşitli nefes egzersizleri, ses egzersizleri ve ses etütleri bulunmaktadır. Bunların bir kısmı 12. Sınıf B.S.E. ders kitabında da yer almaktadır. B.S.E. dersi öğretim programında yer alan, ses çeşitleri, solunum ve geliştirici uygulamalar, bo-

ğumlama ve ilgili uygulamalar, entonasyon ile ilgili uygulamalar, rezonans ile ilgili uygulamalar, registre ile ilgili uygulamalar, legato ile ilgili uygulamalar, crescendo, decrescendo ile ilgili uygulamalar, inici ve çıkıcı dizi ve aralık çalışmaları ve nüans adlı ünite konuları Vaccai ve Concone ses etüt kitaplarındaki ses etütleri ile ilişkilendirildiğinde, ses türleri açısından Vaccai ve Concone ses etütlerinin özellikle doğru ve etkili solunumu desteklediği, anlaşılır söylemede, entonasyon geliştirmede çalıştırıcı, legato, crescendo, decrescendo söylemede etkili, nüans ifadelerini uygulama açısından bire bir etkili olduğu düşünülmektedir.

Güzel Sanatlar Liselerinde, Bireysel Ses Eğitimi Dersinde Uygulanan, Vaccai ve Concone Etütlerinin, Öğrencinin Ses Gelişimine Etkisi var mıdır? Sorusu bu araştırmanın problemini oluşturmaktadır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, Güzel Sanatlar Liselerinde, B.S.E dersi ile ilgili olarak Talim Terbiye Kurulu Başkanlığının, 08.12.2006 tarihli 392 sayılı kararına bağlı olarak, 9. sınıflardan başlatılarak kademeli şekilde uygulanmak üzere kabul edilmiş olan B.S.E.Ö.P'nda kaynak kitap olarak yer alan Vaccai ve Concone ses etüt kitaplarındaki ses etütlerinin, Güzel Sanatlar Liselerinde 12. sınıf müzik öğrencilerinin ses gelişimine etkisinin olup olmadığının incelenmesi ve ses etütlerinin ses eğitimi sürecinde kullanım öneminin vurgulanmasıdır.

1.3. Denenceler

- Vaccai ve Concone ses etüt çalışmaları, deney grubu öğrencilerin maksimum fonasyon süresi (MPT) değerini geliştirir.
- Vaccai ve Concone ses etüt çalışmaları, deney grubu öğrencilerin akustik ses özellikleri değerlerini geliştirir.
- Vaccai ve Concone ses etüt çalışmaları, deney grubu öğrencilerin performans değerlerini geliştirir.
- Vaccai ve Concone ses etüt çalışmaları, kontrol grubu öğrencilerin maksimum fonasyon süresi (MPT) değerini geliştirir

- Vaccai ve Concone ses etüt çalışmaları, kontrol grubu öğrencilerin akustik ses özellikleri değerlerini geliştirir.
- Vaccai ve Concone ses etüt çalışmaları, kontrol grubu öğrencilerin performans değerlerini geliştirir.
- Deney ve kontrol grubu karşılaştırmasında Vaccai ve Concone ses etüt çalışmaları, deney grubu öğrencilerinin maksimum fonasyon süresi (MPT), akustik ses özellikleri ve performans değerlerini geliştirir.

1.4 Araştırmanın Önemi

Bu araştırma; Güzel Sanatlar Liselerinde 12. sınıf müzik öğrencilerinin ses gelişim durumunun incelenmesi, bireysel ses eğitimi dersi müfredat programına bilimsel anlamda katkı sağlanması ve bugüne kadar kullanılan Vaccai ve Concone ses etüt kitaplarının Güzel Sanatlar Liselerinde mutasyon döneminden henüz çıkmakta olan 12. sınıf öğrencilerinin ses gelişimine etkisinin ne miktarda olduğunun tespiti açısından önemlidir. Ayrıca Vaccai ve Concone ses etütlerinin ses gelişimine etkisinin ilk kez inceleniyor olması açısından önemlidir.

1.5. Varsayımlar

Bu çalışmada yer alan deney ve kontrol grubu öğrencilerinin hepsinin ders dışı öğrenme araçlarından eşit şekilde yararlandıkları varsayılmıştır.

1.6.Sınırlılıklar

Bu araştırma;

- Bu araştırma 2014-2015 Öğretim Yılı Kayseri Feyziye Memduh Güp-güpoğlu Güzel Sanatlar Lisesi ile,
- Kayseri Feyziye Memduh Güp-güpoğlu Güzel Sanatlar Lisesi müzik bölümünde okuyan 12. Sınıf öğrencilerden oluşan 8’i deney ve 8’i kontrol grubundan oluşan 16 kız öğrenci ile,
- Deney ve kontrol aşamasının uygulanma süresi olarak G.S. L. öğretim programında belirlenen haftalık 1 ders saati (40 dk.) olmak üzere toplam 20 hafta ile,
- Deney ve kontrol grubuna uygulanan nefes ve ses egzersizleri ile,

- Deney grubuna uygulanan Vaccai ve Concone ses etüt kitaplarından seçilen (Vaccai Nr.479 Lesson1.2.3.4.5.6.7 ve Concone op.9 1.2.3.4.5.6.11.16) ses etütleriyle, sınırlıdır.

1.7. Tanımlar

Vocalkord: Ses telleri

Fonasyon: Nefesin alındıktan sonra dışarı ses olarak verilmesidir (Helvacı,2012:104).

Artikülasyon: Konuşma organlarının bazen kendi başlarına, bazen de birlikte hareket ederek dilin seslerini meydana getirmesidir (Töreyin,2008:100).

Entenasyon: Ses tutarlılığı anlamındadır (M.E. B Ortaöğretim Genel Müdürlüğü,2010:125)

Rejister: Sesin yükseklik yönünden birbirinden değişik kısımlarıdır (Töreyin,2008:122).

Jitter Percent(Jitt): Analiz edilen ses örneğindeki tını (frekans) değişiklik oranıdır.

Shimmer Percent(Shim): Analiz edilen ses örneğinde şiddet değişiklik oranıdır.

Noise-to- Harmonic Ratio(Nhr): 70 - 4500 Hz arasındaki harmonik spektral enerji içinde, 1500-4500 Hz arasındaki harmonik olmayan enerji oranını belirtir.

RAP: (Relative Average Pertubation)Ses örneğinin tınısında çok kısa süreli periyodik değişikliklerdir.

PPQ: (Pitch Period Pertubation Quotient)Ses örneğinin tınısındaki periyodik değişkenliklerin miktarıdır.

SPPQ:(Smoothed Pitch Period Pertubation Quotient)Ses örneğindeki periyodik tını özelliklerinde meydana gelen kısa ve uzun süreli değişiklik miktarıdır.

Nazal Kavite: Burun boşluğu.

Oral Kavite: Ağız boşluğu.

Abdominal: Karına ait.

Supraglottik Bölge: Ses kıvrımlarının üstünde kalan kısımdır.

Glottik Bölge: Vokal kordların bulunduğu kısımdır.

İKİNCİ BÖLÜM

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1.Ses

İnsan sesi, ses ve konuşmanın salt mekanik uzantısından daha fazla bir şeydir (Helvacı, 2012: 1). İnsan sesi dünyanın en eski ve en güzel çalgısıdır. İnsan vücudunu belirli bir kordinasyon içinde çalıştırarak iyi ses üretebilir (Sabar, 2008:12).

Ses oluşumunun tam olarak anlaşılabilmesi için ses fizyolojisi ve fonasyon mekanizmalarının bilinmesi gerekir. Ses yer değiştiren dalgalardan meydana gelmiştir. Ses oluşumu için, maddesel ortamda titreşim yapabilen bir ses kaynağı ve ses dalgalarının yayılabileceği iletici bir ortama ihtiyaç vardır. Ses dalgaları; birinden diğerine ulaşan maddesel ortamların vibrasyonlarıdır. Her madde, komşu parçacık üzerine kendinde bulunan hareketi nakletmek için etki yapar. Ses dalgası bir düzlem üzerinde basınç meydana getirir ve bu da sesin fizik şiddetini ölçmeye yarar. Periyodik bir ses; periyot, frekans ve amplitüden oluşan üç temel özellik ile karakterizedir. Periyot; sinyalin birbirini takip eden iki geçişarasındaki zamandır, saniye ile ölçülür. Frekans; saniyedeki periyot sayısına eşittir ve Hertz (Hz) olarak ölçülür. Sesler (dalga) ton ve gürültü olarak sınıflandırılır. Ton; basit veya pür dalga olarak adlandırılan ve diapozon tarafından çıkartılan tek bir sinüzoidal dalgadan meydana gelir. Diğer tüm dalgalar ise birçok sinüzoidal dalgadan oluşur ve kompleks dalgalar olarak adlandırılır. Doğada işitilen sesler“kompleks dalga” ya da “gürültü” seklindedir. Kompleks dalgalar gürültüden farklı olarak periyodiktirler. Ses mekanizması abdomen, göğüs, boğaz ve başta bulunan birçok kas ve organın koordineli bir şekilde etkileşimini içermektedir. Hemen hemen tüm vücut, sesi doğrudan veya dolaylı olarak etkilemektedir (Özbal Koç, 2008:20).

İnsanın kendisini ifade etmesini sağlayan ses; karın ve kaburga kasları ile diyaframın denetimi ve desteğinde, akciğerlerden gelen havanın gırtlaktaki ses tellerini titreştirerek ses dalgaları oluşturması ve bu ses dalgalarının, göğüs, gırtlak, ağız, geniz ve yüzdeki (frontal ve nazal) sinüs boşluklarında tınlaması ile oluşur. Dolayısıyla kasıklardan dudakların ucuna kadar hemen hemen bütün organlar, sinir sistemi-

nin de yardımıyla sesi oluşturmak için, birbirlerini destekleyerek uyum içinde çalışmaktadır(Kızıldeli, 2008:7).

İnsandaki ses oluşum sistemini nefesli bir çalgı sistemine benzetebiliriz. Bu sistemde üç aygıt bulunmaktadır. Bunlar Solunum aygıtı (soluk borusu, akciğerler, diyafram, kaburgalar ve karın kasları), titreşim aygıtı (larenks) ve yankı aygıtıdır (soluk borusu, göğüs, gırtlak bölgesi, yutak, ağız, alt çene, damak, burun ve sinüsler) (Çevik, 1999: 16-17).

2.1.1.Aktivatör Sistem

Solunumun en önemli görevi canlının oksijen ihtiyacını gidermek ve ses üretimi için gereken enerjiyi temin etmektir.

Bunlar üç temel başlıkta toplanabilir.

a) Omuz Solunumu

b) Göğüs Solunumu (Pektoral Solunum)

c) Diyafram ve Karın Boşluğu Solunum (Abdominal Solunum) (Aktaran: Kızıldeli, 2008: 10).

Martin ve Darnley' e göre, solunum şekillerini şöyledir;

a) Omuz Solunumu: Göğsün alt yarısına alınan soluktur. Soluk alma esnasında omuzlar kalkmakta, köprücük kemiği yükselmekte ve bu yükselmeye paralel olarak da boyun kaslarında dışa doğru bir gerilme hareketi olmaktadır. Bunun sonucu olarak larenkste bir kasılma meydana gelmektedir. Larenks kaslarının uzun süreli kasılması zararlıdır. Kana yeterli oksijen gitmez, sık nefes alınmasına vedolayısı ile kalp fonksiyonlarının zorlanmasına neden olur. Omuz solunumunda sese enerji kaynağı sağlayan karın kasları ile yeterli bağlantı sağlanamadığı için şarkı söyleme, dolayısı ile konuşma için uygun değildir.

b) Göğüs Solunumu (Pektoral Solunum): Ellerin avuç içleri sağlı sollu kaburgaların yanına konulduğunda, elleri yana- dışa doğru itecek şekilde alınansoluktur. Birçok insan doğal solunumunu bu şekilde yapmaktadır. Fakat bu solunum şekli akciğerlerin yeteri kadar genişlemesine izin vermemekte, alt göğüs ve karın boşluğu-

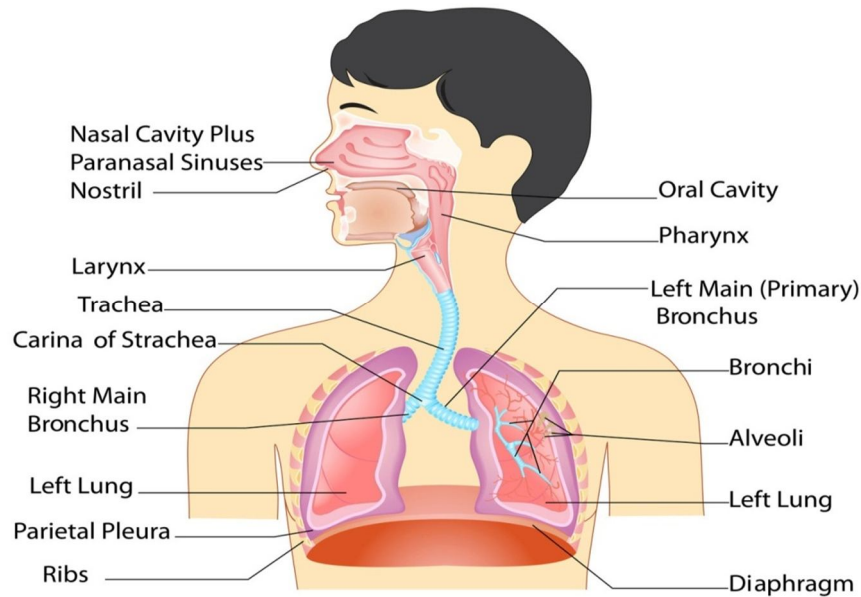
na yeteri kadar hava alınmamakta ve dolayısı ile sesin kullanımı için de yeterli hava sağlanamamaktadır.

c) Diyafram ve Karın Boşluğu Solunumu (Abdominal Solunum): Akciğerlerin alt bölgesinden itibaren dolmaya başlayan hava, ciğerleri aşağıya ve yanlara doğru genişletmektedir. Ciğerlerin bu hareketi ile kubbe şeklindeki diyafram aşağı doğru hareket etmekte ve karın öne, yana ve arkaya doğru genişlemektedir. Bu soluk şeklinde, alınan soluk hacmi çok fazla olmakta ve ciğerlerin en geniş açılımı sağlanmaktadır. En altta yer alan serbest uçlu kaburgalar sebebiyle alt kısımda genişleme daha rahat olmaktadır. Soluk verme esnasında karın kasları ile solukun istenen biçimde kullanılmasına ve kontrol edilmesine olanak tanıyan en uygun solunum şeklidir. Solunumu sağlayan yapılar, Solunum Organları, Solunum Sistemi İskelet Yapısı ve Solunum Sistemi Kas Yapısı olarak üç önemli başlık altında toplayabiliriz (Aktaran: Kızıldeli, 2008: 10-11).

2.1.1.1. Solunumu Sağlayan Oluşumlar

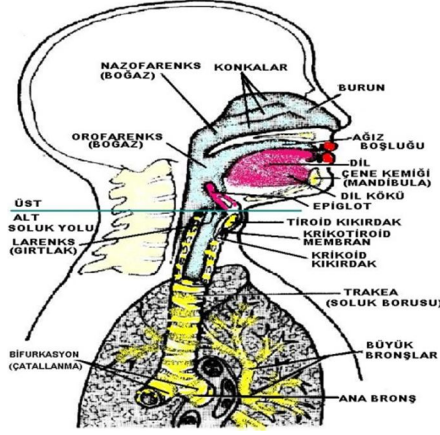
Şarkı solunumunu iyi kavrayabilmek için, solunum sistemi fizyolojisini iyi kavramak gerekmektedir. Bu oluşumlar burun boşlukları, farenks, ağız boşluğu, larenks, trakea, bronş ve bronşiyoller, alveolar keseler, akciğerler, plevradır.

Şekil-1: Respiratör Sistem

(www.anatomypic.com,10.03.2015)

Şekil-2: Solunum-Sisteminin-Anatomisi

(<https://www.google.com.tr/search?q=solunum-sisteminin-anatomisi-ve-solunumun-fizyoloji>, 10.03.2015)

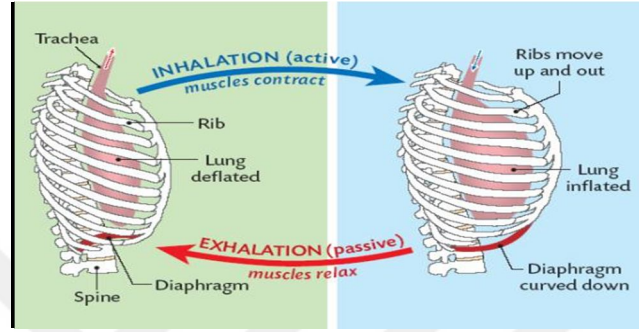
Göğüs kafesi oluşumları spinal kolum, 12 çift kaburga, Soluk adaleleri; Diyafragma (inspirasyonda etkin kas), eksternal interkostal(kaburga dışı kaslar), pektoralis majör ve minör, elevatörler (kotal kaldırıcılar), serratus anterior, posterior, boyun aksesuar kasları, Ekspirasyon kasları: abdominal (karın) kaslar, abdominal internal kas, abdominal eksternal kas, abdominal transvers, rectus abdominalis, internal interkostal (kaburga içi kasları), posterior inferior serratus (alt göğüs yardımcı kasları)dur (Aktaran: Evren, 2011:10).

Solunum oldukça karmaşık bir süreçtir ve ses üretimi sadece bu sistemin ikinci görevidir. Bu süreçte solunum sistemi kasları, işlevseldir. Kaburgalar ise akciğeri kuşatan yarı dairesel görünümdedir. Solunum sisteminin kasları kaburga kasları, karın kasları, ve omuz kasları olarak sıralanır (Çevik, 1999: 16).

Kaburga kasları, soluk alma sırasında göğüs boşluğu diyaframın aşağıya doğru aktif hareketi ile genişlemektedir. Böylece hava, burun, ağız, farenks, larenks, trakea, bronş ve bronşiyollerden geçerek akciğer alveolarına kadar ulaşır. Kaburgaların inmesi ve diyaframın yükselmesi ile göğüs boşluğu daralır ve hava aynı solunum yollarını izleyerek dışarı atılır (Çevik, 1999: 21).

Karın kasları,karın bölgesinin en önemli soluk verme kası”Rectus Abdominis”tir. Karnın orta kısmı boyunca beş, altı ve yedinci kaburgaların kıkırdaklarına kadar ulaşır.

Şekil-3: İspirasyon (Nefes Alma) ve Ekspirasyon (Nefes Verme)

(www.leavingbio.net, 12.03.2015)

2.1.2.Vibratör Sistem

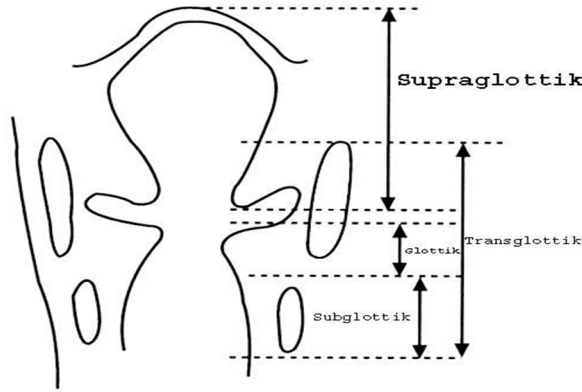
Larenks değişik fonksiyonlara sahip olan bir organdır. Larenksin belli bağlı fonksiyonları arasında öksürük, yutma, solunum, konuşma ve tesbit yer almaktadır. Bu fonksiyonlar içindeki tesbit fonksiyonunda; karın ve göğüs kaslarının daha fazla kasılabilmesine olanak vermek amacı ile larenks, kapanarak intratorasik basıncın artmasıyla efor gerektiren durumlarda (ağır kaldırma, ağaca tırmanma) önemli bir rol oynamaktadır (Aktaran: Evren,2011:12).Larenks boyunda orta hatta, dil köküyle trakea arasında yer alan, yanlarda büyük damarlarla komşuluğu olan, kıkırdak çatı üzerine membranlar, ligamanlar ve kasların oturmasıyla oluşan, konuşma ve solunum gibi temel fonksiyonları olan bir organımızdır. Erişkin insanda larenks epiglot üst kenarı ile krikoid kıkırdak alt kenarı arasındadır.

Vokal kordlara göre larenks üç bölüme ayrılır;

Supraglottik bölge, Ses kıvrımlarının üstünde kalan bölümdür. Supraglottik bölgede epiglot, ariepiglottik plikalar, aritenoidler, bant ventriküller (yalancı vokal kordlar) ve larengeal ventriküller yer alır. Glottik bölge, vokal kordların bulunduğu bölümdür. Kord üst yüzünden aşağı doğru 1 cm' lik alandaki yapılardır. Her iki vokal kord, ön ve arka komissür ile rima glottis'ten oluşur. Vokal kord yapısında ses

kıvrımı, m.vocalis ve mukoza katları bulunur. Vokal kordun uzunluğu yeni doğanda 1,7 cm, kadınlarda 1,6- 2 cm ve erkeklerde 2- 2,4 cm kadardır. Bu ölçümlere aritenoidin vokal çıkıntısı da dâhildir. Subglottik bölge, ses kıvrımlarının altında kalan ve 1. trakea halkasına kadar olan bölümdür (Karaoğullarından, 2013: 10).

Şekil-4: Larenks Sagittal Görünümü

(<http://kbb.home.uludag.edu.tr>,20.03.2015)

Larenks kıkırdakları, Tek kıkırdaklar: Tiroid kıkırdak, Krikoid kıkırdak, Epiglot kıkırdak,

Çift kıkırdaklar: Aritenoid kıkırdaklar, Kornikülat kıkırdaklar, Kuneiform kıkırdaklar, Sesamoid kıkırdaklar,

Tiroid Kıkırdak: Larenksin üst ve ön parçasını oluşturur. Larenksin yumuşak dokularını taşır, hava yolunun açık kalmasını sağlar.

Krikoid Kıkırdak, Larenksin alt bölümünde, tiroid kıkırdağın altında, arka kenarı daha geniş tam halka şeklinde bir kıkırdaktır.

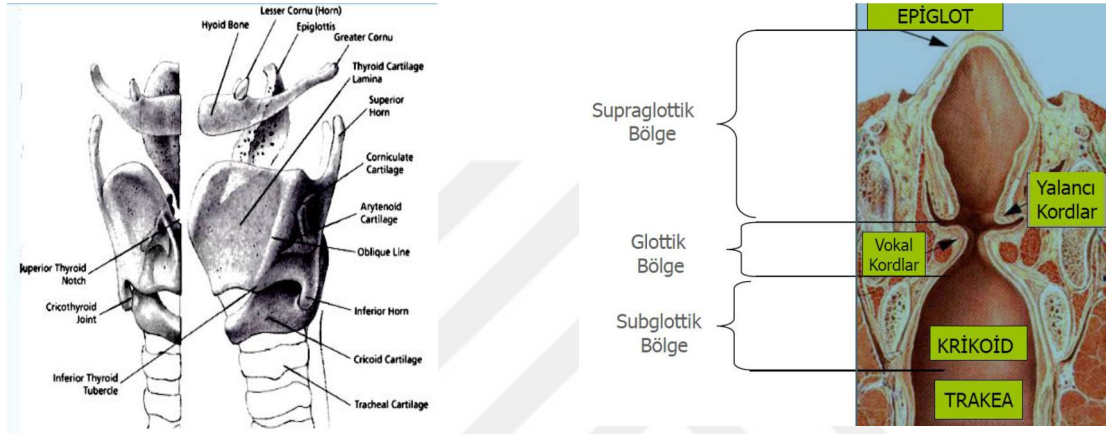
Epiglot Kıkırdak: İnce, yumuşak bir yaprak şeklinde, ters damlaya benzeyen fibroelastik bir kıkırdaktır.

Aritenoid Kıkırdaklar: Üç yüzlü piramide benzer hayalen bir kıkırdaktır. Krikoid kıkırdak ile beraber larenksin fonksiyonları açısından en önemli yapılarıdır.

Kornikülat Kıkırdaklar: Santorini kıkırdağı da denir. Aritenoidin apeksine oturan bu kıkırdağın insanlarda fonksiyonu yoktur.

Kuneiform Kıkırdaklar: Wrisberg kıkırdağı da denir. Kornikulat kıkırdağın hemen önünde olup klinik açıdan önemli bir fonksiyonu bulunmaz (Karaoğullarından, 2013: 11).

Şekil-5:Larenks Anatomisi ve Larenks Kıkırdakları

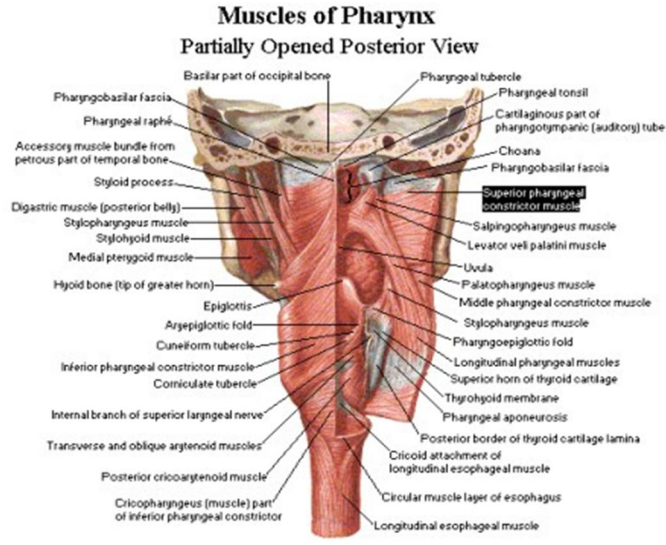

(Karaoğullarından, 2013: 11).

2.1.2.1.Larenks kasları

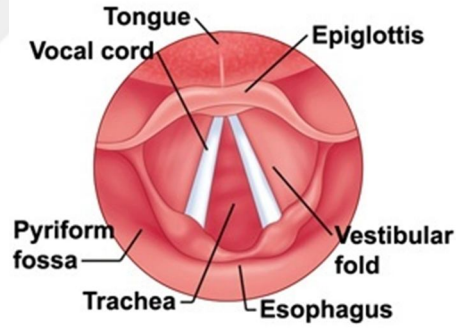
Larenks kaslarının adlarını kıkırdaklardan almışlardır. Krikoaritenoid kaslar, Krikotiroid kaslar, tiroaritenoid kaslardır. Bu kasların hepsi ses kutusunda yer almaktadır. Tiroaritenoid kaslar kapakçığı ve aynı zamanda vokal dudakçıkların gövdesini oluştururlar. Kapakçıklar hava basıncı sonucunda kapandığında ses üretimi sırasında üç kas dengede olmalıdır. Bu denge statik ve dinamik olmak üzere iki şekilde kurulur. Şarkı söylemede dinamik denge önemlidir. Statik denge kesintili söylemeye neden olmaktadır (Çevik,1999:24).

Şekil-6:Larenks Kasları

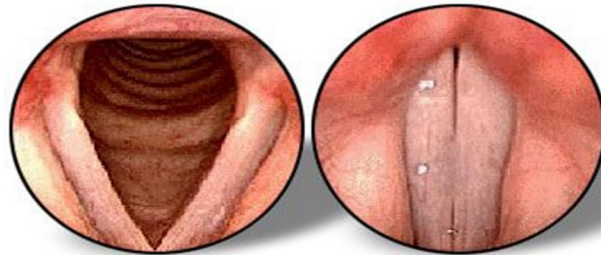
(<http://saglikkaynagim.com/cigneme-sistemi-ile-ilgili-kaslar>,22.03.2015)

Şekil-7: Sağlıklı Ses Telleri (Vocal Cords) Görüntüleri

(<http://drkocak.com/tr/icerik/38/sesin-olusumu-ve-fizyolojisi>, 02.04.2015)

Şekil-8: Sağlıklı Ses Teli

Sağlıklı Ses Teli

(<https://www.google.com.tr/search?q=oral+kavite>, 02.04.2015)

2.1.3.Rezonatör Sistem

Akciğer dokumuz nefes aldığımız hava ile dolar ve kana oksijeni verip karbondioksit ile yer değiştirdikten sonra atık hava haline gelir ve tekrar aynı yolla dışarı atılır. Ses oluşumunda bu atık hava kullanılır. Bu hava atılırken ses tellerimiz (vokal kıvrım) arasından geçerek bu dokunun yüzey tabakasını (örtü tabakası) harekete geçirir ve bir dalga oluşumu sağlayarak rezonatör sisteme havayı düzenli bir frekans aralığında hava akımları olarak iletir.

Rezonatör sistemimizdeki hareketli ve sabit yapılar bu hava hareketini şekillendirerek insana özgü sesler olarak çevreye yayılımını sağlarlar (<http://drkocak.com/tr/icerik/38/sesin-olusumu-ve-fizyolojisi>,29.04.2015).

Larinks, oluşan primer sesi büyüten ve parlatan organlardır. Larinks altı, torakal kavite, oral kavite, farinks bölgesi, maksiller, frontal, sifenoid sinüsler ve nazal kavitedir (Özçimen ve Yıldız,2011:151).

Larenks tarafından üretilmiş sesler yansımaya hazırdır. Ses çevrenin akustik özellikleriyle şekillenerek nitelik kazanır. Buna rezonans olayı denir. İnsan sesi dilin tüm inceliklerini ve ifade gücünü kazandıran rezonansın niteliğidir (Çevik, 1999: 26).

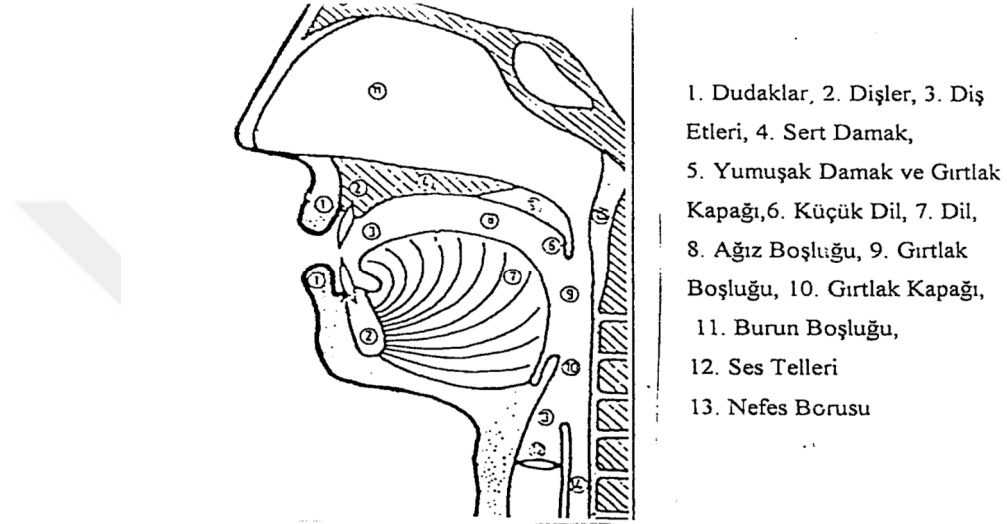
Mc Kinney rezonatörleri göğüs, soluk borusu, larenks, farenks, ağız boşluğu, burun boşluğu ve sinüsler olarak sıralamıştır. Rezonans boşluklarının farklı karakter ve etkileri vardır. McKinney'e göre (1982) bu etkiler boyut, şekil, duvarların kalınlığı, yüzey ve kombinasyon nedeniyle "Sinüsler, yüzdeki burun boşluğuna yakın ve boşluğa açılan bölümlerdir. En geniş sinüsler, gözlerin altında, elmacık kemiklerinde yer almaktadır" (Aktaran: Evren,2011:14).

"Rezonatör bölgeler, iki tür görev yapmaktadırlar:

A. Rezonatör olarak iş görürler ve ses tellerinde oluşan primer tonun kuvvetlenmesine yararlar. Bu, fiziksel rezonans prensiplerine göre rezonatör bölgelerin form ve büyüklük değişikliği ile olur.

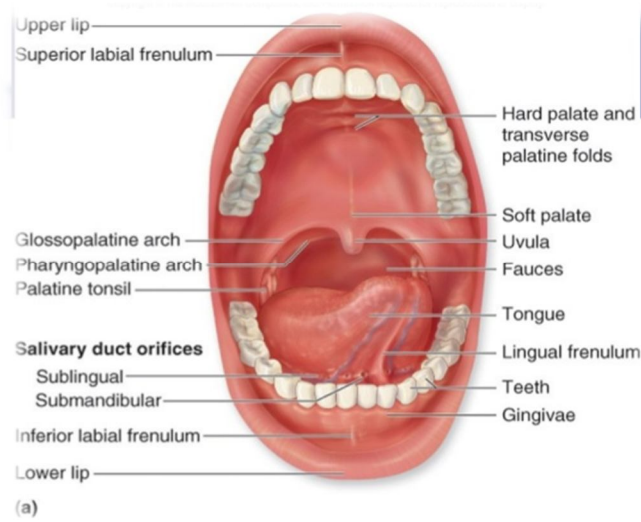
B. Harflerin oluşumunda rol oynarlar. Sesli harfler, alt çene ve dilin karakteristik bir tını bölgesi oluşturması ile sessiz harfler ise aynı bölgelerde engeller yaratarak meydana getirilirler” (Aktaran: Evren,2011:14)

Şekil-9:Rezanatör Boşluklar

(Aktaran: Aycan, 2005:44)

Şekil-10: Oral Kavite (Ağız Boşluğu)

(<https://www.google.com.tr/search?q=oral+kavite&espv=2&biw=1366&bih=667&source,07.05.2015>)

Ağız ilk bölümü ağız boşluğu olarak da bilinir. Bu alan diş içeren iki alveoller kemer tarafından ön ve yanlarına sınırlanmıştır. Arkasına doğru boğaz ile sınırlanmıştır.

Bu, tüm yapıya, aynı zamanda ağız denir (<http://www.innerbody.com/image/mouth.html>, 07.05.2015). Oral kavite (ağız boşluğu), önde vermillion hattından (alt ve üst dudakların mukoza ve cilt birleşim hattından) arkada isthmus faucium'a kadar uzanan, alttan ağız tabanı, üstten sert damak ve yanlarda yanak mukozası ile sınırlı bir anatomik boşluktur (<http://kbb.uludag.edu.tr/oralkavite-anatomi.htm>, 08.05.2015).

Yansıtıcıların dikkatli kullanılması ses sağlığı açısından önemli rol oynamaktadır. Rezanatör bölgeler yeterince kullanılmıyorsa ses başka büyütme araçları arayacak ve ses tellerine fazla yüklenerek ses tellerini zorlayacaktır (Çevik, 1999: 26).

2.2.Sesin Akustik Analizi (Ses Analizinde Kullanılan Parametreler)

Objektif parametrelere dayanılarak yapılan ve istenildiğinde kolaylıkla tekrarlanabilen bir yöntemdir. Periyodik ses dalgalarının değerlendirilmesinde akustik analiz, randomize ses dalgalarının incelenmesinde ise algısal analiz daha güvenilir bir yöntemdir (Özbal Koç,2008:29).

2.2.1. Temel Frekans ve Temel Frekans Değişiklikleri

Bu grupta yer alan parametrelerle sesin perdesi ve perdedeki değişme miktarı ölçülür.

Temel frekans (fundamental frequency, FO): Ses kıvrımlarının 1 s'deki titreşim sayısına eşittir, birimi Hz'tir. Normal konuşma sırasında ortalama FO değeri, erkeklerde 100 o Hz, kadınlarda 180-250 Hz arasındadır.

Semiton: Ses aralığını gösteren bir müzik terimidir. Bir sesin frekansının iki katına çıkması anlamına gelen bir oktavluk aralıkta 12 semiton mevcuttur.

Fonatuvar temel frekans aralığı: Fonasyon sırasında kişinin çıkardığı en düşük frekansla en yüksek frekans arasındaki farktır.

Ses perdesinin standart sapması (pitch sigma): Akustik analiz için kaydedilen sesin perdesi ölçülürken bulunan standart sapma değeri olup birimi Hz veya semitondur (Kılıç, 2010:258).

2.2.2. Ses Şiddetiyle İlgili Ölçümler

Ses şiddetiyle ilgili en önemli ölçüm yöntemi fonetogramdır. Bu inceleme yönteminde kişinin her frekans (daha doğrusu müzik perdesi) için çıkarabildiği en düşük ve en yüksek şiddetler ölçülerek işaretlenir, odyogramdaki gibi y ekseninde dB cinsinden ses şiddetinin ve x ekseninde Hz cinsinden ses frekansının yer aldığı bir grafik elde edilir. Sağlıklı bir ölçüm için, ağız-mikrofon uzaklığının hassas bir şekilde ayarlanması, ses şiddetinin ses düzey ölçeriyle kalibre edilmesi gerekir (Kılıç, 2010:258).

2.2.2.1.Frekans Pertürbasyonu Parametreleri

Peş peşe gelen periyotlar arasında istem dışı ortaya çıkan frekans farklılıklarını gösterir. Pertürbasyon ölçümü için en az 100 periyot gereklidir. Buna göre, temel frekansı 100 Hz olan bir kişinin sesi üzerinde pertürbasyon ölçümü yapılacaksa en az 1' s uzunluğunda bir ses kaydına ihtiyaç vardır.

Mutlak jitter: Analiz edilen ses örneğindeki her periyodun, kendinden sonraki periyotla farkının mutlak değerinin ortalamasına eşittir. Temel frekansa göre değişiklik gösterdiği için güvenilir bir parametre değildir.

Yüzde jitter: Mutlak jitterin temel frekansa bağlı olarak değişiklik göstermesi sakıncasını ortadan kaldırmak için, mutlak jitterin ortalama periyoda bölünmesiyle elde edilir. Birimi % olup normal değeri % 1'in altındadır (Kılıç, 2010:258).

Rölatif ortalama pertürbasyon (Relative Average Perturbation, RAP; GHD, VoxMetria, LingWaves: PPQ):Kişinin kayıt sırasında sesini aynı perdede tutmasına bağlı temel frekans değişikliklerinin, jitter değerlerini etkilememesi için üç periyotluk düzeltme uygulanır. Ardışık iki periyot arasındaki fark yerine, üç periyodun ortalaması ile bu üç periyodun ortasında yer alan periyot rasındaki fark dikkate alınır.

Perde pertürbasyonu bölümü (Pitch Period Perturbation Quotient, PPQ; RAP'den farklı olarak üç yerine eş periyotluk düzeltme uygulanır (Kılıç, 2010:258).

2.2.2.2.Amplitüt Pertürbasyonu Parametreleri

Peş peşe gelen periyotlararası istem dışı ortaya çıkan amplitüt farklılıklarını gösterir.

Mutlak shimmer(ShdB; Praat: shimmer, local, dB):Her periyodun tepe amplitüdü bir sonraki periyodun tepeamplitüdü ile karşılaştırılır, bulunan değerlerin ortalaması alınarak hesaplanır. Birimi dB'dir.

Yüzde shimmer: Her periyodun kendinden sonraki periyotlar arasındaki şiddet farkının mutlak değerinin ortalamasını ortalama periyot şiddetine bölerek elde edilir. Normal değeri% 3'ün altındadır.

Amplitüt pertürbasyonu bölümü (Amplitude Perturbation Quotient APQ: On bir periyotluk düzeltme uygulanmış shimmer parametresidir (Kılıç, 2010:259).

2.2.2.3.Spektral Parametreler

Bu grupta yer alan parametreler, yetersiz glotik kapanma sonucu ortaya çıkantürbülans gürültüsü yanında, yüksek frekanslı harmoniklerin şiddetinin hipofonksiyona bağlı olarak azalmasını veya hiperfonksiyona bağlı olarak yükselmesini de gösterir.

Gürültü harmonik oranı (Noise-to-Harmonic Ratio, NHR): HNR parametresinin modifiye edilmiş şeklidir. HNR'nin aksine bu parametrenin değeri, seste ki gürültü miktarıyla doğru orantılı olarak değişir.

Ses türbülans endeksi (Voice Turbulance Index, VTI):Yüksek frekanslı gürültü enerjisinin toplam enerjiye oranıdır. Yüksek frekanslı gürültüyü gösteren bir parametredir.

Yumuşak fonasyon endeksi (Soft Phonation Index,SPI):Düşük frekanslı harmonik enerjinin yüksek frekanslı harmonik enerjiye oranıdır. Hipofonksiyonel disfonilerde değeri yükselir (Kılıç, 2010:259).

2.2.2.4.Ötüm Parametreleri

Ses kırılması düzeyini gösteren parametrelerdir.

Ötümsüzlük derecesi (Degree of Voiceless, DUV) :Analiz edilenörnekteki ötümsüz segment oranını gösterir.

Ses kırılması derecesi (Degree of Voice Breaks, DVB):Ötümsüz segmentler toplamının toplam süreye oranıdır.

Ötümsüz segment sayısı (Number of Unvoiced Segments,NUV): Analiz edilen örnekteki ötümsüz segmentsayısını gösterir.

Ses kırılması sayısı (Number of Voice Breaks, NVB):Analiz edilen örnekteki ses kırılması sayısını gösterir (Kılıç, 2010:260).

2.3.Sesin Aerodinamik Analizi

Fonasyonda jeneratör görevi gören akciğerlerin fonksiyonunu ve ses kıvrımlarının kapanma yeteneğini ölçmeyi amaçlayan inceleme yöntemleridir.

2.3.1.Maksimum Fonasyon Süresi (Maximum Phonation Time, MPT)

Derin bir inspiryumdan sonra ölçülen enuzun fonasyon süresidir. Hastaya derin bir nefes alması ve uzun bir [a:] sesi çıkarması söylenir. Bu işlem üç kez tekrarlandıktan sonra en uzun süre MPT olarak alınır. Birimi saniye olup ortalama değer, erkeklerde 25-35' s, kadınlarda15-25 sn'dir. Glotik kapanmanın yetersiz olduğu durumlarda süre kısalmır (Kılıç, 2010:260).

2.4. Sesin Görsel Analizi, Videolaringostroboskopi (VLS)

Son yıllarda teknolojinin gelişmesiyle birlikte popüler olan stroboskopi, laringoskopi incelenmesinde kullanılan en pratik yöntemlerinden birisidir. Stroboskopide görülen dalga paterni (slow motion) ve vokal foldların hareketsiz görünmesi optik bir illüzyondur. Talbot kanununa göre retina üzerine düşen bir görüntü 0,2 s boyunca korunmaktadır. Eğer görüntüler 0,2 sn. den daha kısa sürede retinaya düşürülürse, bu görüntüler farklı hareketlerin fragmanlarıda olsa hareket bir bütünmüş gibi görünür. Muayene öncesinde hastanın temel frekansı ile stroboskopi ışığının frekansını eşitlediğimizde vokal foldlar hareketsiz olarak görünür. Eğer hareketli görülüyorsa aperi-

yodik bir dalga söz konusudur. Stroboskopi BIBLB temel frekanstan yaklaşık 2 Hz fark ile ışık verildiğinde yavaş dalga hareketi gözlenebilmektedir. Videolarngostro-boskopiyle temel frekans, glottik kapanma, simetri, periodisite, vibrasyonamplitüdü ve nonvibratuar segment değerlendirilir (Özbal Koç,2008:27).

2.5.Ses Eğitimi

“İnsan sesi değişmeye ve gelişmeye müsait, seslendirme sanatının en değerli, yaratıcı olanaklarını içerir”(Say,2006:167). İnsan sesinin müziğin oluşması için temel hazırladığı, konuşma ve şarkı söylemede etkili bir yapıya sahip olabilmesi için belirli bir eğitimden geçmesinin gerekli ve önemli olduğu söylenebilir. Sesini konuşmak ve müzik yapmak gibi iki önemli alanda kullanan insan için ses eğitimi vazgeçilmez bir unsur olarak ifade edilebilir (Tanrıöver,Başaran, 2011: 11-13).

Ses eğitimi ”Bireyin sesine, anatomik ve fizyolojik yapı özelliklerine uygun olarak sanatsal ve eğitsel amaçlar doğrultusunda belirli bir teknik ve müziksel duyarlılıkla doğru, güzel ve etkili kullanabilmesi için gerekli davranışları kazandırma sürecidir (Çevik, 2006:646).

Ayrıca ses eğitimi “Bireylere konuşma ve şarkı söylemede seslerini doğru, etkili ve güzel kullanabilmesi için gereken davranışların kazandırıldığı, içinde konuşma, şarkı söyleme ve şan eğitimi gibi basamakları barındıran disiplinler arası özel bir eğitimidir” (Töreyin, 2008: 82).

Ses eğitiminin diğer müzik dalları gibi kesin bir yanı yoktur. Kişiden kişiye ve öğretmenden öğretmene değişebilen soyut bir eğitim şeklidir”(Kolçak,2008).

Wurglar’a göre ses eğitimi, geliş güzel bir yol değildir. Belirli teknik, müzikal ve sanatsal amaçlara ulaşabilmek için sistematik, programlı ve sahip olunan fizyolojik materyale göre bireyselleştirilmiş bir süreç olmalıdır (Yükrük, 2004:339).

Kartal’a (2007) göre ise ses eğitimi, bireyin konuşma ve şarkı söyleme ile ilgili davranışlarında gırtlığın doğallığını ve sağlığını koruyarak, aynı zamanda seslendirilecek olan eserin dil ve müzik özellikleri göz önünde bulundurularak olumlu değişiklikleri oluşturma sürecidir (Kartal, 2007: 59).

Ses eğitimi ile ilgili yapılan bütün tanımlarda, insanın müzik yapmada en etkili aracı olan sesin, müzik eğitiminin genel kapsamında çeşitli anatomik ve yapı özelliklerine uygun, teknik ve müziksel duyarlılık içinde, doğru, güzel ve etkili kavramlarını tamamlayan bir eğitilme şekli olması gerektiğinin vurgulandığı söylenebilir. Ayrıca tanımların hepsinin ses eğitime değişik katkılar sağladığı, ortak yönleri bulunduğu ve aynı zamanda küçük farklılıklar gösterdiği düşünülmektedir (Tanrıöver, Başaran, 2011:11-13).

Ses, bebeklik çağından itibaren gelişen ve olgunlaşan belirli dönemlerde değişen bir yapıya sahiptir. İnsan hayatını en ciddi ve şaşırtıcı evresi olan ergenlik döneminde ses değişimlere uğramaktadır. 9–12 yaş değişimin ilk evresi, 12–15 yaş bu gelişimi geniş açıdan kapsayan evre ve 18-19 yaşlarına kadar süren ise son evredir. Bu dönemde sesin korunması doğru ses eğitimi programlarının uygulanması gerekmektedir. Ses değişimi dönemleri yetenekler doğrultusunda değerlendirilip her yaş grubu ses yapısına göre eğitildiğinde iyi sonuçlar elde edilebilir. Ses eğitiminde yapılan uygulamaların, insan sesinin yaş gruplarına ses özelliklerine ve yapısına göre sınıflandırılarak, belli kurallar çerçevesinde doğru, güzel ve etkili bir biçimde eğitilmesinin amaçlandığı söylenebilir (Tanrıöver, Başaran, 2011: 11-13).

Konuşma Eğitimi; bireylere konuşurken sesini doğru, güzel ve etkili bir şekilde kullanmayı, doğru boğumlanma ve diksiyon alışkanlığı kazandırmaya yönelik bir eğitim türüdür. Konuşmada dilin anlaşılır olma durumu, kelimelerdeki vurgu ile cümlelerin ritmik ve melodik olması konuşma Eğitiminde önemlidir.

Şarkı Söyleme Eğitimi; bireylere ses eğitiminin kuralları doğrultusunda doğru, güzel ve etkili şarkı söyleme davranışlarının kazandırıldığı, genellikle amatör müzik eğitimi kapsamında uygulanan ses eğitim türüdür.

Şan Eğitimi; mutasyon dönemini tamamlamış sesin, ileri teknikte ve sanatsal amaçlar doğrultusunda kullanılabilmesini sağlayan ses eğitimi türüdür. Dayanıklı ses materyaline sahip bireyler için uygulanabilir

Koroda Ses Eğitimi; Topluluklar için düzenlenen konuşma ve şarkı söyleme sesinin doğru, güzel ve etkili kullanılmasına yönelik programlanmış bir ses eğitimi

türüdür. Programlama yaş gruplarına ve ses özelliklerine göre yapılmaktadır (Çevik, 2006:646).

Ses eğitimi türlerinin hepsinde yapılan uygulamaların, insan sesinin yaş gruplarına ses özelliklerine ve yapısına göre sınıflandırılarak, belli kurallar çerçevesinde doğru, güzel ve etkili şarkı söyleyebilme bakımından eğitilmesinin amaçlandığı söylenebilir (Tanrıöver, Başaran,2011:13).Ses eğitimi tanımlarında da belirtildiği gibi doğru, güzel ve etkili şarkı söyleyebilmenin belli davranışlar çerçevesinde olması gerekmektedir. Bu davranışlar çerçevesinde, ses eğitimi dersi önce disiplinler bir yapıda olmalı ki yapılan ses eğitimi dersine özgü istendik davranış değişikliği oluşturulabilmeli veya yeni davranışlar kazandırılabilmelidir.

Ses eğitimi dersinde bireye kazandırılması gereken veya bu eğitim sürecinde değiştirilmesi gereken temel olan davranışlar vardır:

Doğru soluk alıp ve verebilme,

Nefes ile birlikte homojen ses oluşturma,

Etüt veya eser seslendirirken nefesini kontrol edebilme,

Etüt veya eseri seslendirirken uygun ve doğru register geçişleri yapma (Kafa, Göğüs, Gırtlak bölgeleri arasında köprü kurma uygulamasının doğru yapılması)

Eserin notalarına uygun seslendirilmesi,

Eserin müzikal özelliklerine uygun seslendirilmesi,

Eser seslendirirken ses tutarlılığını sağlama (Entanasyon),

Eser seslendirirken Artikülasyon (dil, diş, dudak, damak) kurallarına uyma,

Eseri müziksel duyarlılıkla seslendirilmesi,

Eserin bütün olarak doğru seslendirilmesi,

Bu gibi davranışlar kazandırılıbiliyorsa ses eğitiminde istenilen hedefe ulaşılabilir.

Ses Eğitiminde yöntemler; verilecek olan ses eğitimi ile kazandırılması amaçlanan davranışların bireye verilme biçimlerinin “izlenecek yolun” nasıl olacağı hakkındaki bilgileri, başka bir deyişle “metot bilgileri”ni kapsar. Her tür ve düzeye

yönelik ses eğitiminde kazandırılması gereken temel davranışlar, ses eğitiminin öğeleri olan solunum, fonasyon, rezonans ve artikülasyona ilişkin doğru davranışlardır (Töreyn,2008: 111).

2.5.1. Mutasyon Dönemi ve Ses Eğitimi

Cooksey ve Welch, 'e göre (1997)Ses değişiminin (mutasyon) ön evresi 8-9 yaşlarında başlayıp 12-13 yaşına kadar devam etmektedir (Aktaran: Yiğit,2006:778). Ses bu dönemde oldukça gelişmektedir. Bu durum özellikle erkek çocuklarda belirgindir. Çocuklar tiz sesleri çıkarırken kaslara fazla yüklenmemelidir. Kaslara fazla hava geldiğinde yorgunluk oluşur ve sonuç kötü olabilir (Yiğit,2006:778).

Yurdakul'a göre (2000) Şan sanatı nefes alma ve özellikle nefes verebilme sanatıdır. Nefes verebilmede kazanılacak ustalık, şarkı söyleme kalitesini arttırıcı en önemli etkidir. Ses eğitiminde, solunum mekanizmasının en iyi biçimde kullanılması son derece önemlidir. Solunum mekanizmasını şarkıcının imajına, reflekslerine yerleştirmek ve güzel şarkı söyleme amacını gerçekleştirmek için önerilen alıştırma- ların her gün yapılması gerekmektedir (Aktaran Kızıldeli,2008: 40). Şarkı söylerken sesin oluşumuna doğrudan veya yardımcı olarak kullanılan bütün organların doğru şekilde kullanımı bireylere öğretilmelidir.

Ses eğitimi bazı araştırmacı, tıpcı ve ses pedagoglarına göre erkeklerde 18, kızlarda 16 yaşlarında başlar (Göğüş,1996:181). Ses eğitimi yöntemleri, öğrencinin ses yapısı ile ses sağlığı, genişliği, gürlüğü, rejistır geçişi tonları vb. özellikleri verilecek olan ses eğitiminin tür ve düzeyi ile seslendirilecek olan şarkıların tür, üslup ve dönem özellikleri dikkate alınarak saptanır (Töreyn,2008: 111).Mutasyon dönemindeki, yani lise evresindeki bireylerde mutasyonun tamamlanması uzun zaman alabilir. Mutasyonun tamamlanması genelde kızlarda 17, erkeklerde 19 yaşına kadar sürebilir. Bu sebeple ses eğitiminde uzman öğretmenler mutasyon dönemi için donanımlı olmalıdır.

Ses eğitimcilerin mutasyon dönemi uygulamalarını ve sonuçlarını dikkatlice izlemeleri gerekmektedir. Çocuk bu dönemde doğasının ona verdiği sınırları aşmaksızın zorlamadan sesini kullanabilir. Alıştırmalarda ve şarkılarda çıkabildiği tonlara kadar, gerekirse traspoze yada ikinci sesi söyleyerek müzik yapabilir. Farklı görüşler

olmakla birlikte genellikle ses eğitimcilerinin ortak görüşü bu dönemde ses eğitimi- ne, belli süreler içerisinde ve bilinçli bir şekilde devam edilmesi yönündedir. Çocuk sesi doğru kullandığında tek bir register olarak eğitilebilir (Çevik, 1999:32).Ses eği- timi alan öğrencilerin ses türleri doğru belirlenmeli, genellikle orta tonlarda, ses telle- rini zorlamayacak etütler ve eserler uygulanmalıdır. Çalışmalar esnasında belirli sü- relerde mola verilmeli, uzun süreli çalışmalardan kaçınılmalıdır. Doğru soluk alıp, verebilme, nefes ile birlikte homojen ses oluşturma, etüt veya eser seslendirirken nefesini kontrol edebilme, notalarına ve müzikal özelliklerine uygun seslendirme, yine eser seslendirirken ses tutarlılığını sağlama, artikülasyon kurallarına uyma ve eseri müziksel duyarlılıkla seslendirebilme, alışkanlıkları mutasyon döneminde ka- zandırılmalıdır.

Günlük ses egzersizlerini ihmal etmeyen, boğaz ve genel vücut sağlığına dikkat eden, başlangıçta kendi sesi için doğru eğitimi almış bir opera sanatçısı uzun yıllar şarkı söyleyebilir (O'dwyer Aydın, 2015: 74).

Müzik eğitimcilerinin, seslerini meslek hayatları boyunca kullanacağı asla unutulmamalıdır. Bu açıdan bakıldığında müzik eğitimi veren bireylerin ses eğiti- minden geçmeleri önemlidir. Yeterli düzeyde alınmamış olan ses eğitimi ileriki yıl- larda müzik eğitimcisinin ses ve solunum rahatsızlıklarıyla karşılaşmasına neden olabilir (Sevinç, 2004:208).

2.5.2. Ses Eğitimi Veren Kurumlar

Ses eğitiminin ilk defa Darüelhan'da verildiği bilinmektedir (Töreyin, 2008:169). Cumhuriyet dönemine gelindiğinde ise, 1934'de Ankara da kurulan Mu- siki Muallim Mektebinin konservatuara dönüştürüldüğü, bu gelişmelere bağlı olarak şan eğitimi gelişiminin hız kazandığı ve ses eğitiminin gelecekteki yapılanmasının başladığı söylenebilir (Tanrıöver,Başaran,2011:10).

Şan eğitimi ilk olarak 1916 da Darülelhan'da "Ses Bilgisi" adı altında, 1923'de ise "Musiki Kıraatı" olarak okutulmuştur. Bunları takiben1924'de Musiki Muallim Mektebinde "Musiki Kıraatı"ve "Vokal" ,1927'de İstanbul konservatuvarın da "Teganni" ve "Koro" adlı dersler konulmuştur.1936 yılında ise Ankara Devlet Konservatuvarında "Anadal Ses" olarak ders konulmuş ve 1941'de Gazi Eğitim Ensti-

tüsünde ”Şan”, ”Koro ve Koro idaresi” adlı dersler ses eğitimi kapsamında uygulanmıştır. Bu uygulamalar 1969’a kadar sürmüş ve ses eğitimi derslerinde değişiklik yapılarak “Çalgı ve Şan Dersi Pratiği” adı altında 1978-1979’a kadar uygulamalara devam edilmiştir. Daha sonraki yıllarda ses eğitimi açısından yüksekokulların ve konservatuarların programlarında “Şan” dersi içerik bakımından geliştirilerek verilmiştir.

1982’de yapılan köklü değişimlerle üniversiteler ses eğitimi açısından kendi programlarını hazırlamışlar, 1997-1998’den itibaren Eğitim Fakülteleri Müzik Öğretmenliği Anabilim Dallarında genel “B.S.E” ve “Bireysel Çalgı Şan” dersi olarak programlarına almışlardır (Töreyin, 2008: 169 – 180).

Günümüzde ses eğitimi üç kategoride verilmektedir. Bunlar genel, özengen ve mesleki müzik eğitimi veren kurumların uyguladıkları ses eğitimi programlarıdır. Her biri kendi içerisinde değerlendirildiğinde çeşitli programlar dâhilinde, ses eğitimi çalışmaları yapmaktadırlar. Genel müzik eğitimi veren kurumlar, okul öncesi, ilköğretim, orta öğretim ve yükseköğretimdir. Bunlar içerisinde ilköğretim ve orta öğretim kademelerinde toplu ses eğitimi dediğimiz ses eğitiminin bir bölümü uygulanmaktadır. Özengen (amatör) müzik eğitimi, resmi ve özel kurumların düzenlediği kurs programlarıyla, özel derslerle, ses eğitimi uygulamaları yapılmaktadır. Mesleki müzik eğitimi açısından ses eğitimi veren kurumlar ise, Konservatuarlar, Güzel Sanatlar Liseleri, Eğitim Fakülteleri Müzik Eğitimi Bölümleri ve Güzel Sanatlar Müzik Bilimleri bölümleridir. Ülkemizde ses eğitimi çalışmalarının hem mesleki hemde genel müzik eğitimi kapsamında, 1989 yılında kurulan Anadolu Güzel Sanatlar Liselerindeki ses eğitimi uygulamalarıdır.

Güzel Sanatlar Liselerindeki ses eğitimine ilişkin ilk program 30.12.1997 Bakanlar Kurulu kararı ile “Toplu Ses Eğitimi” olarak ele alınmış ve koro dersinde verilmiştir (M.E. B, Lise Ders Programı, 1998; s.1749). 1999–2006 yıllarında bu uygulama devam etmiş 08.12.2006 tarihinde “B.S.E” dersi Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinde kademeli olarak işlenmeye başlanmıştır. Halen devam etmektedir (M.E. B, 2006).

Ses eğitiminin insan açısından önemliliğini düşünecek olursak, ses eğitiminin verilmeye başlanmasından günümüze kadar bu konuda yapılan bütün uygulamaların birbirini takiben önemli adımlar olduğu ve özellikle Musiki Muallim Mektebinden bugüne olan gelişmelerin, Güzel Sanatlar Liseleri, Üniversitelerin Müzik Öğretmenliği Programları, Güzel Sanatlar Fakülteleri ve Konservatuarlar da ses eğitimi alanında iyi derecede üniversiteye hazırlık öğrencilerinin, eğitimcilerin ve sanatçıların yetiştirilmesi açısından önemli katkılar sağladığı söylenebilir. Araştırmanın yapıldığı Güzel Sanatlar Liselerinde B.S.E dersi 12. Sınıflarda uygulanmaktadır. Yüksek öğretim kurumlarında ve Güzel Sanatlar Liselerinde uygulanan programlar arasında farklılıklar bulunduğu, burada Güzel Sanatlar Liselerinde okuyan öğrencilerin mutasyon döneminde olmasının program değişikliğine etken olduğu söylenebilir (Tanrıöver, Başaran, 2011:14).

2.5.3. Güzel Sanatlar Liselerinde Uygulanan Bireysel Ses Eğitimi Öğretim Programları ve Bireysel Ses eğitimi Dersi

2.5.3.1. Güzel Sanatlar Liselerinde Uygulanan Bireysel Ses Eğitimi Öğretim Programları

Güzel Sanatlar ve Spor Liseleri'nin kuruluşundan itibaren müfredat programları içerisinde yer alan dersler arasında, bu program içerisinde yer alması gereken B.S.E.D.Ö.P' nin, ilk müfredat programında yer almadığı görülmüştür. Bu öğretim programında, “Ses eğitimi”, “Toplu Ses Eğitimi” olarak düşünülmüş ve “Temel Sanat Eğitimi” öğretim programı içerisinde yer alan “Koro” dersi içeriğinde verilmiştir (M.E. B, 1998:1749).

“Temel Sanat Eğitimi” adı altında verilen bu öğretim programından sonra M.E. B Talim Terbiye Kurulu Başkanlığının, 30.12.1997 tarihli ve 177 sayılı kararı ile sadece koro dersine özel “Koro” dersi öğretim programı” kabul edilmiş, yine bu öğretim programında da ses eğitimi açısından sadece toplu ses eğitimine yer verilmiştir (M.E. B, 1998:1749).

1999 yılından 2006 yılına kadar öğretim programı toplu ses eğitimini kapsayacak şekilde uygulanmış, Talim Terbiye Kurulu Başkanlığının 08.12.2006 tarihli 392 sayılı kararı ile B.S.E dersi öğretim programı 2006–2007 öğretim yılından itiba-

ren 9. sınıflardan başlamak kaydı ile kademeli olarak uygulanmak üzere kabul edilmiştir.

Kabul edilen öğretim programı B.S.E dersi için geliştirilen ilk program olması ile birlikte, programda konular; öğrencilerde doğru ve güzel şarkı söyleme, sesini doğru kullanma ve koruma alışkanlıkları kazandıracak nitelikte ele alınmış olup, program; üniteler, kazanımlar ve öğretim etkinliklerine dayalı olarak düzenlenmiştir. Ayrıca, öğretim programı B.S.E dersinin amaçları doğrultusunda hazırlanmıştır (M.E. B, 2006:13).

2006–2007 B.S.EÖ. P; (Bakınız; Ek-10)

- Ünitelendirilmiş programı niteliğindedir.
- İlk programdaki hedef ve hedef davranışlar şeklinde yazılan program öğeleri bu öğretim programında kazanımlar başlığı altında yazılmıştır.
 - İçerik incelendiğinde genel yapı; sesin oluşumundan başlayarak, ses eğitimi ve repertuar konularını içeren 3 üniteden oluşmaktadır.
 - Öğretim programında ünitelerin dağılımı incelendiğinde;
 - Sesin oluşumu ve insan sesi (kazanım sayıları 9)
 - Ses eğitimi (kazanım sayıları 23)
 - Repertuar (kazanım sayıları 4), olmak üzere belirlenmiştir.
 - Ses oluşumu ve insan sesi ünitesinde yer alan kazanımların hepsi bilişsel davranış basamağında yer almaktadır.
 - Ses eğitimi ünitesinde, hem bilişsel ve devinişsel davranış basamaklarına hem de duyuşsal davranış basamağında kazanımlarda yer verilmektedir.
 - Son ünite olan repertuar ünitesinde ise, kazanımların hepsi devinişsel davranış basamağında yazılmıştır.

B.S.E Öğretim Programın Amaçları;

B.S.EÖ.P, Türkçeyi doğru kullanma, solunum tekniklerini uygulama, sesini tanıma ve doğru-etkili kullanma, ses eğitimi tekniklerine uygun olarak halk türkülerini, okul şarkılarını, Türk ve Dünya ses müziğinden değişik eserlerin seslendirilmesini kapsamaktadır (M.E.B.Ortaöğretim Genel Müdürlüğü Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi Bireysel Ses Eğitimi Öğretim Programı, 2006:5).

B.S.E Öğretim Programın İlke ve Açıklamaları;

B.S.EÖ. P'ında, belirlenmiş kazanımların ön gördüğü bir içerik sınırlaması söz konusudur. Kazanımlar gerçekleştirilirken çevre özelliklerinin, öğrenci grubunun ilgilerinin, ihtiyaç ve beklentilerinin, ön bilgilerinin dikkate alınması gerekir. Öğretim programında, Türkçeyi doğru, etkili ve güzel kullanma gibi ortak becerilerin yanı sıra, ses sistemini oluşturan organ ve bölgeleri uyumlu kullanma, mutasyon döneminde uygun registre geçişleri yapma becerileri yer almaktadır.

Öğretim programının uygulama sürecinde, ses alıştırmaları ve repertuar farklı ses gruplarına göre ayrı ayrı düzenlenmiş repertuarın farklı tür örnekleri, yaş ve ses tekniğine uygun ve piyano eşlikli olarak uygulanması istenmiştir.

Yine öğretim programında öğrencilerin konser, tiyatro, opera, müzikal oyunlar vb. etkinlikleri izlemelerine önem verilmesi, millî, ahlaki, insani, manevi, kültürel değerler bakımından öğretici; demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyeti'ne milli, karşı görev ve sorumluluklarını yerine getirmede yol gösterici olunması gerektiği vurgulanmıştır.

Programda öğretim sürecinde sahne ve performans becerilerini geliştirmelerine karşı görev ve sorumluluklarını yerine getirilmesi, öğrenme-öğretme etkinliklerinde, kazanımların edinilmesine yardımcı olabilecek uygun görsel, işitsel ve yayımlanmış materyallerden yararlanılması, eğitim ortamında ayna, piyano ve CD/DVD gibi kayıt özelliği bulunan araçların bulunması gerekliliği belirtilmiştir (M.E.B, 2006:6-7).

B.S.E Öğretim Programlarının Temel Yaklaşımı;

B.S.EÖ. P da Güzel Sanatlar Liselerinin ve B.S.E.dersinin amaçları doğrultusunda öğrencinin bu dersteki değişim, gelişim ve etkileşimi göz önünde bulundurulacak şekilde bir temel yaklaşım geliştirilmiştir.

Program yaklaşımı; öğrenme-öğretme süreçleri, ölçme-değerlendirme metotları ile öğretmen ve öğrencinin rolüne bakış açısından ve ortaya koyduğu aktif sınıf kültürüyle yeni bir yaklaşımı kapsamaktadır (M.E.B, 2006:8-9).

B.S.EÖğretim Programlarının Temel Yapısı;

B.S.E.dersi öğretim programının yapısı;

- Genel Amaçlar
- Temel Beceriler
- Ses Sistemini Oluşturan Organ ve Bölgeleri Eşzamanlı ve Uyumlu

Kullanma Becerisi

- Şarkı Söylemede Sesini Doğru, Güzel ve Etkili Kullanma Becerisi
- Ses gelişim (Mutasyon) döneminde uygun registre geçişleri yapma

becerisi

- Ses Sağlığını Koruma Becerisi
- İcra (Yorumlama) Becerisi

Programla ulaşılabilecek ortak beceriler şunlardır:

- Eleştirel Düşünme
- Yaratıcı Düşünme
- İletişim
- Araştırma-Sorgulama
- Problem Çözme Becerisi
- Bilgi Teknolojilerini Kullanma
- Girişimcilik
- Türkçeyi Doğru, Etkili ve Güzel Kullanma
- Değerler ve Tutumlar
- Üniteler, şeklinde oluşturulmuştur.

B.S.EÖ. P ünitelerden oluşmaktadır. Üniteler, programda öngörülen bilgi, beceri, kavram, değerler ve tutumların sistematik bir şekilde ilişkilendirildiği konu alanlarından oluşmaktadır.

B.S.EÖ. P, üç ünite çerçevesinde yapılandırılmıştır.

Ünite 1: Sesin Oluşumu ve İnsan Sesi

Ünite 2: Ses Eğitimi

Ünite 3:Repertuar.

B.S.EÖ. P da Üniteler ve Açılımları incelendiğinde,

Ünite 1: Sesin Oluşumu ve İnsan Sesi

Konular:

1. Sesin Öğeleri
2. Sesin Oluşumunda Rol Oynayan Organlar
3. İnsan Sesinin Müzik Eğitimindeki Önemi
4. Ses Türleri
5. Mutasyon Döneminde Sesin Değişim, Gelişim ve İşleyiş Özellikleri
6. Ses Bozukluğuna Sebep Olan Etkenler

Ünite 2: Ses Eğitimi

Konular:

1. Duruş
2. Solunum ve Geliştirici Çalışmalar
3. İç ve Dış Yumuşama Etkileri ve İlgili Çalışmalar
4. Diksiyon ve İlgili Çalışmalar
5. Artikülasyon ve İlgili Çalışmalar
6. Entonasyon ve İlgili Çalışmalar
7. Rezonans ve İlgili Çalışmalar
8. Registre ve İlgili Çalışmalar
9. Legato, Staccato ve İlgili Çalışmalar
10. Vibrato ve İlgili Çalışmalar
11. Crescendo, Decrescendo ve İlgili Çalışmalar
12. İnici ve Çıkıcı Dizi ve Aralık Çalışmaları
13. Nüans

Ünite 3: Repertuar

Konular:

1. Okul Şarkıları
2. Halk Türküleri
3. Marşlar
4. Kanonlar
5. Çok Sesli Eserler
6. Ses Etütleri (Concone, Panofka, Vaccai vb.), şeklinde yer almıştır (M.E. B,2006:19-20).

2.5.3.2.2006–2007 Eğitim ve Öğretim Yılı B.S.EÖ. P Doğrultusunda Hazırlanan B.S.E Ders Kitabı

2006–2007 öğretim yılında uygulanmaya başlanan B.S.EÖ. P da B.S.E ders kitabının yer aldığını ancak M.E.B.’in yayınladığı ders kitabı bulunmadığını söyleyebiliriz. Ancak 2008–2009 öğretim yılında, öğretim programının yanı sıra M.E. B yayınladığı B.S.E ders kitabının da Güzel Sanatlar Liselerinde okutulmaya başlandığı, B.S.E ders kitabının 2006–2007 yılında kabul edilen öğretim programında da yer aldığı fakat 2008–2009 eğitim öğretim yılında Güzel Sanatlar Liselerinde okutulmaya başlandığı gözlenmiştir. B.S.E dersinin Güzel Sanatlar Liselerinde ilk okutulmaya başlandığı 2006–2007 öğretim yılında haftalık ders programındaki ders saati 1 saat olarak belirlenmiştir.

B.S.E dersinde uygulanan B.S.E ders kitabı ve B.S.E.D.Ö.P arasında programının ilke ve amaçları, programın temel yaklaşımı, programın yapısı, öğrenme ve öğretme süreci, ölçme ve değerlendirme, üniteler ve süreleri, programda kullanılan semboller açısından herhangi bir fark olmadığı söylenebilir (Tanrıöver, Başaran,2011:22).

B.S.E ders kitabının öğretim programının içeriğine uygun olarak hazırlanan bir kitap olduğu söylenebilir. Ders kitapları dersi veren öğretmen ve öğrenim gören öğrencilerce kullanıldığı için, uygulamadaki işlevselliğinin araştırılmasına ve yapılan araştırma sonuçlarının ise eğitim ve bilimin hizmetine sunulması gerekmektedir (Tanrıöver, Başaran, 2011:22).B.S.E.Ö.P’ında“Repertuar” bölümünde geçen ve kay-

nak olarak gösterilen Concone, , Vaccai Ses Etüt kitapları B.S.E.dersinin daha ve-
rimli işlenmesi ve kaynakların çeşitliliği açısından önemlilik göstermektedir.

2.5.3.1.1.Güzel Sanatlar Liselerinde Uygulanenve Bireysel Ses Eğitimi Öğretim Programında Kaynak Kitap Olarak Gösterilen Concone ve Vaccai Ses Etüt Kitapları

Ses tekniği daha ileriye götürmek için yazılmış müzik parçaları etüt olarak
adlandırılır. Ses için yazılanlarına solfej ya da vokaliz de denir. Ses Etütleri bireyle-
rin eserlerde karşılaşacağı zorlukları aşmada yardımcı bir metaryaldir (Temiz,
2006:398).Bu açıdan bakıldığında, Güzel Sanatlar Liseleri B.S.E.Ö.P.'nda kaynak
kitap olarak gösterilen Concone ve Vaccai Ses Etüt Kitaplarının, öğrencinin sesini
doğru güzel etkili olarak kullanabilmesi için gerekli ve önemli olduğu düşünülebilir.

2.5.3.1.1.1.Vaccai Ses Etüt Kitabı

Vaccai ses etüt kitabının bestecisi Nicola Vaccai, Tolentino doğup Pesaro da
büyümüş ve ebeveynleri kendisini Roma'ya hukuk okuması için gönderene kadar
müzikle uğraşmıştır. Bir avukat olmak gibi bir niyeti olmadığı için ses dersleri almış
ve nihayetinde önemli bir Roma'lı besteci olan Guiseppe Jannaconi ile kontr-
puan(çeşitli melodileri birbirine uyduran) çalışmıştır.21 yaşına geldiğinde Napoli'ye
gitmiş ve Paisiello'nun öğrencisi olmuştur. Vaccai Venedik'te önceleri baleler ve ses
öğretimine dair yazılarıyla hayatını idame ettirerek kariyerine başlamıştır. İlk opera
başarısını I solitari di Scozia ile 1815'te Napoli'de elde etmiştir.

İlk performansında solistlerden birinin de kendisinin olduğu Parma'da Piet-
ro il grande yi yazmak için görevlendirilmiştir. Daha sonra bunu Zadige Astatae
(Napoli,1825) ve en bilinen operası Giullietta e Rome (Milan,1825) takip etmiştir.
Vaccai'nin Londra'da konaklaması en başarılı operası 1832 de Kral tiyatrosunda
sahne alan Romeo ve Juliet eseri ile başlar ([https://en. wikipedia.org/ wiki/ Nico-
la_Vaccai# Life_and_career_as_a_composer](https://en.wikipedia.org/wiki/Nicola_Vaccai#Life_and_career_as_a_composer),05.04.2015).

Vaccai'nin "Rome ve Luliet" eserinin önemli bir sahnesi Bellini'nin 1832
yapımı olan"I Capuletti ed i Mantecchi"ye şarkıcı Maria Malibran tarafından dâhil
edilmiştir(<http://www.artistdirect.com/artist/bio/nicolavaccai/543241#h3mxhcJqX7zT>
CHR,08.04.2015).

Onun büyüleyici yönü ve kıtalar arası olan tanınmışlığı toplum tarafından sevilmesine ve kısa zamanda aranan bir öğretmen olmasını sağlamıştır. İtalya'ya dönüş merakının son bulmasıyla Vaccai 1838 yılında Milan Konservatuarında beste profesörü ve yöneticisi (orkstra şefi) olmuştur.16.operasını yazdığı Pesarodaki çocukluk dönemi evindeki kötü sağlık koşulları nedeniyle altı yıl sonra emekli olmuştur. 1848'de orada ölmüştür. Operalarının çoğunun Rossini'nin yan ürünü(benzeri) ya da Bellini'nin çoğu ateşli (çoşkulu)eserleri ile rekabet halinde olduğu görülmüştür. Bu birilerinin Vaccai müziğinin bazı çağdaş bestecilere ilham olduğunu anlamasına yardımcı olmuştur. Şuan Bellini operasına ek olan bu uygulama Vaccai müziğini canlı tutmaktadır

(<http://www.artistdirect.com/artist/bio/nicolavaccai/543241#h3mxhcJqX7zTCHR>,08.04.2015).

Vaccai Ses Etüt Kitabı: Vaccai günümüzde esas ses öğretmeni olarak anılır. En tanınmış öğrencilerinden birisi soprano Marianna Barbieri-Nini dir. Vaccai birçok kitap yazmıştır ki bunlardan bir tanesi İtalyan legato tarzı şarkı söyleme metodunda öğrencileri bilgilendirmek amacıyla alto yada bas gibi düşük aralıklı(yavaş serili) farklı ses türlerini barındırmak için aktarılan1832 Metodo pratico de canto(pratik vokal metodu)dur.Bu kitap hala mevcuttur ve öğretim materyali olarak kullanılabilir.

Giriş bölümünde Vaccai, yalnızca egzersizlerini doğru bir şekilde gösteren ses ustasının öğrencilere doğru tekniklerde gerçek legato şarkı söylemeyi öğretebileceğini belirtmektedir. “Metodun alışılmışın dışındaki özelliği alıştırılmalardaki kelimelerin kullanımındır. Parçalar opera Libretto yazarı büyük şair Dietro Metastasio (1698-1782) tarafından yapılan aryalardan seçilmiştir. Vaccai bu şiirleri sanatsal bir biçimde ve müzikle bütünlük sağlayacak biçimde kullanmıştır. Öğrencilerin şarkı söylemeyi ifadelerle öğrenmeleri için duygulu dizeler seçmiştir. Bazı durumlarda kelimeler Vaccai'nin müzik amaçlarına uymaktadır. Örneğin, anlaşmazlık hakkındaki bir şiir senkop egzersizi için kullanılır” (Helvacı,2009:34).

Kitap aynı zamanda 19. yüzyıl opera performansı hakkında önemli bir bilgi kaynağıdır.19.yy.da Avrupa da ilk yayınlandığından beri Vaccai'nin “Pratik Metod”u milyonlarca şarkıcı tarafından kullanılmaktadır.20. yy.ın başlarında Schirmer ilk

Amerikan basımını piyasaya sürmüştür ve ses çalışmasında bir klasik olarak kalmıştır. Mezzo-soprano, alto ya da baritone ses tipleri de dahil olmak üzere, farklı ses tipleri için değişik edisyonlar halinde yöntem (metod) ortaya çıkmaktadır. Ses öğretmeni Elio Battaglia yeni bir öğretmenin baskısını 1990 yılında Ricordi tarafından yayınlanan ve CD örneklerince eşlik ettiği "Metodo práctico" veya "İtalyan Şan Pratik Yöntemi" yeni bir öğretmenin baskısı düzenlemiştir (https://en.wikipedia.org/wiki/Nicola_Vaccai#Life_and_career_as_a_composer,08.04.2015).

Ses eğitimi sürecinde sıklıkla kullanılmakta olan Vaccai metodu şarkı söylemeyi (bel canto)öğretmek için son derece titizlikle hazırlanmış olduğu, ses eğitimi dersinde kazanılması gereken temel davranışları kazandırmaya yönelik çok önemli çalışmalar içerdiği saptanmıştır. Etütlerdeki ezgilerin güzelliği, söz ve ezginin uyumu (prozodi), her bir derste verilen farklı teknik çalışma örnekleri öğrencilerin aria antiche, lied vearyaları seslendirirken karşılaşılabilecekleri zorluklara hazırlayıcı niteliktedir (Helvacı,2009:42).

2.5.3.1.1.2.Concone Ses Etüt Kitabı

Concone ses etüt kitabının bestecisi, ünlü İtalyan piyano ve şan ustası Giuseppe Concone,1810 yılında Turin’de doğmuştur.1836’da oynanan ilk operası “Un episodio di SanMichel”eserinin başarısızlığından kaynaklanan cesaretsizliği ile yüzleşene kadar yaşadığı Turin’de Turin’de müzik eğitimini almıştır.1837’de kompozisyon ve müzik teorisi, şan ve piyano öğretmeni olarak ünlendiği Paris’e taşınmıştır Paris’deyken Concone Romanzas, Arias and Duettini bestecisi olarak çokça popüler olmuştur; fakat onun asıl ünü dünya çapında tanınan ve her yerde kullanılan Solfej Serilerine dayanmaktadır. Bu solfejler gayet pratik ve melodiklerdir Concone esasen yayınladığı 5 Vokal Egzersizleriyle tanınır. Bu egzersizler soprano, mezzosoprano, bariton ve bass dır. Bu egzersizler birçok kez yayınlanmış ve şan öğretmenleri tarafından kullanılmıştır. 1848 siyasi gelişmeleri, devrim korkusuyla birlikte Concone’u 1861 Haziran ayına kadar yaşayıp öldüğü memleketine geri getirmiştir. Dönüşünden kısa bir süre sonra Tunin’de Kraliyet Tapınak Orgcusu olarak tayin edilmiştir ki öldüğü zaman da bu pozisyonunu korumuştur.

Bunlar Orta ses genişliğinde 50 solfejlik kitap, 15 soprano vokali, 25 mezzo-soprano ve bas ve bariton için 25 solfej ve 15 vokalizi olmak üzere 40 bir arada olmaktadır (<http://www.singers.com/vocal-coach/Giuseppe-Concone/>, 10.04.2015).

Vaccai ve Concone ses etüt kitapları, birkaç çeşit tonda yazılarak ses gruplarının etütleri rahat seslendirmesine olanak sağlamıştır. Ayrıca Vaccai ve Concone ses etüt kitaplarının nefes kontrolü, uygun ve doğru register geçişleri yapma, ses tutarlılığını sağlama, müziksel duyarlılıkla seslendirilme, eser veya etütlerin bütün olarak doğru seslendirilmesi, solfej (aralık çalışmaları) ve doğru tekniklerde gerçek legato şarkı söylemeyi öğretmesi açısından katkı sayılabileceği düşünülmektedir.

2.6. İlgili Yayın ve Araştırmalar

Güzel Sanatlar Liselerinde bireysel ses eğitimi dersinde uygulanan, vaccai ve concone etüt kitaplarında yer alan ses etütlerinin, öğrencinin ses gelişimine etkisi ile ilgili konuya yönelik birebir uyuşan kaynakların olmadığı saptanmıştır. Ancak araştırma konusu içerisinde incelenecek olan bölümlerde katkısı olabilecek kaynaklar taranmıştır.

Aycan (2012) tarafından hazırlanmış olan “Ses Eğitimi Yöntemlerinin Türkçe Konuşma Eğitimindeki Vurgu Kusurlarının Düzeltilmesine Etkisi” adlı doktora tezi, ses eğitimi uygulamalarının Türkçe konuşmada önemli bir sorun olabilen vurgu kusurlarını gidermede etkililik düzeyini test etmeye yönelik olarak gerçekleştirilmiştir. Bu bakımdan 2009-2010 öğretim yılı bahar döneminde Türkçe Konuşma Eğitimi dersini alan Erciyes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Öğretmenliği Bölümü 3. sınıf öğrencilerinden gönüllülük esasına göre 29 kişiden oluşan çalışma grubu ile uygulamalı olarak yapılmıştır. Araştırma deneysel yöntemle ön test-son test modeli gerçekleştirilmiştir. Bu amaca ulaşmak için ön test-son test uygulaması “*Vitalograph Alpha, model 6000*” taşınabilir Spirometre cihazı ve “*PRAAT*” ses analiz programı ile yapılmış; daha sonra elde edilen veriler istatistiksel yöntemlerle değerlendirilmiştir. Ön test-son test verilerinin normal dağılım gösterip-göstermediğine Shapiro-Wilk testi ile bakılmış, normal dağılım gösteren değişkenler için bağımlı örnek t testi (paired t test), normal dağılmayan değişkenler için Wilcoxon İşaret testi kullanılmıştır. $p < 0.05$ değeri istatistiksel olarak anlamlı kabul edilmiştir. Spirometre

cihazı ile programlı bir ses eğitimine bağlı olarak konuşmayı etkileyen nefes kullanımı ve dolayısıyla vurgu hususunda çalışma öncesine göre anlamlı bir artış olup olmadığı vital kapasite (VC), zorlu vital kapasite (FVC) ve zorlu ekspirasyon hacmi (FEV1) parametreleri üzerinden değerlendirilmiştir. Ses eğitimi sonrasında VC’de anlamlı bir değişiklik gözlenmezken, FVC anlamlı derecede azalmış ($p<0.001$), FEV1 anlamlı derecede artmıştır ($p<0.001$). Ayrıca PRAAT ses analiz programı ile elde edilen veriler ışığında vurgu kusurları için, “Türk”, “vazifen”, “istiklâlini”, “muhafaza”, “müdafaa”, “mevcudiyetinin” ve “istikbalinin” kelimeleri üzerinden, sesin süresi, yoğunluğu, genliği ve perde değerleri analiz edilmiştir. Perde değerlerinde cinsiyete göre farklılıklar da ayrıca değerlendirmeye alınmıştır.

Bu analiz sonucunda ses eğitimi sonrasında analizi yapılan bütün kelimelelerin sürelerinde anlamlı bir artış gözlenmiştir ($p<0.001$). “Türk” ve “vazifen” kelimeleri için yoğunluğu (intensity) ($p<0.05$) ve genliği (amplitüdü) ($p<0.05$); “Muhafaza” kelimesi için yoğunluğu ($p<0.001$) ve genliği ($p<0.05$); “Müdafaa” kelimesi için yoğunluğu ve genliği ($p<0.001$); “Mevcudiyetinin” kelimesi için genliği ($p<0.05$); “İstikbalinin” kelimesi için yoğunluğu ($p<0.05$), genliği ($p<0.05$) açısından anlamlı bir artış olmuştur.

Sonuç olarak, vurgu kusurlarının düzeltilmesi bakımından istatistiksel olarak sesin süresi, yoğunluğu ve genliği değerlerinde önemli artış olduğu, perde değerlerinde ise anlamlı bir artış olmadığı tespit edilmiştir. Türkçe konuşma eğitimi alan öğrencilerde ses eğitimi uygulamaları kapsamında hazırlanan alıştırmaların, doğru nefes kullanımı ve vurgu kusurlarının düzeltilmesinde olumlu etkisi olduğu söylenebilir.

Özbal Koç (2008) tarafından hazırlanmış olan “Septum Deviasyonlu Hastaların Septoplasti Operasyonu Öncesi ve Sonrası Akustik Ses Analizle Değerlendirilmesi” adlı uzmanlık tezinde, septum deviasyonu nedeniyle septoplasti ameliyatı olan hastalarda, bu ameliyatın ses kalitesi üzerine etkisinin bilgisayarlı ses analizi ve spektrografik analiz ile objektif olarak değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla Şişli Etfal Eğitim ve Araştırma Hastanesi 1. Kulak Burun Boğaz ve Baş Boyun Cerrahisi Kliniğinde Nisan 2007 – Haziran 2007 tarihleri arasında burun tıkanıklığı şikâyeti ile gelen ve septoplasti ameliyatı olan 20 hasta üzerinde yapıldı. Hastalar 15

dakika dinlendirildikten sonra dinamik mikrofona 15 cm mesafeden, önce ‘Dere’ metni okutuldu. Daha sonra rahat konuşma sesiyle orales olarak 5 saniye /a/ ardından /i/, /e/, /a/, /o/, /u/ ünlü sesleri, daha sonra da nazal ünsüz sesler olan /m/, /n/ ve nazalite kazanan ünlü ses içeren /a/ içeren 2 heceli /mana/ sözcüğü söylenilerek kayıt alındı. Ses analizleri için; Kay Elemetrics Corp, tarafından geliştirilen MDVP (Multi Dimensional Voice Program) Model 5105 Version 2.5 ve Multi Speech Signal Analysis 5 Workstation Model 3700 Version 2.4 ses analiz programları kullanıldı. Hastaların hepsine genel anestezi altında aynı operatör tarafından Cottle septoplasti ameliyatı yapıldı. Tüm kayıtları yapıldıktan sonra seslerin 3 saniyelik kısmı MDVP ile analiz edildi. Bu analizde /a/ ünlü sesi için preoperatif ve postoperatif her iki kontrolde kaydedilen Fo, Jitter, Shimmer değerleri incelendi. Spektrografik analizde preoperatif ve postoperatif her iki kontrolde kaydedilen /i,e,a,o,u/ ünlü sesleri için F3-F4 değerleri ve yine preoperatif ve postoperatif her iki kontrolde kaydedilen /mana/hecesindeki /m/ ve /n/ için nazal formant frekansı değerleri ve /mana/hecesindeki nazal sestense sonra gelip nazalite kazanan /a/ ünlü sesi için F1-F2-F3-F4 değerleri ayrı karşılaştırıldı. Ayrıca preoperatif ve üçüncü aydaki postoperatif kontrolde kaydedilen ‘dere’ metni kayıtları üç kişiden oluşan (1 kbb doktoru- 2 uzman ses terapisti) uzman ekip tarafından dinlendi ve preoperatif ve postoperatif dönemde nazalite açısından fark var-yok olarak değerlendirildi. Postoperatif dönemde hastalardan konuşmalarının netliği konusunda subjektif değerlendirme yapılmaları istendi. Alınan cevaplar daha iyi, fark yok, daha kötü şeklinde gruplandırıldı. Bu çalışmada istatistiksel analizler Graph Pad Prisma V.3 paket programı ile yapıldı. Verilerin değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistiksel yöntem ortalama, standart sapma) yanısıra çoklu grupların tekrarlayan ölçümlerinde tekrarlayan varyans analizi, alt grup karşılaştırmalarında Newman Keuls çoklu karşılaştırma testin değişkenlerin tedavi başı sonu farklarının birbirleri ile ilişkisini belirlemede Pearson korelasyon testi kullanıldı.

Sonuçlar, anlamlılık $p < 0,05$ düzeyinde değerlendirildi. Sonuçta /n/ ünsüz sessindeki istatistiksel anlamlı değişiklik dışında preoperatif, postoperatif birinci ay ve üçüncü ay değerlerinde istatistiksel anlamlı fark saptanmadı. Sonuçta kulak burun boğaz doktorları tarafından sıklıkla gerçekleştirilen bir operasyon olan septoplasti ameliyatının ses üzerine septum deviasyonunun nedeniyle gelişen hiponazalitenin azalmasını

da etkili olabileceği ve ilerleyen zamanlarda yapılacak çalışmaların bu konuyu daha açık hale getirebileceği düşünüldü.

Evren (2011) tarafından hazırlanmış olan “Ses Eğitimi Çalışmalarının İngilizce Konuşma Sorunlarının Giderilmesindeki Etkisi” adlı doktora tezinde, ses eğitimi çalışmalarının İngilizce konuşma sorunlarının giderilmesindeki etkisi incelenmiştir. Çalışma grubunu, 2008-2009 öğretim yılı birinci döneminde, Erciyes Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü 2.Öğretim 1.sınıf öğrencilerinden, 14’ü deney ve 14’ü kontrol grubu olarak belirlenmiş 28 öğrenci oluşmaktadır. Çalışma, kontrol gruplu ön test-son test deneysel desen modeline göre yapılmıştır. Deneysel süreç öncesinde çalışma grubunun alanında uzman kişiler tarafından, vokal ve işitsel muayeneleri tamamlanmış, öğrencilere Kişi Bilgi Formu uygulanmıştır. Araştırmada veri araçları olarak Konuşma (Sesletim) Sorunları Değerlendirme ve Ses Bozukluğu Skoru (Voice Handicap Index) Anket Formları uygulanmış, maksimum fonasyon süreleri kronometre ile ölçülmüş, sesin akustik özelliklerinin değerlendirilmesi için MDVP Advanced ve CSL Main programları kullanılmıştır. Deneysel süreç sonunda uygulanan ses eğitimi derslerine ilişkin öğrenci görüşleri alınmıştır.

Özdoğanoglu (2006) tarafından hazırlanmış olan” Mimar Sinan Üniversitesi Opera ve Şan Bölümündeki Öğrencilerin Akustik Analiz ve Laringofaringeal Reflü Bulgularının Normal Popülasyon ile Karşılaştırılması” adlı uzmanlık tezinde klasik batı müzik türünde eğitim gören öğrencilerin akustik analiz parametreleri ve laringofaringeal reflü bulguları normal popülasyon ile karşılaştırılmıştır.

Sonuçlar:12 Soprano (“S” %46,2), 2 Mezosoprano (“M” %7,7), 6 Tenor (“T” %23,1), 5 Bariton (“BT” % 19,2) ve 1 Bas (“BS” % 3.8) kişiden oluşan 26 konservatuar öğrencisinin 15’inde (%57,7) laringofaringeal reflü tespit edilmiş 11’inde (%42,3) ise laringeal muayenelenormal bulunmuştur. Kontrol grubunda laringofaringeal reflü 3 (%20) kişide tespit edilmiş 12(%80) kişide ise lareneal muayene normal bulunmuştur. Her iki grup Mann Whitey U testi ile karşılaştırıldığında istatistiksel olarak anlamlı bir fark tespit edilmedi. Maksimum fonasyon süresi (p=0,81) ve Harmonik/gürültü oranı (p=0,76) anlamlılık değeri olan p=0,05 değerine en yakın veriler olarak bulundu. Eğitim süresine göre Kruskal Wallis testi ile veriler değerlendirildi-

ğinde bazal frekans ($p=0.044$) dışında herhangi bir parametrede anlamlı bir fark bulunamadı. Veriler Kruskal Wallis testi ile Ses kategorilerine göre değerlendirildiğinde bazal frekans ($p=0.001$), shimmer ($p=0,012$) ve ratio ($p=0,036$) anlamlı olarak bulunmuştur. Diğer verilerde ses kategorisine göre anlamlı bir değişiklik saptanmamıştır. Her iki grup Mann Whitey U testi ile cinsiyetler arasında karşılaştırıldığında bazal frekans (konservatuar $p=0,00$, kontrol $p=0,01$) dışında istatistiksel olarak anlamlı bir fark tespit edilmedi. Gruplarlaringofaringeal reflü açısından birbirleriyle karşılaştırıldığında konservatuar grubundaki öğrencilerin istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde reflü oranlarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. (Pearson $\chi^2= 5,487$; $p=0,019$). Ses kategorisine göre laringofaringeal reflü Mann Whitney U testi ile değerlendirildiğinde anlamlı bir fark bulunamamıştır. Gruplar arasında fark bulunmasına rağmen kategoriler arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır.

Aycan (2005) tarafından hazırlanmış olan “Opera Sanatına Yönelik Ses Eğitiminde (Şan) Nefesin Oluşumu ve Fiziksel Özelliklerinin İncelenmesi” adlı yüksek lisans tezi, Opera Sanatına Yönelik Ses Eğitiminde (Şan) Nefesin Oluşumu ve Fiziksel Özelliklerinin İncelenmesi amacıyla yapılmıştır. Betimsel bir çalışma ile hazırlanan bu araştırmada kaynak tarama yöntemiyle yerli ve yabancı kaynaklar taranmış, görüşme yöntemi kullanılmıştır. Görüşme, mesleki şan eğitimi veren okullardan H.Ü Konservatuarı Opera Ana Sanat dalı, Bilkent Sahne Sanatları Fakültesi Opera Ana Sanat Dalı, Başkent Üniversitesi Güzel Sanatlar Opera ve Koro Bölümü, Ankara Üniversitesi Konservatuarı Koro Bölümü, Konya Selçuk Üniversitesi Şan Bölümü, Eskişehir Anadolu Üniversitesi Konservatuarı Opera Ana Sanat Dalı ve Ankara Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğünde görev yapan solist sanatçılardan on uzmanla yapılmıştır. Araştırmada opera eğitiminde nefes ve sesin kullanımı ile ses eğitimindeki önemine ilişkin bulgular belli ölçülere göre değerlendirilerek yorumlanmış ve öneriler getirilmiştir.

Öztürk (2003) tarafından hazırlanmış olan “Müzik Öğretmeni Yetiştiren Kurumlarda Ses Eğitiminin Önemi ve Bireysel Ses Eğitimi Dersi” adlı bu çalışmada, müzik öğretmeni yetiştiren kurumlardaki ses eğitiminin önemi üzerinde durulmuş ve bireysel ses eğitimi dersinin genel bir değerlendirmesinin yapılmasına çalışılmıştır. Bu kapsamda, ses eğitimi programlarının çağdaş program geliştirme tekniklerine

uygun olarak geliştirilmesi ve gittikçe azaldığı gözlenen haftalık ders saatlerinin yıllara yayılarak artırılması gibi önemli sonuçlar ortaya çıkmıştır. Çalışmada belirlenen sorunların çözümüne ilişkin temel öneriler getirilmiştir.

Sevinç (2004) tarafından hazırlanmış olan “Müzik Eğitimi Bölümlerinde Ses Eğitimi (Şan) Dersine Ayrılan Sürenin Yeterli Olup Olmadığı Üzerine Bir Araştırma”adlı bu çalışmada müzik eğitimi ana bilim dallarında ses eğitimi dersinin süre olarak yeterli olup olmadığının araştırılması amaçlanmıştır. İnsan anatomisinden yola çıkarak sesin oluşumunda görev alan organların anatomik yapısı ve fonksiyonları, ses eğitimi vedersin süresi üzerinde durulmuştur. Sesin oluşumunda görev alan organların anatomik yapısı incelenirken K.B.B.uzmanları ve ses eğitimcilerinden teknik bilgiler alınmıştır. Ses eğitimi dersine ayrılan sürenin yeterli olup olmadığı ise örneklem olarak seçilen müzik eğitimi ana bilim dallarında görev yapan ses eğitimi öğretim elemanlarına anket uygulanarak belirlenmiştir.

Töreyn ve Oğuz (2006) tarafından hazırlanan “Değişik Şarkı Türlerine Göre Ses Eğitimi Alan Bireylerde Objektif Fonasyon ve Akustik Analiz Bulguları” adlı bildiri, değişik şarkı türlerine göre ses eğitimi almış bireylerin seslerinde akustik ses analizi yaparak, varsa aralarındaki farklılık ve benzer bulguları ortaya çıkarmak amacıyla gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmada sesin akustik analizine ilişkin aşağıda ayrıntılı olarak açıklanan parametreler kullanılmıştır. Araştırmanın başlangıcında, farklı şarkı türlerine göre eğitim almış olan ve TRT Ankara Radyosunda kadrolu olarak görev yapan 10 Türk Sanat Müziği ve 10 Türk Halk Müziği bayan solist sanatçısı ile Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müzik Eğitimi Anabilim Dalında eğitimleri devam eden 10 yüksek lisans ve doktora (alan çalgısı şan eğitimi olan bayan) öğrencisinin ses analizleri yapılmak üzere planlanmış ve çalışmaya başlanılmıştır. Böylece ileride gerçekleştirilmesi planlanan geniş kapsamlı bir araştırmanın hazırlık basamağını oluşturacak olan, orta katılımlı deneysel bir araştırma gerçekleştirilmesi düşünülmüştü. Ancak, ilgili kurum ve birimlerden gereken izin alınarak yazışmaların yapılmasına ve deneklerin gönüllü olarak katılmayı kabul etmelerine karşın, örneklem olarak belirlenen THM sanatçılarından hiç katılım olmaması, TSM sanatçılarından ise 4 kişinin belirlenen süre içinde deneye katılması ve GÜEBE den 9 kişinin katılımı ile çalışma, küçük çapta bir “ ön rapor “ niteliğinde gerçekleştirilebilmiştir.

TSM grubu ile GÜEBE den birer deneğin de belirlenen süre içinde ses analizlerini yaptırmamaları, bu kişilere ait verilerin, araştırmada değerlendirme dışı bırakılmasına neden olmuştur. Böylece araştırma evrenini, TRT Ankara Radyosunda halen kadrolu ses sanatçısı olarak görev yapan Türk Sanat Müziği solistleri ile Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı yüksek lisans ve doktora öğrencileri (alan çalgısı şan eğitimi olan), örneklemini ise, TSM grubundan 4 ve şan grubundan 9 olmak üzere toplam 13 kişi oluşturmaktadır. Bu çalışma, Sağlık Bakanlığı Ankara Eğitim ve Araştırma Hastanesi Kulak Burun Boğaz Kliniği ses analiz laboratuvarlarında gerçekleştirilmiştir. Burada sunulan değerler, uzun soluklu olacak çalışmamızın ilk bulgularının rapor edilmesi (ön raporu) niteliğindedir. Çalışmamızın ilk aşamasını rapor ettiğimiz bu sunum, 9'u şan eğitimi almış, 4'ü ise Türk Sanat Müziği icra eden 13 bayan gönüllüden elde edilen verileri içermektedir. Gönüllüler öncelikle tüm dünyada ses problemlerinin takibinde kullanılan bir indeksleme olan Ses Rahatsızlıkları Değerlendirme Formu (*VoiceHandicap Index*) ile değerlendirilmiştir. Ardından her bireye ait 3'er adet ses kaydı alınmıştır. Ses verileri, 16-bit rezolüsyonda, 44100/saniye örnekleme hızında, *Creative SoundBlaster Live* ses kartı mevcut olan kişisel bilgisayarda *Shure SM58* mikrofon (Shure Inc, Niles, IL, USA) ve *Adobe Audition 1.5* yazılımı kullanılarak deneyimli bir laringolog tarafından kaydedilmiştir. Ses örnekleri, 5 saniye süreli uzatılmış /a/ sesi ile her bireyin kendisi için uygun bulunduğu ses perdesinde kaydedilmiştir. Ses kayıtları wav formatında Praat akustik analiz programına aktarılarak analiz verileri elde edilmiştir. Karşılaştırma çalışmaları için; her ses örneklemesinden ortalama temel frekans, jitter lokal (Jlocal), jitter mutlak (Jabs), jitter göreceli ortalama pertürbasyon (Jrap), periyodik pertürbasyon bölümü jitteri (Jppq), shimmer dB (SdB), shimmer lokal (Slocal), genlik pertürbasyon bölümü shimmerleri (Sapq3, Sapq5, Sapq11) ve gürültü harmonik oranı (NHR) değerleri elde edilmiştir. Karşılaştırma çalışmaları için yapılan istatistiksel analizler *SPSS 10.0.1* programı kullanılarak (SPSS Inc, USA) yapılmıştır. İki gruba ait verilerin karşılaştırılmasındaki istatistiksel anlamlılık, bağımsız örneklem t-testi kullanılarak elde edilmiştir ve p değeri 0,05'ten küçük olan değerler istatistiksel olarak anlamlı kabul edilmiştir.

Araştırmada, SRDF verilerinin değerlendirilmesinde Şan ve TSM grubu denekler arasında istatistiksel yönde anlamlı bir fark olmadığı, iki grubun temel frekans değerlerine bakıldığında, şan grubu değerlerinin daha yüksek olduğu, iki gruptan elde edilen toplam 39 sese ait akustik analiz bulgularına göre mutlak jitter ve tüm shimmer parametrelerinde TSM grubunun daha yüksek değerlere sahip olduğu, ancak, bu farkın istatistiksel olarak anlamlı bulunmadığı, iki grubun harmonik gürültü oranına bakıldığında ise, TSM grubunun daha yüksek değeri gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçlara göre öneriler; Sesini profesyonel olarak kullanan bireylerin seslerinde temel frekans değerinin yükseltilmesi için (ses tellerinin saniyedeki açılıp kapanma sayısının yüksekliği) şan eğitiminden etkin olarak yararlanılmalıdır. Sesteki jitter (Jitter sesin frekansında bireyin ses oluşumu sırasındaki kontrol dışı vibrasyonlar) ve shimmer (sesin genliğinde bireyin kontrol edemediği durumları) parametrelerinin düşük değerlerde oluşabilmesi için de bilinçli bir ses eğitimi uygulanmalıdır. Meslekî yaşantılarını şarkı söyleyerek sürdürecekt bireylere şarkı türlerine uygun olarak belirlenen ses eğitimi verilmelidir. Ayrıca, benzeri araştırmaların denek gruplarının büyütülmesi ile farkların istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığının test edilmesi önerilmektedir.

Yiğit ve Öztürk (2012) tarafından hazırlanan “Müzik Öğretmeni Adaylarının Ses Özelliklerinin Değerlendirilmesi”adlı makalede, müzik öğretmeni olacak bireylerin ses özelliklerini incelemek amacıyla, Selçuk Üniversitesi. Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı 2008-2009 eğitim- öğretim yılı son sınıf öğrencilerinden 20’si kız, 20’si erkek olmak üzere 40 kişinin ses özellikleri analiz edilmiştir. Proje kapsamında S.Ü. Meram Tıp Fakültesi KBB Kliniğinde oluşturulan ses laboratuvarında Computerized Speech Laboratory (CSL) ve Multi-Dimensional Voice Program (MDVP) ile sesin akustik ve aerodinamik özellikleri değerlendirilmiştir. İstatistiki analizlerde minitab-13 versiyon kullanılmıştır. Bu değerlendirmeler sonucunda; boy, ağırlık ve vücut kitle indeksi ile sesin fo (fundamental frekans), jitter, shimmer, s/z oranı, fmfr (fonasyon müzikal frekans ranjı) minimum ve maksimum değerleri, boy ve ağırlıklarına göre; fmor ve buna bağlı olarak fmfr-yt (fonasyon müzikal frekans ranjı-yarım ton) değerlerinde de negatif bir ilişki, cinsiyet ve lise türüne göre, ses özelliklerinde farklılıklar tespit

edilmiştir. Bu çalışmada, Müzik Öğretmeni adaylarının sesleri; akustik özellikler açısından yeterli, maksimum fonasyon süresi ve fonasyonda müzikal frekans ranjlarına ait değerlendirmelerde kısmen yeterli kapasiteye sahip oldukları sonucuna varılmıştır.

Temiz (2006) tarafından hazırlanan “Panofka 24 Vocalizzi Etüt Kitabında Yer Alan 2 No’lu Etüt Analizi” adlı makalede şan (ses eğitimi) dersinde kullanılacak olan özgün bir etüt analizi yapılmıştır. Analizi yapılan etüt, Heinrich Panofka 24 Vocalizzi etüt kitabından seçilen, öğrenciye ses eğitimi alanında yazılan eserlerde, minör tonalitede yer alan dizileri seslendirmeyi kolaylaştırmak için yazılmış olan, 2 no’lu etüt çalışmasıdır. Müzik eğitimi alanında şan eğitimcileri, ses eğitimi dersinde başlangıçtan itibaren, öğrencinin dersin daha sonraki seviyelerinde söyleyeceği eserlerin teknik zorlukların üstesinden gelmeyi sağlayıcı etütler çalıştırılmaktadır. Ses eğitimi alanı için de bu amaca yönelik olarak yazılan ve uygulaması yapılan pek çok etüt kitabı bulunmaktadır.

Helvacı (2005) tarafından hazırlanan “Anatomik Yapıların Sesin Harmonik Yapısı ve Tını Değişiklikleri Üzerindeki Etkileri” adlı makalede, ses üretimindeki fizyolojik faktörlerden yararlanılarak, insanın ses üretim sistemindeki anatomik yapılarının ses kalitesi üzerindeki etkileri araştırılmış, elde edilen bulgular tartışılarak değerlendirilmiştir. Araştırmanın evrenini, Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi A.B.D. ve Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi A.B.D. da en az bir yıl ve daha fazla programlı ses eğitimi alan, rastlamsal yöntemle belirlenen ana çalgı şan ve bireysel ses eğitimi dersi öğrencileri oluşturmaktadır. Bu çalışmada, denek analizlerinin yapılması için belirlenen standartlara göre karşılaştırmalı bir değerlendirme modeli kullanılmıştır. Buna göre değerlendirme modelinin kullanılması için, kompute sistemin teknik standartları temel kriterler olarak belirlenmiş, denekler tek-tek denemeye alınmış, kriterlerle yapılan karşılaştırma bulguları istatistiksel yöntem ve tekniklerden de yararlanılarak değerlendirilmeye çalışılmıştır. Ses analizi öncesinde her öğrencinin fonasyon sistemindeki anatomik yapıları incelemeye alınarak ölçümler yapılmış, ses analizi sonuçları bu bulgularla ilişkilendirilmiştir. Elde edilen istatistiksel verilerin sonucunda, Solunumda Diyafram Genişliğinin Maksimum Fonas-

yon Süresine önemli bir etkisinin olduğu, Larenks Genişliğinin ise Maksimum Fonasyon Süresine önemli bir etkisinin olmadığını göstermiştir. Bu durum, ses üretimi için ve Maksimum Fonasyon Süresi için iyi bir solunum alışkanlığı kazanmanın önemini ortaya koyması bakımından önemli görülmektedir. Solunumda diyafram ve göğüs genişliği ile fonasyon süresi arasında pozitif yönlü bir ilişki bulunmasına rağmen, istatistiksel olarak yeterli düzeyde etkilemediği bulunmuştur. Bu durum, öğrencilerden büyük bir kısmının yeterli göğüs ve diyafram genişliğine sahip olmadıklarını, buna bağlı olarak da doğru ve uygun teknikleri yeterli düzeyde kullanamadıklarını göstermesi açısından önemli görülmektedir. Soluk alma sırasında göğüs genişliği olarak ölçtüğümüz genişliğin, bulunan aksine yapılan kaynak taramasında fonasyon süresi üzerinde önemli etkisi olduğu görülmüştür. Alınan sonuç; örneklem grubundaki vokal aktivasyonun, teknik gelişmesinin eksikliğinden kaynaklandığı düşünülmektedir. Örneklem grubundaki öğrencilerin solunumda diyafram genişliğinin ortalama değerleri erkeklerde 5,35 cm, kızlarda 3,38 cm; maksimum fonasyon süresinin ortalama değerleri; erkeklerde 19,4 Sn, kızlarda 14,6 Sn olarak bulunmuştur. Bu durum dikkate alındığında, araştırmadaki maksimum fonasyon süreleri asgari olarak belirlenen düzeyin altında bulunmuştur. Elde edilen bu bulgular, solunum kaslarının etkili, dengeli kullanılmadığının ve solunum-fonasyon uyumundaki eksikliğin bir göstergesidir. Araştırmanın bulguları ışığında örneklem grubunun, sesin oluşumunu sağlayan anatomik yapılarının, sesin harmonik yapı ve tını değişiklikleri parametrelerine etkileri istatistiksel olarak yeterli bulunmamıştır. Bu durum, öğrencilerin ses ile ilgili anatomik yapıları kullanma becerilerini geliştiremediklerini ve buna bağlı olarak belirgin bir şekilde nefes problemlerinin olduğunu göstermesi açısından önemli görülmektedir.

Helvacı (2009) tarafından hazırlanan “Vaccai Metodunun Ses Eğitime Yönelik İçerik Analizi” adlı makalede, ülkemizde Eğitim Fakülteleri Müzik Öğretmenliği Anabilim Dallarında yürütülen ses eğitimi derslerinde kullanılan Vaccai Metodunun ses eğitime yönelik içerik analizi yapılmıştır. Bu yolla öğrencilerin kitapta yer alan ve her biri bir teknik çalışma olarak hazırlanmış etütleri daha iyi anlamalarını ve bel canto (güzel şarkı söyleme) tekniğini öğrenmelerini kolaylaştırmak araştırmanın amacını oluşturmaktadır. Makalede ilk olarak ünlü bir şan pedagogu olan Ni-

cola Vaccai'nin hayatı ele alınmış, metodun içerik analizi aşamasında ise, kitapta yer alan etütler ayrıntısı ile incelenerek, her bir etüdün hangi teknik çalışma için hazırlanmış olduğu tespit edilmiştir. Analiz sonucu; metodun şarkı söylemeyi (bel canto) öğretmek için son derece titizlikle hazırlanmış olduğu, öğrencilerin özenle seçilmiş ezgiler yardımı ile ses eğitiminin gerektirdiği teknik becerileri iyi bir ses eğitimcisinin yardımıyla sıkılmadan kazanabilecekleri sonucuna varılmıştır.

Titze, (2010) tarafından hazırlanan “*Concone's Thirty Daily Exercises-An Interesting Variation*” adlı makalede yaklaşık kırk yıl önce Concone'un Otuz günlük egzersizleri ile tanıştığını onları her gün uyguladığını, ama asla diğer sabırsız şarkıcılar gibi 30 egzersizi düzenli olarak uygulamadığını anlatmıştır. Bazen sonundan başlayarak geriye gittiğini, ancak Concone'un önden arkaya ilerlemeyi amaçladığını belirtmiştir. 1-15, 16-30 egzersizler ile başarılı olunabileceğini ancak en büyük sorunun No. 1, *Messa di voce* egzersiz olduğunu belirtmiştir. Rutin çalışmalar sonunda *Messa di voce* egzersiz ile çok başarılı olduğunu ama ısınma oturumu için en az 15-20 dakikalık seans uygulanması gerektiğini anlatmıştır.

Concone alıştırımlarına yenilenen ilginin neden? olduğundan birkaç yıl önce tüm fonasyon çalışmalarını yürütme girişiminde bulunduğundan, ilk başta imkânsız gördüğünden ama bir kaç gün en azından bunların ilk yarısını yaptığandan bahsetmiştir. İlk zorluğun özellikle hızlı ölçeklerde veya arpejlerde ve bireysel notaları birbirinden ayırmakta olduğunu, solunum kasları ile çıkarılmasının zor olduğunu, bunun yorucu olduğunu fakat budurumun eninde sonunda yönetilebilir olduğunu anlatmıştır. Uzun bir kafa yormanın ardından şimdi inandığının tamamen yeni bir keşif değerinde olan vokal kıvrım adüksiyonlu vurgulu notalar olduğunu, ince etüt seslendirmesinde *Messa di voce* için gırtlak kas hareketlerini başarabildiklerinden bahsetmiştir. Crescendo sırasında vokal kıvrımları kısmen ayırmanın ve ses değerlerini sürekli aynı tutmanın önemli olduğunu anlatmıştır. Crescendo sırasında vokal kıvrımlar aynı tutulursa daha büyük kapalı bölüm tarafından ölçülen daha büyük genişlik titreşiminin daha çok çarpmaya neden olacağını ve bu büyük kapalı bölüm frekansların spectumunu değiştireceğini söylemiştir. Bunların bazıları telore edilebileceğini, önce sesleri seslendirerek ciğer baskısına orantılı olarak oral baskı oluşturulabileceğini, (kuvvetlendirilir) ayrıca bu oral baskı glottislere transfer edileceğinden

bahsetmiştir. Ses şiddeti akciğer basıncı tarafından kontrol edildiği için yükselen ses şiddetinde otomatik olamayan dengelemenin varlığını, sonuç olarak larenksin iç kaslarının bunu kendi kendine öğrenmek zorunda olduğunu anlatmıştır. Şimdi no 1'i yapabileceğini ilerleyebileceğini ve tek istediğinin yazarın kendisi ile ve büyük aydınlanma çağının (18.yy sonu-19yy başları) öğretmenleriyle tartışabilmek olduğunu söylemiştir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın niteliği ve deseni, çalışma grubu, denel işlemi, araştırma sırasında verileri toplamada kullanılan araçlar ve veri toplama araçlarının geliştirilmesi, verilerin toplanması, toplanan verilerin çözümlenmesinde kullanılan istatistiksel yöntem ve teknikler ile araştırmanın amacına ulaşabilmesi açısından geçerli ve güvenilir sonuçların elde edilebilmesi için yapılan çalışmalar ayrıntılı bir şekilde anlatılmıştır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma “Deneysel araştırma” niteliğindedir. Araştırmada kontrol grubu ön test-son test deneysel desen modeli kullanılmıştır. Öncelikle tarama modeli kullanılarak ilgili kaynaklar saptanıp taranmıştır. Yine araştırmanın veri toplama araçları hazırlanırken, uzman görüşlerine başvurulmuş ve bu doğrultuda ölçme araçları geliştirilmiştir.

Ön test: Başlangıçta deney ve kontrol grubu içinde yer alan öğrencilere, ses eğitimi süreci başlamadan önce, ölçme araçları bireysel olarak uygulanmış ve elde edilen sayısal veriler kayıt edilmiştir.

Son test: 20 haftalık ses eğitimi sürecinin sonunda, ön testte, ses eğitimi süreci başlamadan önce uygulanan, ölçme araçları 20 haftalık ses eğitimi süreci tamamlandıktan sonra tekrar uygulanarak elde edilen sayısal veriler kayıt edilmiş, ön test ve son test uygulama sonuçları karşılaştırmalı olarak değerlendirilmiştir.

Ölçme araçlarını uygulama esnasında, deney ve kontrol grubu öğrencilerinin, ses eğitimi süreci başlamadan ve ses eğitimi süreci bittikten sonra K.B.B. uzmanı tarafından Genel Kulak-Burun Boğaz muayeneleri, Videolarenkostroboskopileri ve Akustik ve Aerodinamik ölçümleri bireysel olarak yapılmış, bu araştırma için geliştirilen performans değerlendirme formu 4 kişiden oluşan komisyon tarafından, öğrencilere bireysel olarak uygulanmıştır.

Tablo -1 Araştırma Modelinin Simgesel Görünümü

G1	01.1	X1	01.2
G2	02.1		02.2

G1:Ses eğitimi sırasında Vaccai ve Concone ses etütlerinin yapıldığı deney grubu

G2:Ses eğitimi sırasında sadece nefes ve ses egzersizlerinin yapıldığı kontrol grubu

X1: Ses eğitimi

01.1-02.1:Ön test (Sesin Görsel, Sesin Akustik ve Sesin Aerodinamik (MPT) Ölçümleri, Performans Değerlendirme)

01.2-02.2: Son test (Sesin Görsel, Sesin Akustik ve Sesin Aerodinamik (MPT) Ölçümleri, Performans Değerlendirme)

3.1.1. Denel işlem

Denel işlem öncesinde araştırmaya katılan örneklem grubundaki Güzel Sanatlar Lisesi 12.sınıf Müzik Bölümü öğrencilerinin Kulak-Burun-Boğaz muayeneleri Uzman tarafından yapılmıştır.

Sesin Görsel (Videolarenkostroboskopik-VLS) Özelliklerinin Ölçülmesi: Deney ve kontrol gurubu öğrencilerinin Larenkostroskopik inceleme sırasında ses tellerinin (vokal kords) ve aritenoidlerin hareketleri, fonasyondaki glottik kapanmanın konfigürasyonu, larenks ve hipofarenks bölgesindeki organik patolojiler aynı Kulak Burun Boğaz Uzmanının video görüntülerini değerlendirmesiyle incelenmiştir (Kızıldeli, 2008:51).

Sesin Akustik Özelliklerinin Ölçülmesi: Computerized Speech Lab (MDVP), Software Model 4500, kullanılarak yapılmıştır. Ses kaydedilirken Shure model SM58 mikrofon kullanılmıştır. Bütün analizler yalıtımlı ve sessiz bir odada, şarkı söyleme pozisyonunda ağız ile mikrofon arasındaki mesafe 15 cm olacak şekilde, öğrenciler, ölçüm için daha önce belirlenen eseri söylerken yapılmıştır. Çalışma-

da jitt, RAP (%), ShdB, shimmer (%) ,APQ, PPQ ve NHR (Noise Harmonic Ratio ,gürültü/harmoni) parametreleri araştırılmıştır.

Sesin Aerodinamik Özelliklerinin Ölçülmesi: Maksimum fonasyon zamanı kronometre kullanılarak yapılmıştır. MPT tek bir nefeste bireyin çıkarabileceği en uzun ‘a’ sesini çıkarmasıyla hesaplanmıştır.

Uygulanan Ses Eğitimi Sürecinin ölçülmesi: Vaccai ve Concone ses etüt kitaplarındaki ses etütlerinin, Güzel Sanatlar Lisesi 12. Sınıf müzik öğrencilerinin ses gelişimine etkisini incelemek açısından yapılan bu çalışmada, 20 hafta boyunca düzenli bir şekilde 8 kız öğrenciden oluşan deney grubuna uygulan nefes -ses egzersizleri ve Vaccai ve Concone ses etütlerinin ayrıca yine 8 kız öğrenciden oluşan kontrol grubuna uygulan nefes ve ses egzersizlerinin eğitim süreci sonucundaki durumunu değerlendirmek için uzman görüşleri alınarak geliştirilen performans değerlendirme formu uygulanmış 4 kişilik komisyon tarafından değerlendirilmiştir..

3.1.1.1 Çalışma Grubu

Araştırma 2014-2015 öğretim yılı içerisinde Kasım -Mayıs ayları arasında, 20 haftalık bir süreç içerisinde, daha önce B.S.E. almamış, Kayseri Güzel Sanatlar Lisesi Müzik Bölümü 12. Sınıf öğrencileri ile yapılmıştır. Araştırma grubunu 8 deney ve 8 kontrol grubu olmak üzere 16 kız öğrenci oluşturmaktadır. Çalışmaya başlamadan önce öğrencilere araştırmayla ilgili genel bilgi verilmiştir. Araştırma grubu seçilirken random tekniğine göre seçim yapılmıştır.

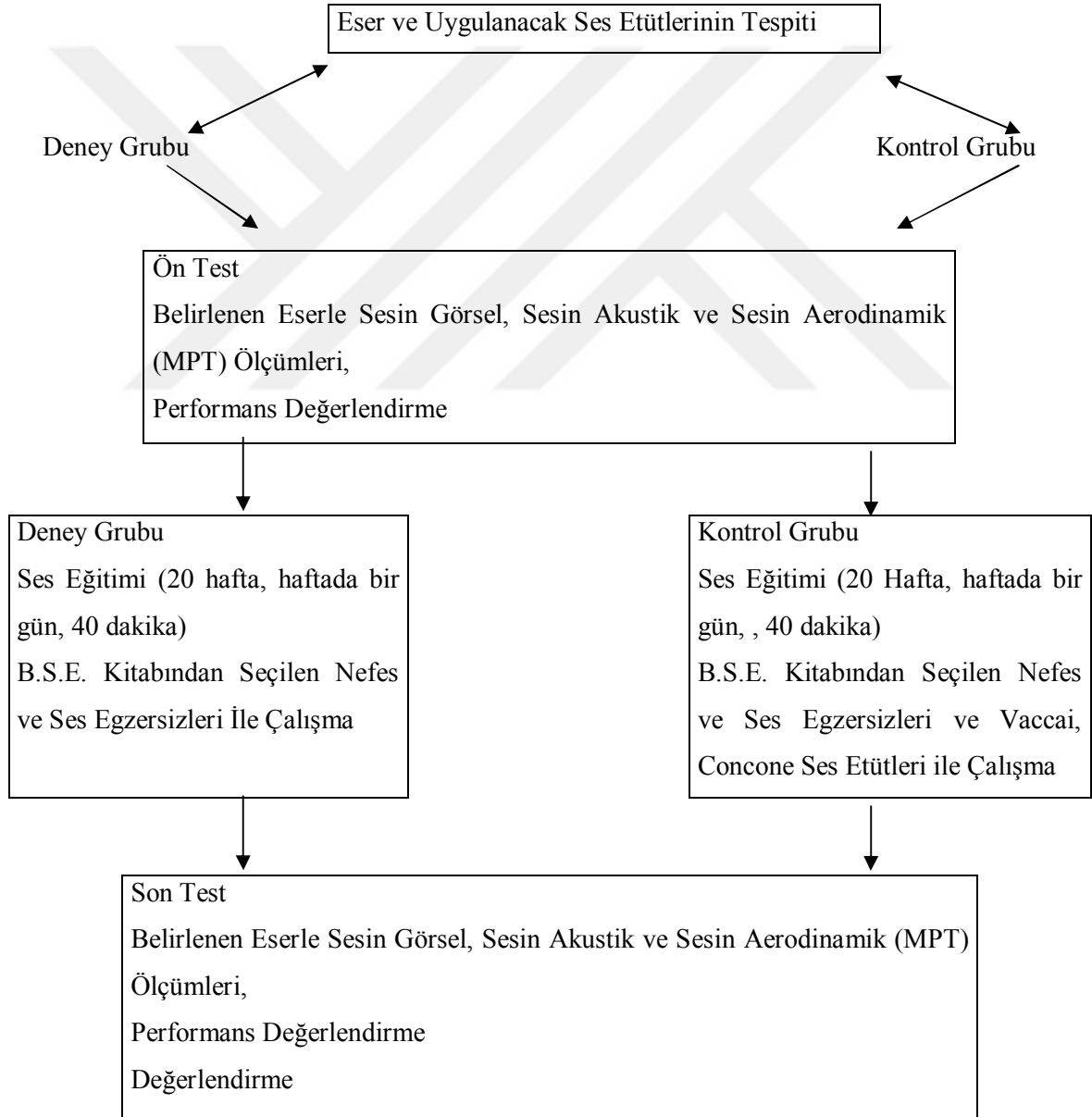
3.1.1.1.2.Araştırma Grubu Seçim Ölçütleri

Araştırma grubundaki, Güzel Sanatlar Lisesi Müzik Bölümü 12. Sınıf öğrencilerinin hepsi okula devam eden ve ses eğitimi derslerine katılan öğrencilerden oluşmaktadır. Ayrıca deney sürecine başlamadan önce Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi Kulak Burun Boğaz Anabilim Dalı’nda yapılan K.B.B. muayenesine sınıfın 12. Sınıf öğrencilerinden toplam 21 kız öğrenci katılmış, K.B.B. muayenesine sonunda 2 kişide ses düzensizliği ve 3 kişide mutasyonel disfoni tespit edilmiş ve bu öğrenciler çalışma grubuna alınmamıştır. Seçilen Tüm 16 kız öğrencinin tamamı, 10. ve 11 sınıflarda Batı Müziği Koro Eğitimi ve Türk Müziği Koro Eğitimi derslerini almışlardır. Deney ve kontrol grubu belirlenirken, Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi

Kulak Burun Boğaz Anabilim Dalı'nda K.B.B. muayenesi yapılan ve muayene sonucunda kalan 16 kız öğrenci listelenerek rastgele seçilmiş, 8 kız öğrenci deney, 8 kız öğrenci kontrol grubu olarak belirlenmiştir.

3.2. Araştırmanın Deseni

Araştırmada kontrol gruplu ön test-son test deneysel desen modeli kullanılmıştır. Araştırmada öncelikle tarama modeli kullanılarak ilgili kaynaklar saptanıp, taranmıştır. Araştırmaya başlamadan önce araştırmayla ilgili deneysel sürecin planlanmasında, uzman kişilerin görüşleri alınmıştır.

3.3. Verileri Toplama Araçları

Araştırma konusu belirlendikten sonra, konu içerisinde yer alan Vaccai ve Conccone ses etüt kitaplarının kullanım durumu ve hangi etütlerin araştırmada uygulanacağına ilişkin uzman görüşleri alınarak, araştırmada uygulanacak olan Vaccai ve Conccone ses etütleri belirlenmiştir.

3.3.1.Genel K.B.B. Muayenesi ve VLS (Videolarenostro-boskopik) Değerlendirme

Öğrencilerin bilgilendirilmiş gönüllü formları yazılı olarak alınarak Genel Kulak Burun Boğaz muayeneleri ve VLS'(videolarenostro-boskopik) leri yapılmış, muayene bulguları doktor gözlem kâğıdına her öğrenci için ayrı ayrı yazılmıştır. Muayene bulguları sonucu ses tellerinde düzensizlik ve mutasyon disfonisi belirlenen 5 denek çalışma dışı bırakılmıştır.

3. 3. 2. Sesin Akustik Analizleri ve MPT

Çalışma öncesi ve sonrası CSL Model 4500 KAY PENTAX, Multi-Speech and CSL Software, CSL Main ve MDVP Advanced programları, Dell Intel®Pentium 3.00 GHz işlemcili bir bilgisayar ve Shure Sm 48 model vokal mikrofon kullanılarak yapılmıştır. Bütün analizler yalıtımlı ve sessiz bir odada, ağız ile mikrofon arasındaki uzaklık 15 cm olacak şekilde, öğrenciler, ölçüm için daha önce belirlenen eseri söylerken yapılmıştır. Çalışmada jitt, RAP (%), ShdB, shimmer (%) , APQ, PPQ ve NHR Noise Harmonic Ratio (gürültü/harmoni oranı)parametreleri araştırılmıştır.

3.3.2.1. CSL Main ve MDVP Advanced Programları

Kay Elemetrics firması tarafından 1990'lı yılların başında satışa sunulan, CSL (Computerized Speech Lab) sistemi ve bu sistem üzerinde çalışan MDVP (Multi-Dimensional Voice Program)yazılımı, Bilgisayarlı Konuşma Laboratuvarı (CSL™) ile son derece gelişmiş akustik analiz sistemidir (Kılıç, 2010:258). Veri toplama için güçlü donanım, yazılım mevcut çok yönlü paketi ile konuşma analizi, öğretim, araştırma, ses için ölçü, klinik geribildirim, akustik fonetik, ve adli çalışmalar yapılabilmektedir. Temel özellikleri, üstün sinyal-gürültü performansı klinik ve araştırma kullanımı 20 yıllık kanıtlanmış ve güvenilir bir konuşma edinimi ve analiz platformu sunar.Çalışma öncesi ve sonrası CSL Model 4500 KAY PENTAX, Multi-Speech and

CSL Software, CSL Main ve MDVP Advanced programları ile ölçümler yapılmıştır (http://kayelemetrics.com/Erişim Tarihi:10.09.2015).

3.3.2.2.Maksimum Fonasyon Süresi (Maksimum Phonation Time)

Maksimum fonasyon zamanı kronometre kullanılarak yapılmıştır. Çalışma grubunda yer alan öğrencilerin 20 haftalık çalışma öncesi ve sonrası MPT'si tek bir nefeste bireyin çıkarabileceği en uzun 'a' sesini çıkarmasıyla hesaplanmıştır.

3.3.3.Performans Değerlendirme

Bu araştırmada uzman görüşleri alınarak geliştirilmiş olan performans değerlendirme ölçeğinin uygulanması için çalışma grubundaki, deney ve kontrol grubu öğrencilerinin, çalışma öncesi ve 20 haftalık çalışma süresi sonunda, araştırma için belirlenen eserin seslendirilmesi esnasında 1.5 metre uzaklıktan kamera kayıtları alınmıştır. Bu araştırma için uzman görüşleri alınarak geliştirilmiş olan performans değerlendirme ölçeği (Bakınız; Ek-11) uzman bir komisyon tarafından çalışma grubunda yer alan her öğrenciye çalışma öncesi ve sonrası kamera kayıtları izlenerek uygulanmış ve değerlendirmeleri yapılmıştır.

3.3.3.1.Performans Değerlendirme Ölçeğinin Güvenirlilik Çalışması

Güvenirlilik kavramı bir ölçme aracından elde edilen puanların tesadüfi hatalardan arınıklık derecesi ya da bir testin kararlı ve tutarlı sonuçlar verme gücü olarak tanımlanmaktadır. Güvenirlilik kavramı dereceli puanlama anahtarı açısından ele alındığında, puanlamanın bir puanlayıcıdan diğerine değişmemesi olarak tanımlanabilir. Ayrıca aynı özelliklere sahip öğrencilerden birine yüksek, diğerine düşük puan vermek ölçmenin güvenirliliğinin düşmesine neden olur (Kutlu, Doğan ve Karakaya, 2014:82).

Güvenilir bir puanlama yapabilmek için puanlama anahtarı geliştirilirken aşağıdaki noktalara dikkat edilmelidir (Kutlu, Doğan ve Karakaya, 2014:82).

- ❖ Ölçütler açık ve anlaşılır olmalı, puanlayıcılar ölçütlere farklı anlamlar yüklememelidir.
- ❖ Her bir ölçütün içeriği kendi amacıyla sınırlı olmalı, başka ölçütlerle binişik olmamalıdır.

- ❖ Ölçütlere ilişkin betimsel tanımlamalar, ilgili ölçütü tam olarak yansıtabilmelidir.
- ❖ Derece (düzey) tanımlamalarına ilişkin betimsel açıklamalar, dereceleri doğru yansıtacak biçimde yazılmış olmalıdır.
- ❖ Dereceler öğrenciler arasındaki başarı farklarını yansıtacak sayıda olmalıdır. Güvenilir bir puanlama için 4-7 arasında bir derecelendirme oluşturulmalıdır.

Dereceli puanlama anahtarının güvenilirliği hakkında bilgi verecek olan bir diğer yol da puanlar arasındaki tutarlılığa bakmaktır. Puanlayıcılar tarafından yapılan değerlendirmelerin birbirine yakınlığı güvenilirliği, farklılığı ise güvenilir olmayan tutarsız bir puanlamayı işaret edecektir. (Kutlu, Doğan ve Karakaya, 2014:83).

Puanlamalar arasındaki tutarlılığın istatistiksel yöntemlerle de desteklenmesi güvenilirlik açısından yerinde olacaktır. Dereceli puanlama anahtarından elde edilen toplam puanlara bakarak puanlayıcılar arasındaki tutarlılık istatistiksel olarak hesaplanabilir (Kutlu, Doğan ve Karakaya, 2014:83).

Tablo 2’de Dereceli puanlama anahtarının puanlayıcılar arası tutarlılıktan hareketle güvenilirliğine ilişkin bulgular verilmiştir.

Tablo -2: Dereceli Puanlama Anahtarının Puanlayıcılar Arası Tutarlılıktan Hareketle Güvenirliğine İlişkin Bulgular

Puanlayıcılar Arası Güvenirlik		Puanlayıcı 1	Puanlayıcı 2	Puanlayıcı 3	Puanlayıcı 4
Puanlayıcı1	r	1			
	p	,000			
	N	16			
Puanlayıcı 2	r	,969	1		
	p	,000			
	N	16	16		
Puanlayıcı 3	r	,969	,944	1	
	p	,000	,000		
	N	16	16	16	
Puanlayıcı 4	r	,942	,956	,951	1
	p	,000	,000	,000	
	N	16	16	16	16

Tablo 2 incelendiğinde puanlayıcılar arasında, 942 ile, 969 arasında değişen çok yüksek düzeyde korelasyon olduğu görülmektedir. Bu bulgu, her puanlayıcının düşük başarı düzeyindeki öğrencileri de yüksek başarı düzeyindeki öğrencileri de kendi içlerinde tutarlı biçimde puanladıklarını göstermektedir. Bu durumda ölçme aracının güvenilir olduğu yorumu yapılabilir.

Dereceli puanlama anahtarı geliştirme aşamasında ve geliştirildikten sonraki düzenleme çalışmalarında aynı alandan farklı uzmanlardan da görüş alınmıştır. Uzmanlar ölçme aracının geçerli olduğuna yönelik yorumlarda bulunmuştur.

Hazırlanan dereceli puanlama anahtarının güvenirliliği ve geçerliliği hakkında yapılan tüm incelemeler göz önüne alındığında, bu ölçme aracının uygulamada geçerli ve güvenilir bir niteliğe sahip olduğu söylenebilir.

3.4.Denel İşlem Süreci

Okula devam eden ve ses eğitimi derslerine katılan Güzel Sanatlar Lisesi Müzik Bölümü 12. Sınıf kız öğrencileri arasından random tekniği ile öğrenci seçimi yapılmıştır. Daha sonra veri toplama aşamasında deneysel süreç başlamadan önce, deney ve kontrol gruplarına deneysel süreç içerisinde uygulanacak olan Vaccai ve Concone ses etüt kitapları ve bestecileri hakkında bilgi verilmiş, ayrıca deneysel sürece başlamadan önce oluşturulan ve uygulanacak olan etkinlik planına katılım zorunluluğu anlatılmıştır. Deneysel süreçte, etkinlik planı deney ve kontrol gruplarına titiz bir şekilde uygulanmıştır. Deney süreci 20 haftalık bir süreci kapsamaktadır.

Etkinlik planında yer alan deney grubu çalışma süreci; (Bakınız; Ek-9)

- 1.Hafta ön test için öğrencilerin Erciyes Üniversitesi K.B.B Anabilim Dalı Fonoateri Bölümünde K.B.B muayeneleri ve her bir öğrenci “Yenice Yolları” adlı eseri seslendirerek ses analizleri yapıldı. Kronometre kullanarak “a” vokali ile MPT ölçümleri yapıldı.
- 2.Hafta B.S.E dersinde sesin öğeleri, sesin oluşumunda rol oynayan organlar, ses türleri, mutasyon döneminde sesin değişim, gelişim ve işleyiş özellikleri, ses bozukluğuna sebep olan etkenler isimli konular ayrıntı şekilde işlendi.
- 3.ve 4. Hafta “S” ve “F” sessizlerini kullanarak beş kesik nefes vermeyle başlayarak, otuz kesik nefese kadar bu çalışma uygulandı. B.S.E. ders kitabından seçilen inici – çıkıcı dizilerden alıştırma 2 ve 4, aralık çalışmasından alıştırma 14 ve 16, register çalışmasından alıştırma 20 ve 23, artikülasyon çalışmasından alıştırma 29 ve 30 entanasyon çalışmasından, alıştırma 33 ve 35, nüans, crescendo ve decrescendo çalışmalarından, alıştırma 42 ses egzersiz çalışmaları uygulandı. Ayrıca çalışmanın temel konusu olan Vaccai ve Concone etüt kitaplarından Vaccai Nr.479 Lesson 1 ve Concone op. 9 Mezzosoprano için, Etüt no:1 çalışmaları yapıldı.
- 5. Hafta “S” ve “F” Staccato (kesik) ve legato (bağlı) nefes çalışmaları bir arada uygulandı. B.S.E. ders kitabından seçilen inici – çıkıcı dizilerden alıştırma 2 ve 4, aralık çalışmasından alıştırma 14 ve 16, register çalışmasından alıştırma 20 ve 23, artikülasyon çalışmasından alıştırma 29 ve 30 entanasyon çalışmasından, alıştırma 33 ve 35, nüans, crescendo ve decrescendo çalışmalarından, alıştırma 42 ses eg-

zersiz çalışmaları uygulandı. Ayrıca çalışmanın temel konusu olan Vaccai ve Concone etüt kitaplarından Vaccai Nr.479 Lesson 1 ve Concone op. 9 Mezzosoprano için, Etüt no:2 çalışmaları yapıldı.

- 6. Hafta“S” ve “F” Staccato (kesik) ve legato (bağlı) nefes çalışmaları bir arada uygulandı. B.S.E. ders kitabından seçilen inici – çıkıcı dizilerden alıştırma 2 ve 4, aralık çalışmasından alıştırma 14 ve 16, register çalışmasından alıştırma 20 ve 23, artikülasyon çalışmasından alıştırma 29 ve 30 entanasyon çalışmasından, alıştırma 33ve 35, nüans, crescendo ve decrescendo çalışmalarından, alıştırma 42 ses egzersiz çalışmaları uygulandı. Ayrıca çalışmanın temel konusu olan Vaccai ve Concone etüt kitaplarından Vaccai Nr. 479 Lesson 2.ve Concone op.9 Mezzosoprano için, Etüt no:2 çalışmaları yapıldı.

- 7. ve 8.Hafta “S” sessiziyle farklı kuvvetlerde - piano (hafif), mezzo forte (orta kuvvette), forte (kuvvetli) verilen karışık nefes çalışması staccato tekniğini kullanarak uygulandı. B.S.E. ders kitabından seçilen inici – çıkıcı dizilerden alıştırma 2 ve 4, aralık çalışmasından alıştırma 14 ve 16, register çalışmasından alıştırma 20 ve 23, artikülasyon çalışmasından alıştırma 29 ve 30 entanasyon çalışmasından, alıştırma 33 ve 35, nüans, crescendo ve decrescendo çalışmalarından, alıştırma 42 ses egzersiz çalışmaları uygulandı. Ayrıca çalışmanın temel konusu olan Vaccai ve Concone etüt kitaplarından Vaccai Nr.479 Lesson 2.ve Concone op.9 Mezzosoprano için, Etüt no:3 çalışmaları yapıldı.

- 9. ve 10.Hafta “S” sessizi ile nefes çalışmaları, p mf f p nüanslarını staccato ve legato teknikleri kullanarak uygulandı. B.S.E. ders kitabından seçilen inici – çıkıcı dizilerden alıştırma 2 ve 4, aralık çalışmasından alıştırma 14 ve 16, register çalışmasından alıştırma 20 ve 23, artikülasyon çalışmasından alıştırma 29 ve 30 entanasyon çalışmasından, alıştırma 33ve 35, nüans, crescendo ve decrescendo çalışmalarından, alıştırma 42 ses egzersiz çalışmaları uygulandı. Ayrıca çalışmanın temel konusu olan Vaccai ve Concone etüt kitaplarından Vaccai Nr.479 Lesson 3. ve Concone op.9 Mezzosoprano için, Etüt no:4 çalışmaları yapıldı.

- 11. Hafta “S” sessizi ile nefes çalışmaları p, mf, f nüanslarını belirgin (markato) tekniği kullanarak uygulandı. B.S.E. ders kitabından seçilen inici – çıkıcı

dizilerden alıştırma 2 ve 4, aralık çalışmasından alıştırma 14 ve 16, register çalışmasından alıştırma 20 ve 23, artikülasyon çalışmasından alıştırma 29 ve 30 entanasyon çalışmasından, alıştırma 33 ve 35, nüans, crescendo ve decrescendo çalışmalarından, alıştırma 42 ses egzersiz çalışmaları uygulandı. Ayrıca çalışmanın temel konusu olan Vaccai ve Concone etüt kitaplarından Vaccai Nr.479 Lesson 3. ve Concone op.9 Mezzosoprano için, Etüt no:5 çalışmaları yapıldı.

- 12. Hafta“S” sessizi ile nefes çalışmaları p, mf, f nüanslarını belirgin (markato) tekniği kullanarak uygulandı. B.S.E. ders kitabından seçilen inici – çıkıcı dizilerden alıştırma 2 ve 4, aralık çalışmasından alıştırma 14 ve 16, register çalışmasından alıştırma 20 ve 23, artikülasyon çalışmasından alıştırma 29 ve 30 entanasyon çalışmasından, alıştırma 33 ve 35, nüans, crescendo ve decrescendo çalışmalarından, alıştırma 42 ses egzersiz çalışmaları uygulandı. Ayrıca çalışmanın temel konusu olan Vaccai ve Concone etüt kitaplarından Vaccai Nr.479 Lesson 4. ve Concone op.9 Mezzosoprano için, Etüt no:5 çalışmaları yapıldı.

- 13. Hafta “S” Sessizi ile birden kuvvetlenen soluk çalışması uygulandı. B.S.E. ders kitabından seçilen inici – çıkıcı dizilerden alıştırma 2 ve 4, aralık çalışmasından alıştırma 14 ve 16, register çalışmasından alıştırma 20 ve 23, artikülasyon çalışmasından alıştırma 29 ve 30 entanasyon çalışmasından, alıştırma 33 ve 35, nüans, crescendo ve decrescendo çalışmalarından, alıştırma 42 ses egzersiz çalışmaları uygulandı. Ayrıca çalışmanın temel konusu olan Vaccai ve Concone etüt kitaplarından Vaccai Nr.479 Lesson 4. ve Concone op.9 Mezzosoprano için, Etüt no:6 çalışmaları yapıldı.

- 14. Hafta “S” Sessizi ile birden kuvvetlenen soluk çalışması uygulandı. B.S.E. ders kitabından seçilen inici – çıkıcı dizilerden alıştırma 2 ve 4, aralık çalışmasından alıştırma 14 ve 16, register çalışmasından alıştırma 20 ve 23, artikülasyon çalışmasından alıştırma 29 ve 30 entanasyon çalışmasından, alıştırma 33 ve 35, nüans, crescendo ve decrescendo çalışmalarından, alıştırma 42 ses egzersiz çalışmaları uygulandı. Ayrıca çalışmanın temel konusu olan Vaccai ve Concone etüt kitaplarından Vaccai Nr.479 Lesson 5. ve Concone op.9 Mezzosoprano için, Etüt no:6 çalışmaları yapıldı.

- 15. Hafta“s” sessiziyle ve “kık” hecesiyle kesik bir şekilde diyafram destekli çalışma uygulandı. B.S.E. ders kitabından seçilen inici – çıkıcı dizilerden alıştırma 2 ve 4, aralık çalışmasından alıştırma 14 ve 16, register çalışmasından alıştırma 20 ve 23, artikülasyon çalışmasından alıştırma 29 ve 30 entanasyon çalışmasından, alıştırma 33 ve 35, nüans, crescendo ve decrescendo çalışmalarından, alıştırma 42 ses egzersiz çalışmaları uygulandı. Ayrıca çalışmanın temel konusu olan Vaccai ve Concone etüt kitaplarından Vaccai Nr.479 Lesson 5. ve Concone op.9 Mezzo-soprano için, Etüt no:11 çalışmaları yapıldı

- 16. Hafta almış olduğunuz soluk gürlük terimlerinden p f ,f p Hafif (p) Hafif (p) Kuvvetli (f) decrescendodan yararlanarak boşaltıldı. B.S.E. ders kitabından seçilen inici – çıkıcı dizilerden alıştırma 2 ve 4, aralık çalışmasından alıştırma 14 ve 16, register çalışmasından alıştırma 20 ve 23, artikülasyon çalışmasından alıştırma 29 ve 30 entanasyon çalışmasından, alıştırma 33 ve 35, nüans, crescendo ve decrescendo çalışmalarından, alıştırma 42 ses egzersiz çalışmaları uygulandı. Ayrıca çalışmanın temel konusu olan Vaccai ve Concone etüt kitaplarından Vaccai Nr.479 Lesson 6. ve Concone op.9 Mezzosoprano için, Etüt no:11 çalışmaları yapıldı.

- 17. Hafta almış olduğunuz soluk gürlük terimlerinden p f ,f p Hafif (p) Hafif (p) Kuvvetli (f)Dekreşendo yararlanarak boşaltıldı. B.S.E. ders kitabından seçilen inici – çıkıcı dizilerden alıştırma 2 ve 4, aralık çalışmasından alıştırma 14 ve 16, register çalışmasından alıştırma 20 ve 23, artikülasyon çalışmasından alıştırma 29 ve 30 entanasyon çalışmasından, alıştırma 33 ve 35, nüans, crescendo ve decrescendo çalışmalarından, alıştırma 42 ses egzersiz çalışmaları uygulandı. Ayrıca çalışmanın temel konusu olan Vaccai ve Concone etüt kitaplarından Vaccai Nr.479 Lesson 6. ve Concone op.9 Mezzosoprano için, Etüt no:16 çalışmaları yapıldı.

- 18.ve 19. Hafta almış olduğunuz soluk bağlı (legato) soluk olarak “ f ” ve “s” sessizleriyle boşaltırken el çırpılan bir anda çabuk nefes alınarak bağlı soluğa devam çalışması uygulandı. B.S.E. ders kitabından seçilen inici – çıkıcı dizilerden alıştırma 2 ve 4, aralık çalışmasından alıştırma 14 ve 16, register çalışmasından alıştırma 20 ve 23, artikülasyon çalışmasından alıştırma 29 ve 30 entanasyon çalışmasından, alıştırma 33 ve 35, nüans, crescendo ve decrescendo çalışmalarından, alıştırma 42 ses egzersiz çalışmaları uygulandı. Ayrıca çalışmanın temel konusu olan Vac-

cai ve Concone etüt kitaplarından Vaccai Nr.479 Lesson 7. ve Concone op.9 Mezzo-soprano için, Etüt no:16 çalışmaları yapıldı.

- 20. Hafta son test için öğrencilerin Erciyes Üniversitesi K.B.B Anabilim Dalı Fonoateri Bölümünde K.B.B muayeneleri yapıldı ve her bir öğrenci “Yenice Yolları” adlı eseri seslendirerek ses analizleri yapıldı. Kronometre kullanarak “a” vokali ile MPT ölçümleri yapıldı.

Etkinlik planında da yer alan kontrol grubu çalışma süreci; (Bakınız; Ek-9)

- 1.Hafta ön test için öğrencilerin Erciyes Üniversitesi K.B.B. Anabilim Dalı Fonoateri Bölümünde, K.B.B. muayeneleri ve her bir öğrenci “yenice yolları” adlı eseri seslendirerek ses analizleri yapıldı. Kronometre kullanılarak “a” vokali ile MPT ölçümleri yapıldı.

- 2.Hafta B.S.E. dersinde sesin öğeleri, sesin oluşumunda rol oynayan organlar, ses türleri, mutasyon döneminde sesin değişim, gelişim ve işleyiş özellikleri, ses bozukluğuna sebep olan etkenler isimli konular ayrıntı şekilde işlendi.

- 3.ve 4. Hafta “S” ve “F” sessizlerini kullanarak beş kesik nefes vermeyle başlayarak, otuz kesik nefese kadar bu uygulandı. B.S.E. ders kitabından seçilen inici – çıkıcı dizilerden alıştırma 2 ve 4, aralık çalışmasından alıştırma 14 ve 16, register çalışmasından alıştırma 20 ve 23, artikülasyon çalışmasından alıştırma 29 ve 30 entanasyon çalışmasından, alıştırma 33 ve 35, nüans, crescendo ve decrescendo çalışmalarından, alıştırma 42 ses egzersiz çalışmaları uygulandı.

- 5. ve 6. Hafta “S” ve “F” Staccato (kesik) ve legato (bağlı) nefes çalışmaları bir arada uygulandı. B.S.E. ders kitabından seçilen inici – çıkıcı dizilerden alıştırma 2 ve 4, aralık çalışmasından alıştırma 14 ve 16, register çalışmasından alıştırma 20 ve 23, artikülasyon çalışmasından alıştırma 29 ve 30 entanasyon çalışmasından, alıştırma 33 ve 35, nüans, crescendo ve decrescendo çalışmalarından, alıştırma 42 ses egzersiz çalışmaları uygulandı.

- 7. ve 8. Hafta “S” sessiziyle farklı kuvvetlerde - piano (hafif), mezzo forte (orta kuvvette), forte (kuvvetli) verilen karışık nefes çalışması staccato tekniğini kullanarak uygulandı. B.S.E. ders kitabından seçilen inici – çıkıcı dizilerden alıştırma

2 ve 4, aralık çalışmasından alıştırma 14 ve 16, register çalışmasından alıştırma 20 ve 23, artikülasyon çalışmasından alıştırma 29 ve 30 entanasyon çalışmasından, alıştırma 33 ve 35, nüans, crescendo ve decrescendo çalışmalarından, alıştırma 42 ses egzersiz çalışmaları uygulandı.

- 9. ve 10. Hafta “S” sessizi ile nefes çalışmaları, p mf f p nüanslarını staccato ve legato teknikleri kullanarak uygulandı. B.S.E. ders kitabından seçilen inici – çıkıcı dizilerden alıştırma 2 ve 4, aralık çalışmasından alıştırma 14 ve 16, register çalışmasından alıştırma 20 ve 23, artikülasyon çalışmasından alıştırma 29 ve 30 entanasyon çalışmasından, alıştırma 33 ve 35, nüans, crescendo ve decrescendo çalışmalarından, alıştırma 42 ses egzersiz çalışmaları uygulandı.

- 11.ve 12. Hafta “S” sessizi ile nefes çalışmaları p, mf, f nüanslarını belirgin (markato) tekniği kullanarak uygulandı. B.S.E. ders kitabından seçilen inici – çıkıcı dizilerden alıştırma 2 ve 4, aralık çalışmasından alıştırma 14 ve 16, register çalışmasından alıştırma 20 ve 23, artikülasyon çalışmasından alıştırma 29 ve 30 entanasyon çalışmasından, alıştırma 33 ve 35, nüans, crescendo ve decrescendo çalışmalarından, alıştırma 42 ses egzersiz çalışmaları uygulandı.

- 13.ve 14. Hafta “S” Sessizi ile birden kuvvetlenen soluk çalışması uygulandı. B.S.E. ders kitabından seçilen inici – çıkıcı dizilerden alıştırma 2 ve 4, aralık çalışmasından alıştırma 14 ve 16, register çalışmasından alıştırma 20 ve 23, artikülasyon çalışmasından alıştırma 29 ve 30 entanasyon çalışmasından, alıştırma 33 ve 35, nüans, crescendo ve decrescendo çalışmalarından, alıştırma 42 ses egzersiz çalışmaları uygulandı.

- 15. Hafta “s” sessiziyle ve “kış” hecesiyle kesik bir şekilde diyafram destekli çalışma uygulandı. B.S.E. ders kitabından seçilen inici – çıkıcı dizilerden alıştırma 2 ve 4, aralık çalışmasından alıştırma 14 ve 16, register çalışmasından alıştırma 20 ve 23, artikülasyon çalışmasından alıştırma 29 ve 30 entanasyon çalışmasından, alıştırma 33 ve 35, nüans, crescendo ve decrescendo çalışmalarından, alıştırma 42 ses egzersiz çalışmaları uygulandı.

- 16.ve 17. Hafta almış olduğunuz soluk gürlük terimlerinden p ,f ,f p Hafif (p) Hafif (p) Kuvvetli (f) Dekreşendo yararlanarak boşaltıldı. B.S.E. ders kita-

bından seçilen inici – çıkıcı dizilerden alıştırma 2 ve 4, aralık çalışmasından alıştırma 14 ve 16, register çalışmasından alıştırma 20 ve 23, artikülasyon çalışmasından alıştırma 29 ve 30 entansiyon çalışmasından, alıştırma 33 ve 35, nüans, crescendo ve decrescendo çalışmalarından, alıştırma 42 ses egzersiz çalışmaları uygulandı.

- 18.ve 19. Hafta almış olduğunuz soluk bağlı (legato) soluk olarak “ f ” ve “s” sessizleriyle boşaltırken el çırpılan bir anda çabuk nefes alınarak bağlı soluğa devam çalışması uygulandı. B.S.E. ders kitabından seçilen inici – çıkıcı dizilerden alıştırma 2 ve 4, aralık çalışmasından alıştırma 14 ve 16, register çalışmasından alıştırma 20 ve 23, artikülasyon çalışmasından alıştırma 29 ve 30 entansiyon çalışmasından, alıştırma 33 ve 35, nüans, crescendo ve decrescendo çalışmalarından, alıştırma 42 ses egzersiz çalışmaları uygulandı.

- 20. Hafta Son test için öğrencilerin Erciyes Üniversitesi K.B.B Anabilim Dalı Fonoateri Bölümünde K.B.B muayeneleri yapıldı ve her bir öğrenci “Yenice Yolları” adlı eseri seslendirerek ses analizleri yapıldı. Kronometre kullanarak “a” vokali ile MPT ölçümleri yapıldı.

3.5. Verilerin Analizi

Araştırmada belirlenen, problem ve denenceler doğrultusunda cevap aranan sorulara yönelik, deney ve kontrol gruplarının akustik ses analizleri, performans değerlendirmeleri ve MPT ölçümlerinden elde edilen verileri çözümlmek için SPSS 22.0 “Statistical Package For Social Sciences” istatistiksel paket programından yararlanılmıştır. Veri çözümlmede betimsel istatistik tekniklerinin (N, Sdt sapma, Minimum- Maksimum Puan) yanı sıra Wilcoxon işaretli sıralar testinden ve Mann Whitney U testinden yararlanılmıştır. İstatistiksel anlamlılık için 0,05 anlamlılık düzeyi kullanılmıştır. Ayrıca performans değerlendirme ölçeğinin güvenilirlik çalışması içinde yine SPSS (Statistical Package for Social Sciences) 22.00 istatistik paket programından yararlanılmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. BULGULAR

Bu bölümde, araştırmanın problemi doğrultusunda verilerin istatistiksel olarak analiz edilmesiyle elde edilen bulgular ve bu bulgulara ilişkin yorumlar denence sırasına göre yer almaktadır. Araştırmada elde edilen bulgular tablo halinde verilmiş ve sonra bulguların sözel açıklamaları yapılarak yorumlanmıştır.

4.1. Birinci Denenceye İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Araştırmada deney grubuna ait MPT, Jitt, RAP, PPQ, ShdB, Shim, APQ ve NHR değerlerine ve deney grubu öğrencilerinin Performans Değerlendirme testine ilişkin bulgular aşağıda tablolar halinde verilmiştir.

4.1.1. Deney Grubuna Ait MPT Değerlerine İlişkin Ortalama ve Standart Sapma Değerleri ve Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonucu Elde Edilen Bulgular

4.1.1.1. Deney Grubuna Ait MPT Değerlerine İlişkin Ortalama ve Standart Sapma

Tablo-3’de deney grubu öğrencilerinin ön test ve son testteki MPT değerlerine ilişkin ortalama, standart sapma ile en düşük ve en yüksek puanlar verilmiştir.

Tablo -3:Deney Grubu Öğrencilerinin Ön Test ve Son Testteki MPT Değerlerine İlişkin Ortalama, Standart Sapma İle En Düşük ve En Yüksek

Puanlar

MPT	N	X	Std. Sapma	En Düşük Puan	En Yüksek Puan
Ön Test	8	9,92125	1,818103	7,070	12,11
Son Test	8	12,94625	3,020823	8,48	16,00

Tablo-3’den anlaşılacağı üzere deney grubu öğrencilerinin program öncesi MPT değeri ortalamaları 9,92125 iken; program sonrası 12,94625’e yükselmiştir. Ayrıca program öncesi en düşük puan 7,070 ve en yüksek puan 12,110 iken; program sonrası en düşük puan 8,480 ve en yüksek puan 16,000 olmuştur.

4.1.1.2. Deney Grubuna Ait MPT Değerlerine İlişkin Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonucu Elde Edilen Bulgular

Deney grubu öğrencilerinin program öncesi ve sonrası ölçülen MPT değerlerinin anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğine ilişkin wilcoxon işaretli sıralar testi sonuçları Tablo-2.'de verilmiştir.

Tablo -4:Deney Grubu Öğrencilerinin Ön Test ve Son Testteki MPT Değerlerine İlişkin Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonuçları

ÖnTest-SonTest	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	z	p
Negatif Sıra	0	,00	,00	-2,521*	,012
Pozitif Sıra	8	4,50	36,00		
Eşit	0	-	-		

**Negatif sıralar temeline dayalı*

Tablo-4 incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin ön test ve son testteki MPT değerleri arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir ($z=-2,521$; $p<,05$). Fark puanlarının sıra toplamları dikkate alındığında, gözlenen bu farkın pozitif sıralar, yani son test puanı lehinde olduğu anlaşılmaktadır. Bu sonuçlara göre uygulanan programın öğrencilerin MPT değerlerini yükseltme konusunda anlamlı bir etkisinin olduğu söylenebilir.

4.2. İkinci Denenceye İlişkin Bulgular ve Yorumlar

4.2.1. Deney Grubu Öğrencilerinin Ön Test ve Son Testteki Jitt, RAP, PPQ, ShdB, Shim, APQ ve NHR Değerlerine İlişkin Ortalama, Standart Sapma Değerleri

Tablo -5'te deney grubu öğrencilerinin ön test ve son testteki Jitt, RAP, PPQ, ShdB, Shim, APQ ve NHR değerlerine ilişkin ortalama, standart sapma ile en düşük ve en yüksek puanlar verilmiştir.

Tablo- 5:Deney Grubu Öğrencilerinin Ön Test ve Son Testteki Jitt, RAP, PPQ, ShdB, Shim, APQ ve NHR Değerlerine İlişkin Ortalama, Standart Sapma İle En Düşük ve En Yüksek Puanlar

Değer		N	X	Std. Sapma	En Düşük Puan	En Yüksek Puan
Jitt	ÖnTest	8	1,71413	,509324	1,022	2,316
	SonTest	8	1,17825	,376831	,769	1,966
RAP	ÖnTest	8	1,02800	,308461	,612	1,390
	SonTest	8	,69900	,231126	,434	1,182
PPQ	ÖnTest	8	1,02975	,297655	,617	1,372
	SonTest	8	,70863	,226342	,462	1,161
ShdB	ÖnTest	8	,30200	,060408	,250	,424
	SonTest	8	,23988	,028063	,201	,287
Shim	ÖnTest	8	2,99588	,671343	2,438	4,362
	SonTest	8	2,36900	,255382	2,086	2,800
APQ	ÖnTest	8	2,41725	,452318	2,067	3,348
	SonTest	8	2,01300	,134819	1,871	2,235
NHR	ÖnTest	8	,10850	,010583	,097	,127
	SonTest	8	,10700	,009943	,096	,127

Tablo-5'ten anlaşılacağı üzere deney grubu öğrencilerinin program öncesi Jitt değeri ortalamaları 1,71413 iken; program sonrası 1,17825'e düşmüştür. Ayrıca program öncesi en düşük puan 1,022 ve en yüksek puan 2,316 iken; program sonrası en düşük puan 0,769 ve en yüksek puan 1,966 olmuştur.

Program öncesi RAP değeri ortalamaları 1,02800 iken; program sonrası 0,69900'a düşmüştür. Ayrıca program öncesi en düşük puan 0,612 ve en yüksek puan 1,390 iken; program sonrası en düşük puan 0,434 ve en yüksek puan 1,182 olmuştur.

Program öncesi PPQ değeri ortalamaları 1,02975 iken; program sonrası 0,70863'e düşmüştür. Ayrıca program öncesi en düşük puan 0,617 ve en yüksek puan 1,372 iken; program sonrası en düşük puan 0,462 ve en yüksek puan 1,161 olmuştur.

Program öncesi ShdB değeri ortalamaları 0,30200 iken; program sonrası 0,23988'e düşmüştür. Ayrıca program öncesi en düşük puan 0,250 ve en yüksek puan 0,424 iken; program sonrası en düşük puan 0,201 ve en yüksek puan 0,287 olmuştur.

Program öncesi Shim değeri ortalamaları 2,99588 iken; program sonrası 2,36900'a düşmüştür. Ayrıca program öncesi en düşük puan 2,438 ve en yüksek puan 4,362 iken; program sonrası en düşük puan 2,086 ve en yüksek puan 2,800 olmuştur.

Program öncesi APQ değeri ortalamaları 2,41725 iken; program sonrası 2,01300'e düşmüştür. Ayrıca program öncesi en düşük puan 2,067 ve en yüksek puan 3,348 iken; program sonrası en düşük puan 1,871 ve en yüksek puan 2,235 olmuştur.

Program öncesi NHR değeri ortalamaları 0,10850 iken; program sonrası 0,10700'ye düşmüştür. Ayrıca program öncesi en düşük puan 0,097 ve en yüksek puan 0,127 iken; program sonrası en düşük puan 0,096 ve en yüksek puan 0,127 olmuştur.

4.2.2.Deney Grubu Öğrencilerinin Ön Test ve Son Testteki Jitt, RAP, PPQ, ShdB, Shim, APQ ve NHR Değerlerine İlişkin Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonucu Elde Edilen Bulgular

Tablo-6'de deney grubu öğrencilerinin program öncesi ve sonrası ölçülen Jitt, RAP, PPQ, ShdB, Shim, APQ ve NHR değerlerinin anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğine ilişkin wilcoxon işaretli sıralar testi sonuçları verilmiştir.

Tablo -6:Deney Grubu Öğrencilerinin Ön Test ve Son Testteki Jitt, RAP, PPQ, ShdB, Shim, APQ ve NHR Değerlerine İlişkin Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonuçları

Ön Test-Son Test	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	z	p
Jitt	Negatif Sıra	8 4,50	36,00	-2,521*	,012
	Pozitif Sıra	0 ,00	,00		
	Eşit	0 -	-		
RAP	Negatif Sıra	8 4,50	36,00	-2,521*	,012
	Pozitif Sıra	0 ,00	,00		
	Eşit	0 -	-		
PPQ	Negatif Sıra	8 4,50	36,00	-2,521*	,012
	Pozitif Sıra	0 ,00	,00		
	Eşit	0 -	-		
ShdB	Negatif Sıra	8 4,50	36,00	-2,521*	,012
	Pozitif Sıra	0 ,00	,00		
	Eşit	0 -	-		
Shim	Negatif Sıra	8 4,50	36,00	-2,521*	,012
	Pozitif Sıra	0 ,00	,00		
	Eşit	0 -	-		
APQ	Negatif Sıra	8 4,50	36,00	-2,521*	,012
	Pozitif Sıra	0 ,00	,00		
	Eşit	0 -	-		
NHR	Negatif Sıra	4 4,25	17,00	-,507*	,612
	Pozitif Sıra	3 3,67	11,00		
	Eşit	1 -	-		

**Pozitif sıralar temeline dayalı*

Tablo-6 incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin ön test ve son testteki Jitt, RAP, PPQ, ShdB, Shim ve APQ değerleri arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir ($z=-2,521$; $p<,05$). Fark puanlarının sıra toplamları dikkate alındığında, gözlenen bu farkın negatif sıralar, yani ön test puanı lehinde olduğu anlaşılmaktadır. Bu sonuçlara göre uygulanan programın öğrencilerin Jitt, RAP, PPQ,

ShdB, Shim ve APQ değerlerini düşürme konusunda anlamlı bir etkisinin olduğu söylenebilir. Bununla birlikte öğrencilerin ön test ve son testteki NHR değerleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığı, yani uygulanan programın NHR değerleri üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığı belirlenmiştir.

4.3. Üçüncü Denenceye İlişkin Bulgular ve Yorumlar

4.3.1. Deney Grubu Öğrencilerinin Performans Testi Ön Test ve Son Test Puanlarına İlişkin Ortalama, Standart Sapma İle En Düşük ve En Yüksek Puanlar

Tablo-7 'de deney grubu öğrencilerinin performans testi ön test ve son test puanlarına ilişkin ortalama, standart sapma ile en düşük ve en yüksek puanlar verilmiştir.

Tablo -7:Deney Grubu Öğrencilerinin Performans Testi Ön Test ve Son Test Puanlarına ilişkin Ortalama, Standart Sapma İle En Düşük ve En Yüksek

		Puanlar			
Performans Testi	N	X	Std. Sapma	En Düşük Puan	En Yüksek Puan
ÖnTest	8	50,75000	6,718843	45,000	66,000
SonTest	8	68,68750	8,663089	58,250	79,500

Tablo- 7'den anlaşılacağı üzere deney grubu öğrencilerinin program öncesi performans testi ortalamaları 50,75000 iken; program sonrası 68,68750'ye yükselmiştir. Ayrıca program öncesi en düşük puan 45,000 ve en yüksek puan 66,000 iken; program sonrası en düşük puan 58,250 ve en yüksek puan 79,500 olmuştur.

4.3.2. Deney Grubu Öğrencilerinin Performans Testi Ön Test ve Son-Test Puanlarına İlişkin Wilcoxon İşaretli Sıralar Sonucu Elde Edilen Bulgular

Tablo- 8'den Deney grubu öğrencilerinin performans testi ön test ve son test puanlarının anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğine ilişkin wilcoxon işaretli sıralar testi sonuçları verilmiştir.

Tablo -8:Deney Grubu Öğrencilerinin Performans Testi Ön Test ve Son Test Puanlarına İlişkin Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonuçları

ÖnTest-SonTest	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	z	p
Negatif Sıra	0 ^a	,00	,00	-2,524*	,012
Pozitif Sıra	8 ^b	4,50	36,00		
Eşit	0 ^c				

**Negatif sıralar temeline dayalı*

Tablo-8 incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin performans testi ön-test ve son test puanları arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir ($z=-2,524$; $p<,05$). Fark puanlarının sıra toplamları dikkate alındığında, gözlenen bu farkın pozitif sıralar, yani son test puanı lehinde olduğu anlaşılmaktadır. Bu sonuçlara göre uygulanan programın öğrencilerin performans testi puanlarını yükseltme konusunda anlamlı bir etkisinin olduğu söylenebilir.

4.4.Dördüncü Denenceye İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Araştırmada kontrol grubuna ait MPT Jitt, RAP, PPQ, ShdB, Shim, APQ Ve NHR değerlerine ve deney grubu öğrencilerinin Performans Değerlendirme testine ilişkin bulgular aşağıda tablolar halinde verilmiştir.

4.4.1. Kontrol Grubu Öğrencilerinin Ön Test ve Son Testteki MPT Değerlerine İlişkin, Ortalama, Standart Sapma İle En Düşük ve En Yüksek Puanlar ve Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonucu Elde Edilen Bulgular

4.4.1.1. Kontrol Grubu Öğrencilerinin Ön Test ve Son Testteki MPT Değerlerine İlişkin Ortalama, Standart Sapma İle En Düşük ve En Yüksek Puanlar

Tablo-9’da kontrol grubu öğrencilerinin öntest ve son testteki MPT değerlerine ilişkin ortalama, standart sapma ile en düşük ve en yüksek puanlar verilmiştir.

Tablo -9:Kontrol Grubu Öğrencilerinin Ön Test ve Son Testteki MPT Değerlerine İlişkin Ortalama, Standart Sapma İle En Düşük ve En Yüksek Puanlar

MPT	N	X	Std. Sapma	En Düşük Puan	En Yüksek Puan
Ön Test	8	9,08875	2,084771	7,000	13,310
Son Test	8	9,86375	2,065658	7,690	13,500

Tablo- 9'dan anlaşılacağı üzere kontrol grubu öğrencilerinin program öncesi MPT değeri ortalamaları 9,08875 iken; program sonrası 9,86375'e yükselmiştir. Ayrıca program öncesi en düşük puan 7,00 ve en yüksek puan 13,310 iken; program sonrası en düşük puan 7,690 ve en yüksek puan 13,500 olmuştur.

4.4.1.2.Kontrol Grubu Öğrencilerinin Ön Test ve Son Testteki MPT Değerlerine İlişkin Wilcoxon İşaretli Sıralar Sonucu Elde Edilen Bulgular

Tablo-10'da Kontrol grubu öğrencilerinin program öncesi ve sonrası ölçülen MPT değerlerinin anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğine ilişkin wilcoxon işaretli sıralar testi sonuçları verilmiştir.

Tablo-10:Kontrol Grubu Öğrencilerinin Ön Test ve Son Testteki MPT Değerlerine İlişkin Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonuçları

ÖnTest-SonTest	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	z	p
Negatif Sıra	1 ^a	1,00	1,00	-2,380*	,017
Pozitif Sıra	7 ^b	5,00	35,00		
Eşit	0 ^c				

**Negatif sıralar temeline dayalı*

Tablo-10 incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin ön test ve son testteki MPT değerleri arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir ($z=-2,380$; $p<,05$). Fark puanlarının sıra toplamları dikkate alındığında, gözlenen bu farkın pozitif sıralar, yani son test puanı lehinde olduğu anlaşılmaktadır. Bu sonuçlara göre uygulanan programın öğrencilerin MPT değerlerini yükseltme konusunda anlamlı bir etkisinin olduğu söylenebilir.

4.5. Beşinci Denenceye İlişkin Bulgular ve Yorumlar

4.5.1.Kontrol Grubu Öğrencilerinin Ön Test ve Son Testteki Jitt, RAP, PPQ, ShdB, Shim, APQ ve NHR Değerlerine İlişkin Ortalama, Standart Sapma İle En Düşük ve En Yüksek Puanlar

Tablo -11’de kontrol grubu öğrencilerinin öntest ve son testteki Jitt, RAP, PPQ, ShdB, Shim, APQ ve NHR değerlerine ilişkin ortalama, standart sapma ile en düşük ve en yüksek puanlar verilmiştir

Tablo -11:Kontrol Grubu Öğrencilerinin Ön Test ve Son Testteki Jitt, RAP, PPQ, ShdB, Shim, APQ ve NHR Değerlerine İlişkin Ortalama, Standart Sapma İle En Düşük ve En Yüksek Puanlar

Değer		N	X	Std. Sapma	En Düşük Puan	En Yüksek Puan
Jitt	Ön Test	8	1,94750	,548680	1,163	2,775
	Son Test	8	1,86650	,372634	1,460	2,321
RAP	Ön Test	8	1,16650	,326782	,700	1,661
	Son Test	8	1,11675	,212895	,898	1,392
PPQ	Ön Test	8	1,16363	,324483	,699	1,664
	Son Test	8	1,10325	,212098	,848	1,386
ShdB	Ön Test	8	,25750	,050670	,182	,328
	Son Test	8	,26213	,046336	,189	,347
Shim	Ön Test	8	2,53713	,512181	1,755	3,235
	Son Test	8	2,68825	,515661	1,935	3,637
APQ	Ön Test	8	2,09663	,435396	1,408	2,633
	Son Test	8	2,16125	,409804	1,579	2,944
NHR	Ön Test	8	,09800	,006414	,088	,105
	Son Test	8	,09838	,006093	,090	,107

Tablo-11’den anlaşılacağı üzere kontrol grubu öğrencilerinin program öncesi Jitt değeri ortalamaları 1,94750 iken; program sonrası 1,86650’ye düşmüştür. Ayrıca program öncesi en düşük puan 1,163 ve en yüksek puan 2,775 iken; program sonrası en düşük puan 1,460 ve en yüksek puan 2,321 olmuştur.

Program öncesi RAP değeri ortalamaları 1,16650 iken; program sonrası 1,11675'e düşmüştür. Ayrıca program öncesi en düşük puan 0,700 ve en yüksek puan 1,661 iken; program sonrası en düşük puan 0,898 ve en yüksek puan 1,392 olmuştur.

Program öncesi PPQ değeri ortalamaları 1,16363 iken; program sonrası 1,10325'e düşmüştür. Ayrıca program öncesi en düşük puan 0,699 ve en yüksek puan 1,664 iken; program sonrası en düşük puan 0,848 ve en yüksek puan 1,386 olmuştur.

Program öncesi ShdB değeri ortalamaları 0,25750 iken; program sonrası 0,26213'e yükselmiştir. Ayrıca program öncesi en düşük puan 0,182 ve en yüksek puan 0,328 iken; program sonrası en düşük puan 0,189 ve en yüksek puan 0,347 olmuştur.

Program öncesi Shim değeri ortalamaları 2,53713 iken; program sonrası 2,68825'e yükselmiştir. Ayrıca program öncesi en düşük puan 1,755 ve en yüksek puan 3,235 iken; program sonrası en düşük puan 1,935 ve en yüksek puan 3,637 olmuştur.

Program öncesi APQ değeri ortalamaları 2,09663 iken; program sonrası 2,16125'e yükselmiştir. Ayrıca program öncesi en düşük puan 1,408 ve en yüksek puan 2,633 iken; program sonrası en düşük puan 1,579 ve en yüksek puan 2,944 olmuştur.

Program öncesi NHR değeri ortalamaları 0,09800 iken; program sonrası 0,09838'e yükselmiştir. Ayrıca program öncesi en düşük puan 0,088 ve en yüksek puan 0,105 iken; program sonrası en düşük puan 0,090 ve en yüksek puan 0,107 olmuştur.

4.5.2.Kontrol Grubu Öğrencilerinin Ön Test ve Son Testteki Jitt, RAP, PPQ, ShdB, Shim, APQ ve NHR Değerlerine İlişkin Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonucu Elde Edilen Bulgular

Tablo -12'de Kontrol grubu öğrencilerinin program öncesi ve sonrası ölçülen, RAP, PPQ, ShdB, Shim, APQ ve NHR değerlerinin anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğine ilişkin wilcoxon işaretli sıralar testi sonuçları verilmiştir.

Tablo -12:Kontrol Grubu Öğrencilerinin Ön Test ve Son Testteki Jitt, RAP, PPQ, ShdB, Shim, APQ ve NHR Değerlerine İlişkin Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonuçları

Ön Test-Son Test		N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	z	p
Jitt	Negatif Sıra	4	5,25	21,00	-,420*	,674
	Pozitif Sıra	4	3,75	15,00		
	Eşit	0				
RAP	Negatif Sıra	4	5,25	21,00	-,420*	,674
	Pozitif Sıra	4	3,75	15,00		
	Eşit	0				
PPQ	Negatif Sıra	4	5,50	22,00	-,560*	,575
	Pozitif Sıra	4	3,50	14,00		
	Eşit	0				
ShdB	Negatif Sıra	2	6,50	13,00	-,701**	,483
	Pozitif Sıra	6	3,83	23,00		
	Eşit	0				
Shim	Negatif Sıra	2	5,50	11,00	-,980**	,327
	Pozitif Sıra	6	4,17	25,00		
	Eşit	0				
APQ	Negatif Sıra	2	6,50	13,00	-,700**	,484
	Pozitif Sıra	6	3,83	23,00		
	Eşit	0				
NHR	Negatif Sıra	4	4,00	16,00	-,283**	,777
	Pozitif Sıra	4	5,00	20,00		
	Eşit	0				

*Pozitif sıralar temeline dayalı

**Negatif sıralar temeline dayalı

Tablo -12 incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin ön test ve son testteki Jitt, RAP, PPQ, ShdB, Shim, APQ ve NHR değerleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığı görülmektedir.

4.6.Altıncı Denenceye İlişkin Bulgular ve Yorumlar

4.6.1.Kontrol Grubu Öğrencilerinin Performans Testi Ön Test ve Son-Test Puanlarına İlişkin Ortalama, Standart Sapma İle En Düşük ve En Yüksek Puanlar

Tablo- 13’de kontrol grubu öğrencilerinin performans testi ön test ve son test puanlarına ilişkin ortalama, standart sapma ile en düşük ve en yüksek puanlar verilmiştir.

Tablo -13:Kontrol Grubu Öğrencilerinin Performans Testi Ön Test ve Son Test Puanlarına İlişkin Ortalama, Standart Sapma İle En Düşük ve En Yüksek

Puanlar					
Performans Testi	N	X	Std. Sapma	En Düşük Puan	En Yüksek Puan
ÖnTest	8	39,87500	4,210955	32,500	46,500
SonTest	8	43,81250	5,453947	36,000	52,750

Tablo- 13’den anlaşılacağı üzere kontrol grubu öğrencilerinin program öncesi performans testi ortalamaları 39,87500 iken; program sonrası 43,81250’ye yükselmiştir. Ayrıca program öncesi en düşük puan 32,500 ve en yüksek puan 46,500 iken; program sonrası en düşük puan 36,000 ve en yüksek puan 52,750 olmuştur.

4.6.2.Kontrol Grubu Öğrencilerinin Performans Testi Ön Test ve Son-Test Puanlarına İlişkin Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonucu Elde Edilen Bulgular

Tablo -14’de Kontrol grubu öğrencilerinin performans testi ön test ve son-test puanlarının anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğine ilişkin wilcoxon işaretli sıralar testi sonuçları verilmiştir.

Tablo -14:Kontrol Grubu Öğrencilerinin Performans Testi ÖnTest ve SonTest Puanlarına İlişkin Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonuçları

ÖnTest-SonTest	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	z	p
Negatif Sıra	1	3,00	3,00	-2,103*	,035
Pozitif Sıra	7	4,71	33,00		
Eşit	0				

*Negatif sıralar temeline dayalı

Tablo- 14 incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin performans testi ön test ve son test puanları arasında anlamlı bir farklılık olduğu görölmektedir ($z=2,103$; $p<,05$). Fark puanlarının sıra toplamları dikkate alındığında, gözlenen bu farkın pozitif sıralar, yani son test puanı lehinde olduğu anlaşılmaktadır. Bu sonuçlara göre uygulanan programın öğrencilerin performans testi puanlarını yükseltme konusunda anlamlı bir etkisinin olduğu söylenebilir.

4.7. Yedinci Denenceye İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Araştırmada deney ve kontrol grubunun ait MPT Jitt, RAP, PPQ, ShdB, Shim, APQ ve NHR ve Performans Değerlendirme testine ilişkin karşılaştırma bulguları aşağıda tablolar halinde verilmiştir.

4.7.1.Öğrencilerin, MPT, Jitt, RAP, PPQ, ShdB, Shim, APQ, NHR ve Performans Testi Değerlerinin Buldukları Gruba Göre Farklılaşmasına İlişkin U Testi Sonuçlarına Ait Bulgular

Öğrencilerin, MPT, Jitt, RAP, PPQ, ShdB, Shim, APQ, NHR ve performans testi değerlerinin buldukları gruba göre farklılaşma durumunu ortaya koymak amacıyla Mann Whitney U testi yapılmıştır. Yapılan analize ilişkin bulgular Tablo 15'te verilmiştir.

Tablo -15:Öğrencilerin, MPT, Jitt, RAP, PPQ, ShdB, Shim, APQ, NHR ve Performans Testi Değerlerinin Buldukları Gruba Göre Farklılaşmasına İlişkin U Testi Sonuçları

Son Test	Grup	N	Sıra ortalaması	Sıra toplamı	U	p
MPT	Deney Grubu	8	11,00	88,00	12,00*	,036
	Kontrol Grubu	8	6,00	48,00		
Jitt	Deney Grubu	8	5,13	41,00	5,00*	,005
	Kontrol Grubu	8	11,88	95,00		
RAP	Deney Grubu	8	5,00	40,00	4,00*	,003
	Kontrol Grubu	8	12,00	96,00		
PPQ	Deney Grubu	8	5,25	42,00	6,00*	,006
	Kontrol Grubu	8	11,75	94,00		
ShdB	Deney Grubu	8	7,25	58,00	22,00	,294
	Kontrol Grubu	8	9,75	78,00		
Shim	Deney Grubu	8	6,63	53,00	17,00	,130
	Kontrol Grubu	8	10,38	83,00		
APQ	Deney Grubu	8	7,50	60,00	24,00	,400
	Kontrol Grubu	8	9,50	76,00		
NHR	Deney Grubu	8	10,69	85,50	14,50	,065
	Kontrol Grubu	8	6,31	50,50		
Performans Testi	Deney Grubu	8	12,50	100,00	,00*	,001
	Kontrol Grubu	8	4,50	36,00		

Tablo-15 incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin buldukları gruba göre ShdB, Shim, APQ ve NHR değerleri arasında anlamlı düzeyde bir farklılaşmanın olmadığı görülmektedir. Ancak MPT, Jitt, RAP, PPQ değerleri açısından deney grubunda olan öğrenciler ile kontrol grubunda olan öğrenciler arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir. Yine performans testi değerleri açısından deney grubunda olan öğrenciler ile kontrol grubunda olan öğrenciler arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.1.Sonuç

Araştırmada deney grubu ve kontrol grubu olmak üzere iki grup yer almaktadır. Bu araştırmada kontrol grubu öğrencileri ses ve nefes egzersizlerinden oluşan 20 haftalık bir eğitim programı uygulanırken, deney grubu öğrencilerine ses ve nefes egzersizlerinin yanında Vaccai ve Concone ses etütlerinden oluşan 20 haftalık bir eğitim programı uygulanmıştır. Uygulanan bu program ile öğrencilerin;

- MPT değerlerini artırması,
- Jitt değerlerini düşürmesi,
- RAP değerlerini düşürmesi,
- PPQ değerlerini düşürmesi,
- ShdB değerlerini düşürmesi,
- Shim değerlerini düşürmesi,
- APQ değerlerini düşürmesi,
- NHR değerlerini düşürmesi,
- Performans testi puanlarını artırması beklenmektedir.

Birinci Denenceye İlişkin Sonuçlar;

- Uygulanan nefes ve ses egzersizlerin ve Vaccai ve Concone ses etüt çalışmalarının deney grubuna ait bulgularda öğrencilerinin MPT değerlerinin anlamlı olarak arttığı,

İkinci Denenceye İlişkin Sonuçlar;

- Jitt, RAP, PPQ, ShdB ve APQ değerleri açısından deney grubu öğrencilerinin ön test-son test değerleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlemlendiği,

NHR değerleri açısından ise deney ve kontrol gruplarının ön test -son test puanları arasında fark bulunamazken, deney grubunun NHR değerleri arasındaki fark, kontrol grubunun NHR değerleri arasındaki farktan yine de fazla olmuştur. Ancak NHR değerleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığı,

Üçüncü Denenceye İlişkin Sonuçlar;

Performans değerlendirme puanları ele alındığında deney grubu öğrencilerinin ön test- son test puanları arasında anlamlı bir fark olduğu,

Dördüncü Denenceye İlişkin Sonuçlar;

- Kontrol grubu öğrencilerinin MPT değerlerinin anlamlı olarak arttığı ancak bu artışın deney grubu öğrencilerinde daha yüksek olduğu,

Beşinci Denenceye İlişkin Sonuçlar;

- Jitt, RAP, PPQ, ShdB ve APQ değerleri açısından kontrol grubu öğrencilerinin ön test-son test değerleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığı,

NHR değerleri açısından ise kontrol gruplarının ön test –son test puanları arasında fark bulunamadığı,

Altıncı Denenceye İlişkin Sonuçlar;

- Performans değerlendirme puanları ele alındığında kontrol grubu öğrencilerinin ön test- son test puanları arasında anlamlı bir fark olduğu, sonucuna varılmıştır.

Yedinci Denenceye İlişkin Sonuçlar;

- MPT değerleri açısından deney grubunda olan öğrenciler ile kontrol grubunda olan öğrenciler arasında anlamlı bir farklılık olduğu, bu bulgudan hareketle sıra ortalamaları dikkate alındığında deney grubunda yer alan olan öğrencilerin, MPT değerlerinin kontrol grubunda yer alan öğrencilere göre daha yüksek olduğu,

- Jitt değerleri açısından deney grubunda olan öğrenciler ile kontrol grubunda olan öğrenciler arasında anlamlı bir farklılık olduğu, bu bulgudan hareketle sıra ortalamaları dikkate alındığında deney grubunda yer alan olan öğrencilerin, Jitt değerlerinin kontrol grubunda yer alan öğrencilere göre daha düşük olduğu,

- RAP değerleri açısından deney grubunda olan öğrenciler ile kontrol grubunda olan öğrenciler arasında anlamlı bir farklılık olduğu, bu bulgudan hareketle sıra ortalamaları dikkate alındığında deney grubunda yer alan olan öğrencilerin, RAP değerlerinin kontrol grubunda yer alan öğrencilere göre daha düşük olduğu,

- PPQ değerleri açısından deney grubunda olan öğrenciler ile kontrol grubunda olan öğrenciler arasında anlamlı bir farklılık olduğu, bu bulgudan hareketle

sıra ortalamaları dikkate alındığında deney grubunda yer alan olan öğrencilerin, PPQ değerlerinin kontrol grubunda yer alan öğrencilere göre daha düşük olduğu,

- Performans testi değerleri açısından deney grubunda olan öğrenciler ile kontrol grubunda olan öğrenciler arasında anlamlı bir farklılık olduğu, bu bulgudan hareketle sıra ortalamaları dikkate alındığında deney grubunda yer alan olan öğrencilerin, performans testi değerlerinin kontrol grubunda yer alan öğrencilere göre daha yüksek olduğu,

- ShdB, Shim, APQ ve NHR değerleri arasında anlamlı düzeyde bir farklılaşmanın olduğu sonucuna varılmıştır.

Bu sonuçlardan yola çıkılarak deney ve kontrol grupları ile yapılan 20 haftalık ses eğitimi çalışmaları sonucunda öncelikle deney grubu ön test ve son test sonuçlarının incelemesi ile Vaccai ve Concone ses etütlerinin MPT süresi ve akustik ses analiz değerlerinde anlamlı farklılık sağladığı ve bu bakımdan faydalı olduğu, kontrol grubu ön test ve son test sonuçlarının incelemesi ile uygulanan nefes ses egzersizlerinin MPT süresi ve akustik ses analiz değerlerinde anlamlı farklılık sağladığı görülmüştür. Ancak her iki grup arasında yapılan karşılaştırma sonucunda akustik ses analiz değerlerinden ShdB, Shim, APQ ve NHR değerleri arasında anlamlı düzeyde bir farklılaşmanın olmadığı, MPT, Jitt, RAP, PPQ ve Performans değerlendirme değerleri açısından deney grubunda olan öğrenciler ile kontrol grubunda olan öğrenciler arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Bu sonuçlara bakılarak deney grubuna uygulanan Vaccai ve Concone ses etütlerinin öğrencinin ses gelişimine oldukça etkili olduğu hipotezini desteklemektedir. Vaccai ve Concone ses etüt kitaplarının mutasyon dönemini henüz tamamlamakta olan bireylerin ses gelişimini olumlu yönde etkilediği düşünülmektedir.

5.2.Tartışma

Helvacı (2005) tarafından hazırlanan “Anatomik Yapıların Sesin Harmonik Yapısı ve Tını Değişiklikleri Üzerindeki Etkileri” adlı makalede, ses üretimindeki fizyolojik faktörlerden yararlanılarak, insanın ses üretim sistemindeki anatomik yapılarının ses kalitesi üzerindeki etkileri araştırılmış, elde edilen bulgular tartışılarak değerlendirilmiştir. Araştırmada örneklem grubunun, anatomik yapı ve ses özellikle-

rine ait bulgularıyla, sesin tını, rezonans, register ve ton öğelerine ilişkin nitelik de-
ğerlendirmesinin yapıldığı, harmonik yapı ve tını değişikliklerine dayalı bulgular
ilişkilendirilmiştir. Bu araştırma sonucunda elde edilen istatistiksel veriler, Solu-
numda Diyafram Genişliğinin Maksimum Fonasyon Süresine önemli bir etkisinin
olduğu, Larenks Genişliğinin ise Maksimum Fonasyon Süresine önemli bir etkisinin
olmadığını göstermiştir. Bu durum, ses üretimi için ve Maksimum Fonasyon Süresi
için iyi bir solunum alışkanlığı kazanmanın önemini ortaya koyması bakımından
önemli görülmektedir. Solunumda diyafram ve göğüs genişliği ile fonasyon süresi
arasında pozitif yönlü bir ilişki bulunmasına rağmen, istatistiksel olarak yeterli dü-
zeyde etkilemediği bulunmuştur. Bu durum, öğrencilerden büyük bir kısmının yeterli
göğüs ve diyafram genişliğine sahip olmadıklarını, buna bağlı olarak da doğru ve
uygun teknikleri yeterli düzeyde kullanamadıklarını göstermesi açısından önemli
görülmemektedir. Soluk alma sırasında göğüs genişliği olarak ölçtüğümüz genişliğin,
bulunanın aksine yapılan kaynak taramasında fonasyon süresi üzerinde önemli etkisi
olduğu görülmüştür. Alınan sonuç; örneklem grubundaki vokal aktivasyonun, teknik
gelişmesinin eksikliğinden kaynaklandığı düşünülmektedir. Örneklem grubundaki
öğrencilere ait göğüs genişliği ortalama değerleri erkeklerde 4,40 cm; kızlarda 3,38
cm olarak ölçülmüştür. Bu durum dikkate alındığında, araştırmadaki maksimum fo-
nasyon süreleri asgari olarak belirlenen düzeyin altında bulunmuştur. Elde edilen bu
bulgular, solunum kaslarının etkili, dengeli kullanılmadığının ve solunum-fonasyon
uyumundaki eksikliğin bir göstergesidir. Araştırmanın bulguları ışığında örneklem
grubunun, sesin oluşumunu sağlayan anatomik yapılarının, sesin harmonik yapı ve
tını değişiklikleri parametrelerine etkileri istatistiksel olarak yeterli bulunmamıştır.
Bu durum, öğrencilerin ses ile ilgili anatomik yapıları kullanma becerilerini geliştire-
mediklerini ve buna bağlı olarak belirgin bir şekilde nefes problemlerinin olduğunu
göstermesi açısından önemli görülmektedir.

Helvacı (2009) tarafından hazırlanan “Vaccai Metodunun Ses Eğitime
Yönelik İçerik Analizi” adlı makalede, ülkemizde Eğitim Fakülteleri Müzik Öğret-
menliği Anabilim Dallarında yürütülen ses eğitimi derslerinde kullanılan Vaccai Me-
todunun ses eğitime yönelik içerik analizi yapılmıştır. Bu yolla öğrencilerin kitapta
yer alan ve her biri bir teknik çalışma olarak hazırlanmış etütleri daha iyi anlamaları-

nı ve bel canto (güzel şarkı söyleme) tekniğini öğrenmelerini kolaylaştırmak araştırmanın amacını oluşturmaktadır. Makalede ilk olarak ünlü bir şan pedagogu olan Nicola Vaccai'nin hayatı ele alınmış, metodun içerik analizi aşamasında ise, kitapta yer alan etütler ayrıntısı ile incelenerek, her bir etüdün hangi teknik çalışma için hazırlanmış olduğu tespit edilmiştir. Analiz sonucu; metodun şarkı söylemeyi (bel canto) öğretmek için son derece titizlikle hazırlanmış olduğu, öğrencilerin özenle seçilmiş ezgiler yardımı ile ses eğitiminin gerektirdiği teknik becerileri iyi bir ses eğitimcisinin yardımıyla sıkılmadan kazanabilecekleri sonucuna varılmıştır.

Temiz (2006) tarafından hazırlanan “Panofka 24 Vocalizzi Etüt Kitabında Yer Alan 2 No’lu Etüt Analizi” adlı makalede şan (ses eğitimi) dersinde kullanılacak olan özgün bir etüt analizi yapılmıştır. Analizi yapılan etüt, Heinrich Panofka 24 Vocalizzi etüt kitabından seçilen, öğrenciye ses eğitimi alanında yazılan eserlerde, minör tonalitede yer alan dizileri seslendirmeyi kolaylaştırmak için yazılmış olan, 2 no’lu etüt çalışmasıdır. Müzik eğitimi alanında şan eğitimcileri, ses eğitimi dersinde başlangıçtan itibaren, öğrencinin dersin daha sonraki seviyelerinde söyleyeceği eserlerin teknik zorlukların üstesinden gelmeyi sağlayıcı etütler çalıştırılmaktadır. Ses eğitimi alanı için de bu amaca yönelik olarak yazılan ve uygulaması yapılan pek çok etüt kitabı bulunmaktadır.

Titze (2010) tarafından hazırlanan “*Concone's Thirty Daily Exercises-An Interesting Variation*” adlı makalede yaklaşık kırk yıl önce Concone’un Otuz günlük egzersizleri ile tanıştığını onları her gün uyguladığını, ama asla diğer sabırsız şarkıcılar gibi 30 egzersizi düzenli olarak uygulamadığını anlatmıştır. Bazen sonundan başlayarak geriye gittiğini ancak Concone’un önden arkaya ilerlemeyi amaçladığını belirtmiştir. 1-15, 16-30 egzersizler ile başarılı olunabileceğini ancak en büyük sorunun No. 1, *Messa di voce* egzersiz olduğunu belirtmiştir. Rutin çalışmalar sonunda *Messa di voce* egzersizi ile çok başarılı olduğunu ama ısınma oturumu için en az 15-20 dakikalık seans uygulanması gerektiğini anlatmıştır.

Concone alıştırmalarına yenilenen ilginin nedeni? Olduğundan birkaç yıl önce tüm fonasyon çalışmalarını yürütme girişiminde bulunduğu için, ilk başta imkânsız gördüğünden ama bir kaç gün en azından bunların ilk yarısını yaptığandan bahsetmiştir. İlk zorluğun özellikle hızlı ölçeklerde veya arpejlerde ve bireysel nota-

ları birbirinden ayırmakta olduğunu, solunum kaslarının ile çıkarılmasının zor olduğunu, bunun yorucu olduğunu fakat bu durumun eninde sonunda yönetilebilir olduğunu anlatmıştır. Uzun kafa yormanın ardından şimdi inandığının tamamen yeni bir keşif değerinde olan vokal kıvrım adüksiyonlu vurgulu notalar olduğunu, ince etüt seslendirmesinde Messa di voice için gırtlak kas hareketlerini başarabildiklerinden bahsetmiştir. Crescendo sırasında vokal kıvrımları kısmen ayırmanın ve ses değerlerini sürekli aynı tutmanın önemli olduğunu anlatmıştır. Crescendo sırasında vokal kıvrımlar aynı tutulursa daha büyük kapalı bölüm tarafından ölçülen daha büyük genişlik titreşiminin daha çok çarpmaya neden olacağını ve bu büyük kapalı bölüm frekansların spectumunu değiştireceğini söylemiştir.(İnce sestten kalın sese tınının değişmesi ile sonuçlanan) Bunların bazıları telore edilebileceğini, ince sesleri seslendirerek ciğer baskısına orantılı olarak oral baskı oluşturulabileceğini, (kuvvetlendirilir) ayrıca bu oral baskı glottislere transfer edileceğinden bahsetmiştir. Ses şiddeti akciğer basıncı tarafından kontrol edildiği için yükselen ses şiddetinde otomatik olmayan dengelemenin varlığını, sonuç olarak larenksin iç kaslarının bunu kendi kendine öğrenmek zorunda olduğunu anlatmıştır. Şimdi no 1'i yapabileceğini ilerleyebileceğini ve tek istediğinin yazarın kendisi ile ve büyük aydınlanma çağının öğretmenleriyle tartışabilmek olduğunu söylemiştir (18.yy sonu-19yy başları).

Yapılan araştırmalara baktığımızda;

Helvacı (2005) tarafından hazırlanan “Anatomik Yapıların Sesin Harmonik Yapısı ve Tını Değişiklikleri Üzerindeki Etkileri” adlı makalede yer alan ses analizleri ve kullanılan veri toplama araçları, araştırmada kullandığımız veri toplama araçlarının açısından benzerlik göstermektedir. Veri toplama araçlarının yaptığımız bu çalışma açısından uygun olduğu düşünülmektedir.

Ayrıca Helvacı (2005) de elde edilen istatistiksel verilerin sonucunda, Solunumda Diyafram Genişliğini Maksimum Fonasyon Süresine önemli bir etkisinin olduğu, Larenks genişliğinin ise Maksimum Fonasyon Süresine önemli bir etkisinin olmadığını göstermiştir. Bu durum m, ses üretimi için ve Maksimum Fonasyon Süresi için iyi bir solunum alışkanlığı kazanmanın önemini ortaya koymasından bakımından önemli görülmüştür. Çalışma öğrencilerin ses ile ilgili anatomik yapıları kullanma becerilerini geliştiremediklerini ve buna bağlı olarak belirgin bir şekilde nefes prob-

lemlerinin olduğunu göstermesi açısından önemli görülmektedir. Yine bu çalışmaya araştırma konumuz açısından bakıldığında, anatomik yapıların ve öğrencilerin Maksimum Fonasyon Sürelerini gelişmesi için araştırma konumuz kapsamındaki etkinlik planında yer alan deney ve kontrol grubu öğrencilerine 20 hafta boyunca uygulanan nefes ve ses egzersizlerinin öğrencilerin gelişmesi açısından faydalı olduğu görülmüştür.

Helvacı (2009) tarafından hazırlanan “Vaccai Metodunun Ses Eğitime Yönelik İçerik Analizi” adlı makalede metodun şarkı söylemeyi (bel canto) öğretmek için son derece titizlikle hazırlanmış olduğu, öğrencilerin özenle seçilmiş ezgiler yardımı ile ses eğitiminin gerektirdiği teknik becerileri iyi bir ses eğitimcisinin yardımıyla sıkılmadan kazanabilecekleri sonucuna varılmıştır.

Yaptığımız çalışma açısından bakıldığında Vaccai etütleri içerisinde yer alan teknik çalışmaların öğrencilerin güzel şarkı söyleme biçimlerinde gelişmelere olanak sağladığı, araştırmamızda çıkan sonuçların güzel şarkı söyleme tekniğini iyi şekilde öğrenmelerini desteklediği görülmüştür.

Yine Temiz (2006) tarafından hazırlanan “Panofka 24 Vocalizzi Etüt Kitabında Yer Alan 2 No’lu Etüt Analizi” adlı makalede ses eğitimi dersinde başlangıçtan itibaren, öğrencinin daha sonraki seviyelerde çalışacağı ya da söyleyeceği eserlerin teknik güçlüklerinin üstesinden gelmesini sağlayıcı etütler çalıştırılması gerektiğini ve etütlerin çalgı ya da sesle ilgili teknik özellikleri kazandırmayı amaçladığını vurgulamıştır. Araştırma konumuz olan Vaccai ve Concone ses etüt kitaplarının da yer alan ses etütlerinin tıpkı Panofka ses etüt kitabındaki ses etütleri gibi ses eğitiminde karşılaşılan teknik zorlukların üstesinden gelme konusunda etkili olduğu, özellikle elde ettiğimiz bulgular açısından performansı artırdığı ve sesin akustik özelliklerinde gelişmeler meydana getirdiği görülmüştür.

Titze (2010) tarafından hazırlanan “*Concone's Thirty Daily Exercises-An Interesting Variation*” adlı makalede concone etütlerinin önemliliği açısından araştırmamızla örtüşmektedir. Çalışmada Messa di voice ‘un zorluğunun belirli bir solunum çalışması ve etütleri düzenli ve baştan sona doğru uygulanması ile aşılabileceği vurgulanmıştır. Bu çalışma, araştırmada uyguladığımız etkinlik planını ve süre-

ci desteklemektedir. Yaptığımız çalışmada, uygulanan nefes egzersizlerinin de aynı zamanda Concone etütlerine kolaylık sağladığı söylenebilir. Seçilen ses etütlerinin Concone ve Vaccai kitaplarında belli bir düzene göre uygulandığı ve belirli sürelerde çalışıldığında ilerleme olduğu görülmüştür. Elde edilen bulgularda bunu desteklemektedir.

Yapılan araştırmalara bakıldığında, ses etütlerinin, ses ve nefes egzersizlerinin solunum şeklini geliştirmede önemli olduğunu, ses etütlerinin belirli bir düzen içerisinde çalışılırsa en zor olabilecek teknik durumların aşılabileceği, etüt çalışmalarının ses eğitimi açısından çok etkili olduğu söylenebilir.

Elde edilen bulgular ışığında, Vaccai ve Concone ses etüt kitaplarının, öğrencinin ses gelişimine etkisi olduğu düşünülebilir.

5.3.Öneriler

5.3.1.Araştırmaya Yönelik Öneriler

- Bu araştırma sürecinde uygulanan nefes ve ses egzersizleri ile araştırmanın konusu olan Vaccai ve Concone ses etütlerinin Güzel Sanatlar Lisesindeki 12. Sınıf öğrencilerinin ses gelişimine etkisinin olduğu sonucuna bakılarak, B.S.E.Ö.P.'da kaynak kitap olarak gösterilen Vaccai ve Concone ses etütleri, ders kitabında yer alabilir ve aktif ders işleme esnasında gelişim açısından uygulanabilir.

- Bireysel ses eğitimi kitabında yer alacak Vaccai ve Concone veya diğer ses etütleri ses gruplarına göre değişik tonlarda verilmelidir.

5.3.2.Uygulamacıya Yönelik Öneriler

- Güzel sanatlar Liselerindeki B.S.E. dersi öğretmenlerinin ve öğrencilerin B.S.E.Ö.P.'da kaynak kitap olarak gösterilen Vaccai ve Concone ses etüt kitaplarına ulaşmaları sağlanabilir.

- Araştırma konusu açısından yapılacak başka çalışmalarda, deneysel süreç içerisinde uygulanan etkinlik planının süresi artırılabilir.

- Araştırmada uygulanan Vaccai ve Concone ses etütlerinin adedi artırılabilir.

- Elde edilen buğular ışığında ses eğitimi derslerinde nefes ve ses egzersizlerinin tek başına ses gelişiminde yeterli olmadığı görülmüştür. Bu nedenle derslerde etüt ve kaynak eserle gelişim desteklenebilir.
- Yapılacak yeni araştırmalarda çalışma grubunun sayısı artırılarak, farklı kriterdeki gruplarda (örn. Yaş) çeşitli çalışmalar yapılabilir.
- Ses eğitimi çalışmalarında Vaccai ve Concone ses etüt kitaplarını veya diğer ses etüt kitaplarını kullanırken, etütler eğitici tarafından bireyin ses özelliklerine uygun seçilip çalıştırılabilir.
- Ses eğitimi çalışmaları yapılırken, öğrencilerin ses eğitimi branşında uzman olan öğretmenlerle bu dersi işlemesi sağlanabilir.

KAYNAKÇA

- Aycan, Kıvanç (2005) .*Opera Sanatına Yönelik Ses Eğitiminde (Şan) Nefesin Oluşumu ve Fiziksel Özelliklerinin İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, GAZİ ÜNİVERSİTESİ Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Aycan, Kıvanç (2012). *Ses Eğitimi Yöntemlerinin Türkçe Konuşma Eğitimindeki Vurgu Kusurlarının Düzeltilmesine Etkisi*, Doktora Tezi, GAZİ ÜNİVERSİTESİ Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Aydın Erdem, Derya (2010). *Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalında Öğrenim Gören Anadolu Güzel Sanatlar ve Spor Liseleri İle Diğer Lise Mezunu Öğrencilerin Bireysel Ses Eğitimi Dersindeki Müzikal Beceri Farklılıklarının Karşılaştırılması*, Yüksek Lisans Tezi, ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Çevik, Suna (1999). *Koro eğitimi yönetimi ve teknikleri* (2.Baskı).Ankara: Yurt Renkleri Yayınevi.
- Çevik, Suna (2006). Müzik öğretmenliği eğitiminde ses eğitimi alan derslerinin müzik öğretmenliği yeterlilikleri yönünden değerlendirmesi. Ulusal Müzik Sempozyumu Bildiriler Kitabı. Denizli: Anı Yayınları, 640-656.
- Evren, Fahriye Gül (2011) *Ses Eğitimi Çalışmalarının İngilizce Konuşma Sorunlarının Giderilmesindeki Etkisi*, Yüksek Lisans Tezi, SELÇUK ÜNİVERSİTESİ Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Göğüş, İsmail M. (1996). Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinde ses eğitimi. 1. Uluslar Arası A.G.S. L Müzik Bölümleri Sempozyumu Bildiriler Kitabı. Bursa: Uludağ Üniversitesi Yayınları, 181-184.
- Güleç, Şafak (2013). Septoplasti Ameliyatının Ses Kalitesi Üzerine Etkisi, Uzmanlık Tezi, Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi, Kulak Burun Boğaz ve Baş-Boyun Cerrahisi Anabilim Dalı, Kayseri.
- Helvacı, Ayhan (2005). Anatomik Yapıların Sesin Harmonik Yapısı ve Tını Değişiklikleri Üzerindeki Etkileri. *ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ Eğitim Fakültesi Dergisi*, XVIII (1), 123-134.

- Helvacı, Ayhan (2009).Vaccai Metodunun Ses Eğitime Yönelik İçerik Analizi. *E-Journal Of New World Sciences Academy*,4 (3), 33-43.
- Helvacı, Ayhan. (2012). *Şarkı Söyleme Eğitimi* (1.Baskı). Bursa: Ekin Basım Yayın.
- İlyasoğlu, Emin (2001). *Zaman İçinde Müzik* (1.Baskı).İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Karaoğullarından, Ayşe (2013).*Türk Müziği Eğitimi Alanlarda Ses Eğitiminin Ses Alanı ve Ses Kalitesi Üzerine Etkileri*, Uzmanlık Tezi, Celal Bayar Üniversitesi Tıp Fakültesi Kulak Burun Boğaz ve Baş Boyun Cerrahisi Anabilim Dalı, Manisa.
- Kartal, Mustafa (2007). *Ses Teknikleri*(2.Baskı).İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Kılıç, Akif Mehmet (2010). Ses Problemi Olan Hastanın Objektif ve Subjektif Yöntemlerle Değerlendirilmesi. *Curr Pracrorl*, 6(2) , 257-265.
- Kızıldeli, Nurdan (2008). *Programlı Bir Ses Eğitime Bağlı Olarak, Solunum Mekanizmasının Sesin Algısal, Görsel, Akustik ve Aerodinamik Özellikleri Üzerine Etkileri*, Doktora Tezi, GAZİ ÜNİVERSİTESİ Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kolçak, Olcay (2008).*Ses Eğitimi ve Şarkı Sanatı* (1.Baskı).Ankara: Esin Yayınevi.
- Kutlu,Ömer,Doğan Deha C. ve Karakaya, İsmail (2014).*Ölçme ve Değerlendirme* (4.Baskı). Ankara: Tarcan Matbaacılık Yayın.
- M.E.B. (Milli Eğitim Bakanlığı). (1998).*Ortaöğretim Genel Müdürlüğü Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi Lise Ders Programları*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.
- M.E.B. (Milli Eğitim Bakanlığı). (2006).*Ortaöğretim Genel Müdürlüğü Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi Bireysel Ses Eğitimi Öğretim Programı*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.
- O'dwyer Aydın, Pınar (2015).*Opera Kitabı*(1.Baskı). Ankara: Yorum Basın Yayın.
- Özbal Koç, Ayça (2008). *Septum Devilyasyonlu Hastaların Septoplast Operasyonu Öncesi ve Sonrası Akustik Ses Analizi İle Değerlendirilmesi*, Uzmanlık Tezi,

Sağlık Bakanlığı Şişli Etfal Hastanesi I. Kulak-Burun-Boğaz & Baş Ve Boyun Cerrahisi Kliniği, İstanbul.

Özçimen, Aycan ve Yıldız, Gülşen (2011).Sesin Karakterini ve Kalitesini Belirleyen Etmenler. *SELÇUK ÜNİVERSİTESİ Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*,(32), 149-168.

Özdoğanoglu, Tunis (2006). *Mimar Sinan Üniversitesi Opera ve Şan Bölümündeki Öğrencilerin Akustik Analiz ve Laringofaringeal Reflü Bulgularının Normal Popülasyon İle Karşılaştırılması*, Uzmanlık Tezi, Sağlık Bakanlığı Taksim Eğitim Ve Araştırma Hastanesi KBB, Baş ve Boyun Cerrahisi Kliniği, İstanbul.

Öztürk Gürgan, Ferda (2003).Müzik Öğretmeni Yetiştiren Kurumlarda Ses Eğitiminin Önemi ve Bireysel Ses Eğitimi Dersi.*GAZİ ÜNİVERSİTESİ Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23(1),79-85

Sabar, Gül (2008). *Sesimiz Eğitimi ve Koruması*(1.Baskı).İstanbul: Pan Yayıncılık.

Say, Ahmet (2006). *Müziğin Kitabı*(3.Baskı).Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.

Sevinç, Sema ve Şimşek, Gülşen (2004). Müzik Eğitimi Bölümlerinde Ses Eğitimi (Şan) Dersine Ayrılan Sürenin Yeterli Olup Olmadığı Üzerine Bir Araştırma.*GAZİ ÜNİVERSİTESİ Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24,(3) 207-216.

Tanrıöver Başaran, Gülşah (2011).*Güzel Sanatlar ve Spor Liselerinde Bireysel Ses Eğitimi Ders Kitabının, Öğrenci Ve Öğretmen Açısından İşlevselliğinin İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, NİĞDE ÜNİVERSİTESİ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde.

Temiz, Ebru (2006). Panofka 24 Vocalizzi Etüt Kitabında Yer Alan 2 No'lu Etüt Analizi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, , 4(4), 397-407.

Töreyn, Ayşe M.(2008). *Temel Kavramlar-İlkeler-Yöntemler* (1. Baskı).Ankara: Söz kesen Matbaacılık.

- Töreyin, Meral A. ve Oğuz, Hâldun (2006). Değişik şarkı türlerine göre ses eğitimi alan bireylerde objektif fonasyon ve akustik analiz bulguları. Ulusal Müzik Sempozyumu Bildiriler Kitabı. Denizli: Anı Yayınları, 673-676.
- Yiğit, Nalân (2006). Koroda Ses Eğitimi Çalışmalarının Çocuk Ses Gelişimine Etkileri. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (16), 777-783.
- Yiğit, Nalân ve Öztürk, Kayhan (2012). Müzik Öğretmeni Adaylarının Ses Özelliklerinin Değerlendirilmesi. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(32), 185-199.
- Yükrük, Serap (2004). Gazi Üniversitesi Güzel Sanatlar Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı son sınıf öğrencilerinin öğretmenlik uygulamalarında sınıf ortamında sınıf ortamında seslerini kullanma becerileri. *Musiki Muallim Mektebinden Günümüze Müzik Öğretmeni Yetiştirme Sempozyumu Bildiriler Kitabı*. Isparta: SDÜYayınları, 321-343.
- Zeren, Ayhan (2008). *Müzikte Ses Sistemleri* (2. Baskı). İstanbul: Pan Yayıncılık.

Web Kaynakları

Titze, Ingo. (2010).Concone's Thirty Daily Exercises-An Interesting Variation. <https://www.questia.com/library/journal/1P31942916311/.pdf>,Erişim Tarihi:18.09.2015.

Töreyin, Ayşe M.(2001). *Müzik Eğitimi Anabilim Dallarının Ses Eğitimi Alan Derslerinde Karşılaşılan Sorunlar ve Müzik Öğretmenliğine Etkileri*.<http://www.muzikegitimcileri.net.pdf>, Erişim Tarihi:18.04.2015.

<http://www.anatomypic.com> Erişim Tarihi:10.03.2015.

<https://www.google.com.tr/search?q=solunum-sisteminin-anatomisi-ve-solunumunfizioloji> Erişim Tarihi:10.03.2015.

<http://www.leavingbio.net> Erişim Tarihi:12.03.2015.

<http://kbb.home.uludag.edu.tr> Erişim Tarihi:20.03.2015.

<http://saglikkaynagim.com/cigneme-sistemi-ile-ilgili-kaslar> Erişim tarihi:22.03.2015.

<https://www.google.com.tr/search?q=oral+kavite&espv=2&biw=1366&bih=667&source> Erişim tarihi: 07.05.2015.

<http://kbb.uludag.edu.tr/oralkavite-anatomi.htm>, Erişim tarihi:08.05.2015.

<http://www.innerbody.com/image/mouth.html> Erişim Tarihi: 07.05.2015.

https://en.wikipedia.org/wiki/Nicola_Vaccini#Life_and_career_as_a_composer Erişim Tarihi: 05.04.2015.

<http://www.artistdirect.com/artist/bio/nicolavaccini/543241#h3mxhcJqX7zTCHR> Erişim Tarihi:08.04.2015).

<http://www.singers.com/vocal-coach/Giuseppe-Concone/> Erişim Tarihi:10.04.2015.

<http://kayelemetrics.com/> Erişim Tarihi:10.09.2015.

<http://drkocak.com/tr/icerik/38/sesin-olusumu-ve-fizyolojisi> Erişim Tarihi: 02.04.2015.

<https://www.google.com.tr/search?q=oral+kavite> Erişim Tarihi: 02.04.2015

EKLER

Ek.1. Deney ve Kontrol Gruplarının, Kulak Burun Boğaz Muayenelerinin ve Vls Görüntüleri

Ek.2 Sesin Akustik Özelliklerinin Ölçümü ve Ölçüm Sırasındaki Kullanılan Cihazlara Ait Görüntüler

Ek-3. Sesin Akustik Analizi Sonucu Çıkan Parametrelere Örnek

Ek-4. Bireysel Ses Eğitimi Dersinde Kullanılan Nefes Çalışmaları

Ek-5. Bireysel Ses Eğitimi Dersinde Kullanılan Ses Egzersizi Çalışmaları

Ek-6. Vaccai ve Concone Ses Etütlerini Belirlemek İçin Uzmanlara Uygulanan Görüş Alma Anketi

Ek-7. Bireysel Ses Eğitimi Dersinde Kullanılan Concone Ses Etütleri

Ek-8. Bireysel Ses Eğitimi Dersinde Kullanılan Vaccai Ses Etütleri

Ek-9: Araştırma İçin Alınan İzinler, Deney ve Kontrol Gruplarına Ait Etkinlik Planı

Ek-10. Bireysel Ses Eğitimi Öğretim Programı

Ek- 11. Performans Değerlendirme Formu

Ek-12. Doktor Gözlem Kâğıdı

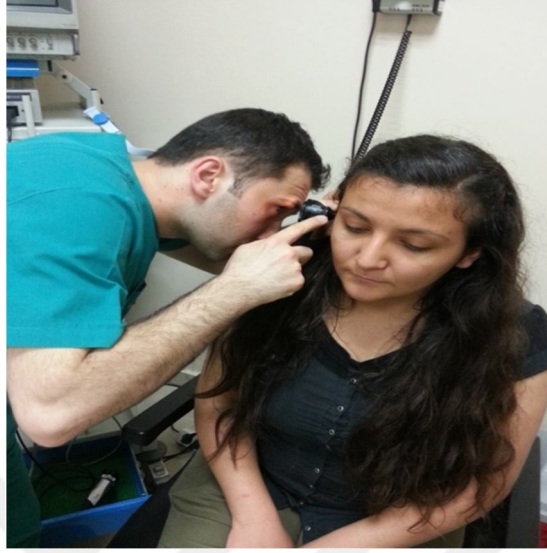
Ek-13. Erciyes Üniversitesi K.B.B Anabilim Dalı Genel K.B.B Muayene Ön Test Raporu

Ek-14. Erciyes Üniversitesi K.B.B Anabilim Dalı Genel K.B.B Muayene Son Test Raporu

EK:15. Denel İşlem Sürecinde Deney Grubu Örnek Bireysel Ses Eğitimi Dersi Ders Planı

EK:16. Denel İşlem Sürecinde Kontrol Grubu Örnek Birey-Sel Ses Eğitimi Dersi Ders Planı

**EK-1: DENEY VE KONTROL GRUPLARININ, KULAK BURUN BO-
ĞAZ MUAYENELERİNİN VE VLS GÖRÜNTÜLERİ**

Kulak Muayenesi

Burun Muayenesi

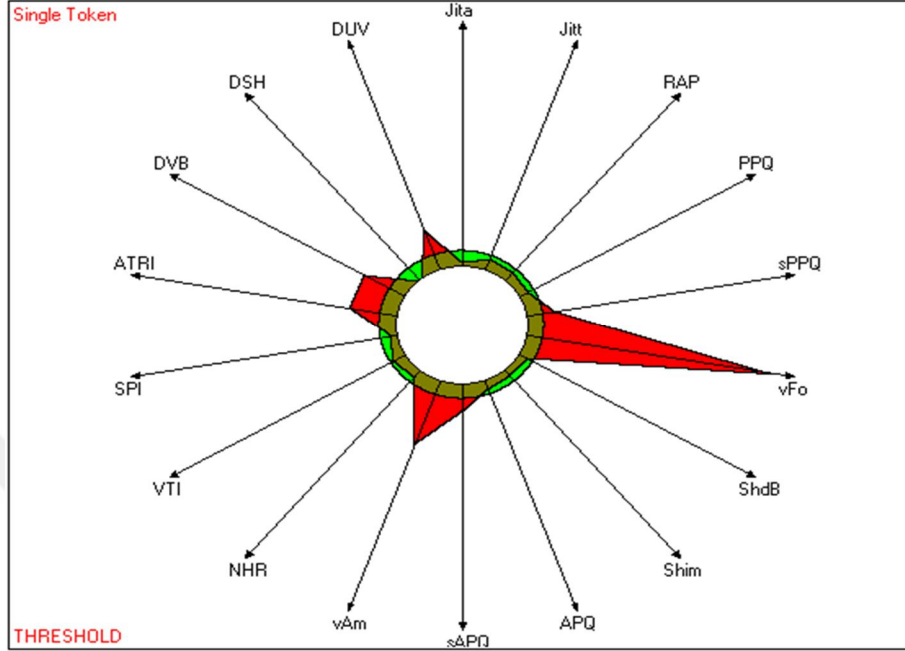

Videolaringoskopi İle Ses Tellerinin Muayenesi

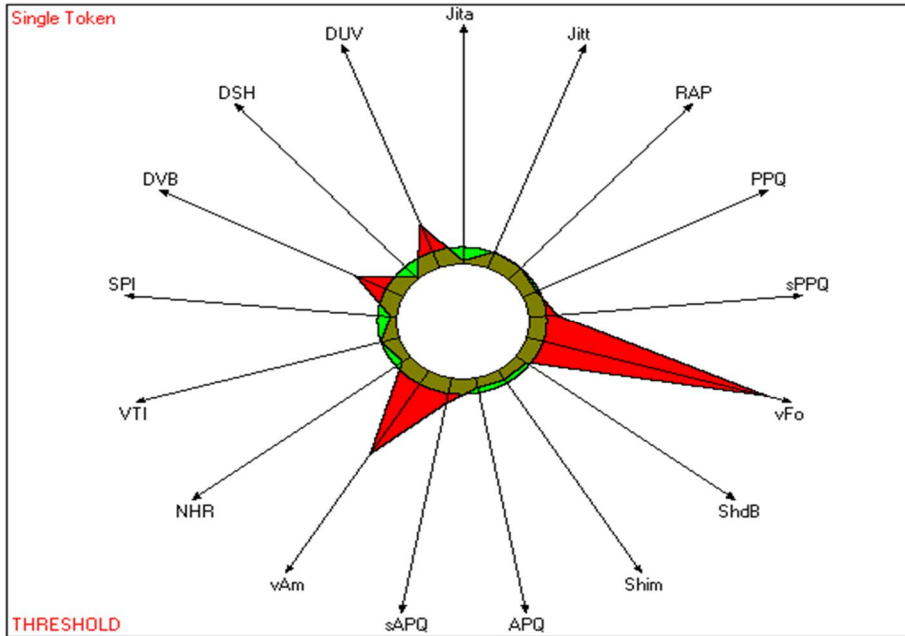

Videolaringoskopi İle Ses Tellerinin Muayenesi

EK-2: SESİN AKUSTİK ÖZELLİKLERİNİN ÖLÇÜMÜ VE ÖLÇÜM SIRASINDAKİ KULLANILAN CİHAZA AİT GÖRÜNTÜLER

Deney Öncesi MDVP Görüntülerine Örnek

Deney Sonrası MDVP Görüntülerine Örnek

Sesin Akustik Analizinde Kullanılan Cihaz

Sesin Akustik Analizi Srasındaki Görüntü

Sesin Görsel Muayenesinin Yapıldığı Muayene Odası

Sesin Akustik Analizi Sırasında Kullanılan Mikrofon

EK-3: SESİN AKUSTİK ANALİZİ SONUCU ÇIKAN PARAMETRELERE ÖRNEK

MDVPreport: Clinical Information

Report Date: May 08, 2015, Fri

File name:

Name :

Gender Female:

Address: Kayseri F.M.G. Güzel Sanatlar Lisesi

City: kayseri

MDVPreport: Voice Report

Parameter	Name	Value	Unit
Average Fundamental Frequency	Fo	450.852	Hz
Mean Fundamental Frequency	MFo	440.938	Hz
Average Pitch Period	To	2.268	ms
Highest Fundamental Frequency	Fhi	639.847	Hz
Lowest Fundamental Frequency	Flo	288.115	Hz
Standard Deviation of Fo	STD	69.665	Hz
Phonatory Fo-Range in semi-tones	PFR	15	
Fo-Tremor Frequency	Fftr	6.897	Hz
Amplitude Tremor Frequency	Fatr	2.381	Hz
Length of Analyzed Sample	Tsam	40.172	s
Absolute Jitter	Jita	23.599	µs
Jitter Percent	Jitt	1.041	%
Relative Average Perturbation	RAP	0.620	%
Pitch Perturbation Quotient	PPQ	0.620	%
Smoothed Pitch Perturbation Quotient	sPPQ	1.617	%
Fundamental Frequency Variation	vFo	15.452	%
Shimmer in dB	ShdB	0.215	dB
Shimmer Percent	Shim	2.145	%
Amplitude Perturbation Quotient	APQ	1.931	%
Smoothed Ampl. Perturbation Quotient	sAPQ	8.113	%
Peak-to-Peak Amplitude Variation	vAm	40.871	%
Noise to Harmonic Ratio	NHR	0.104	
Voice Turbulence Index	VTI	0.049	
Soft Phonation Index	SPI	8.784	
Fo-Tremor Intensity Index	FTRI	5.136	%
Amplitude Tremor Intensity Index	ATRI	4.592	%
Degree of Voice Breaks	DVB	13.691	%
Degree of Sub-harmonics	DSH	0.176	%
Degree of Voiceless	DUV	15.161	%
Number of Voice Breaks	NVB	39	
Number of Sub-harmonic Segments	NSH	2	
Number of Unvoiced Segments	NUV	203	
Number of Segments Computed	SEG	1339	
Total Number Detected Pitch Periods	PER	14541	

MDVPreport: Signal Information

Signal file name
SourceA
Channel 1
Sampling Rate (Hz) 50000
Start of Analysis (sec) 0.00000
End of Analysis (sec) 40.17152
Signal file name
SourceA
Channel 1
Sampling Rate (Hz) 50000
Start of Analysis (sec) 0.00000
End of Analysis (sec) 40.17152

EK-4: BİREYSEL SES EĞİTİMİ DERSİNDE KULLANILAN NEFES ÇALIŞMALARI

5. "S" ve "F" sessizlerini kullanarak beş kesik nefes vererek başlayınız ve otuz kesik nefese kadar bunu uygulayınız.

[S S S S S] [F F F F F]

6. Staccato (kesik) ve legato (bağlı) nefes çalışmalarını bir arada uygulayınız.

[S S S S S] [S _____] [S S S S S]
[F _____] [F F F F F] [F _____]

7. "S" sessiziyle farklı kuvvetlerde - piano (hafif), mezzo forte (orta kuvvette), forte (kuvvetli) - verilen karışık nefes çalışmasını staccato tekniğini kullanarak uygulayınız.

mf *f* *mf* *p*
[S S S S S] [S S S S S] [S S S S S] [S S S S S]

8. Aşağıdaki nefes çalışmasında p, mf, f nüanslarını staccato ve legato tekniklerini kullanarak uygulayınız.

p *mf* *f* *p*
[S _____] [S S S S S] [S S S S S] [S _____]

9. Aşağıdaki nefes çalışmasında p, mf, f nüanslarını belirgin (markato) tekniğini kullanarak uygulayınız.

f *mf* *p*
[S S S S S] [S S S S S] [S S S S S]
> > > > > > > > > > > > > > >

10. "S" sessiziyle aşağıdaki p, f nefes çalışmasını uygulayınız.

p *cresc* *f* *decre* *p*

11. "S" sessiziyle, birden kuvvetlenen soluk (sforzando / sf) çalışmasını uygulayınız.

p *sf* *p* *p* *sf* *p* *sf*

12. Aşağıdaki çalışmayı "s" sessiziyle ve "kış" hecesiyle uygulayınız.

s kış s kış s kış s... kış

13. Aşağıdaki eseri "s" sessiziyle ve nüanslara dikkat ederek ritmik çözümünüzü yapınız.

EK-5: BİREYSEL SES EĞİTİMİ DERSİNDE KULLANILAN SES EGZERSİZİ ÇALIŞMALARI

İNİCİ VE ÇIKICI DİZİLER

2. Alıştırma

♩ = 92

Yu..... ya yu..... ya yu..... ya yu..... ya etc.

4. Alıştırma

♩ = 72

Yu.....ya yu.....ya yu.....ya etc.

14. Alıştırma : Üçlü Aralık

♩ = 120

Na ne ni no nu

na ne ni no nu nu

16. Alıştırma : Beşli Aralık

♩ = 120

Na..... na na na

na..... na na na na

20. Alıştırma

REGİSTER

♩ = 60

Ma.....me.....mi.....ya ma.....me.....mi.....ya ma.....me.....mi.....ya etc.

23. Alıştırma

♩ = 60

Sa..... so..... sa se si so su sa..... so..... sa se si so su etc.

Artikülasyon

• Tüm heceleri doğru boğumlamaya özen gösteriniz.

29. Alıştırma

♩ = 120

Du biday dubidaydubidaydubidaydubidaydu du bidaydubiday dubidaydubidaydubidaydu etc.

30. Alıştırma

♩ = 90

Dubidubi dubidubi dabadabi dabadabi dubidubi dabadabi da dubidubi dubidubi dabadabi dabadabi dubidubidubidabi da etc.

33. Alıştırma

ENTONASYON

♩ = 72

Ya..... ya..... ya..... ya.....
Yu.....ya yu.....ya yu.....ya yu.....ya

etc.

35. Alıştırma

♩ = 60

Ri.....va Ri.....va
Ro.....ro Ro.....ro

etc.

Legato ve Staccato

● Burundan nefes alınız ve yumuşak bir başlangıç yapınız.

37. Alıştırma

♩ = 92

A..... a.....

etc.

Legato ve Staccato

39. Alıştırma

♩ = 112

etc.

etc.

Nüans, Crescendo, Decrescendo

42. Alıştırma

♩ = 92

etc.

etc.

EK-6: VACCAİ VE CONCONE SES ETÜTLERİNİ BELİRLEMEK İÇİN UZMANLARA UYGULANAN GÖRÜŞ ALMA ANKETİ

Bu çalışma “Güzel Sanatlar Liselerinde Bireysel Ses Eğitimi Dersinde Uygulanan, Vaccai Nr:749 ve Concone Op.9 Ses Etüt Kitaplarındaki Ses Etütlerinin, Öğrencinin Ses Gelişimine Etkisi”adlı tez konusu açısından Vaccai ve Concone ses etüt kitaplarının kullanımı hakkında durum tespiti yapmak için hazırlanmıştır.

Necmettin Erbakan Üniversitesi

Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Müzik Anabilim Dalı

Doktora Öğrencisi

Gülşah BAŞARAN TANRIÖVER

Anket Soruları

1-Ses eğitimi dersinde ses etüt kitabı kullanıyor musunuz?.....

2- Etüt kitabı kullanıyorsanız hangi ses etüt kitabını veya kitaplarını tercih ediyorsunuz?.....

3- Etüt kitaplarını kullanma ya da kullanmama nedenleriniz hakkında bilgi verirsiniz?.....

4-Vaccai ses etüt kitabı hakkında bilgi sahibi misiniz? Bilgi sahibi iseniz;

a) Kitaptaki etütlerden hangilerini kullanıyorsunuz?

.....

b) Kitabı B.S.E dersinde öğrencilerinize uyguluyor musunuz?.....

c) Öğrenci için hangi etütleri yararlı buluyorsunuz?.....

d) Vaccai etüt kitabındaki etütlerin Güzel Sanatlar Liselerindeki Bireysel Ses Eğitimi dersinde çalışılması sizce uygun mudur?.....

5- Conccone ses etüt kitabı hakkında bilgi sahibi misiniz? Bilgi sahibi iseniz;

- a) Tamamını çalıştınız mı?.....
- b) Kitaptaki etütlerden hangilerini biliyorsunuz?.....
- c) Kitabı B.S.E dersinde öğrencilerinize uyguluyor musunuz?.....
- d) Öğrenci için hangi etütleri yararlı buluyorsunuz?.....
- e) Vaccai etüt kitabındaki etütlerin Güzel Sanatlar Liselerindeki Bireysel Ses Eğitimi dersinde çalışılması sizce uygun mudur?.....

EK-7: BIREYSEL SES EĞİTİMİ DERSİNDE KULLANILAN CON-
CONE SES ETÜTLERİ

Giuseppe Concone (1801-1861)

50 LEZIONI DI CANTO Op. 9

per il medium della voce

CON ACCOMPAGNAMENTO DI PIANOFORTE

(Henry Blower)

Moderato $\text{♩} = 84$

p

Moderato $\text{♩} = 84$

G. RICORDI & C. Editori-Stampatori, MILANO.
Tutti i diritti della presente revisione sono riservati. E.R. 1567
Tous droits de la présente édition réservés.

RISTAMPA 1999
MILANO

Moderato ♩ = 88

Moderato ♩ = 88

The musical score is arranged in five systems. Each system consists of a vocal line (treble clef) and a piano accompaniment (grand staff). The tempo is marked 'Moderato' with a quarter note equal to 88 beats per minute. The key signature has one sharp (F#). The score includes various musical notations such as notes, rests, slurs, and dynamic markings like 'p'.

ER. 1567

Andante con moto $\text{♩} = 80$

3

p

The image displays five systems of musical notation. Each system consists of a vocal line (top staff) and a piano accompaniment (bottom two staves). The piano accompaniment is highly detailed, featuring complex chordal textures and arpeggiated figures. The notation includes various musical symbols such as notes, rests, slurs, and dynamic markings like 'p' and 'pp'. The systems are arranged vertically on the page.

E.R. 1567

Allegretto cantabile ♩ = 100

4.

Allegretto cantabile ♩ = 100

p

The first system of music consists of four measures. The upper staff features a melodic line with a long slur spanning all four measures. The lower staff contains a piano accompaniment with chords and moving lines in both hands, marked with a piano (*p*) dynamic.

The second system continues the piece with four measures. The upper staff has a melodic line with a slur. The lower staff provides a piano accompaniment with chords and moving lines in both hands.

The third system consists of four measures. The upper staff features a melodic line with a slur. The lower staff contains a piano accompaniment with chords and moving lines in both hands.

M. R. 1567

The first system of musical notation consists of three staves. The top staff is a single melodic line with a treble clef, featuring a series of eighth notes with a long slur over the entire phrase. The middle and bottom staves are a grand staff with treble and bass clefs, containing a complex accompaniment of sixteenth notes and chords.

The second system of musical notation consists of three staves. The top staff continues the melodic line with a treble clef and a long slur. The middle and bottom staves continue the accompaniment with various rhythmic patterns and chordal structures.

The third system of musical notation consists of three staves. The top staff continues the melodic line with a treble clef and a long slur. The middle and bottom staves continue the accompaniment, showing more complex rhythmic and harmonic textures.

The fourth system of musical notation consists of three staves. The top staff continues the melodic line with a treble clef and a long slur. The middle and bottom staves continue the accompaniment, concluding the piece with sustained chords and rhythmic patterns.

Moderato ♩ = 88

p

Moderato ♩ = 88

The musical score is arranged in five systems. The first system consists of a vocal line (treble clef) and a grand staff (treble and bass clefs). The tempo is marked 'Moderato' with a quarter note equal to 88 beats per minute. The dynamics are marked 'p' (piano). The grand staff features triplets in the right hand. The second system continues the vocal line and the grand staff. The third system shows the vocal line and grand staff with various musical notations. The fourth system continues the vocal line and grand staff. The fifth system concludes the vocal line and grand staff.

First system of musical notation, consisting of a grand staff with three staves. The top staff contains a melodic line with a long slur. The middle and bottom staves contain piano accompaniment with arpeggiated chords and moving bass lines.

Second system of musical notation, continuing the piece. The piano accompaniment features a rhythmic pattern of eighth notes in the bass line.

Third system of musical notation, showing further development of the piano accompaniment with more complex arpeggiated figures.

Fourth system of musical notation, featuring a melodic line with a slur and piano accompaniment with a steady eighth-note bass line.

Fifth system of musical notation, the final system on the page, concluding with a melodic line and piano accompaniment.

Andante sostenuto ♩ = 76

6. *sempre sottovoce*

Andante sostenuto ♩ = 76

The image shows a page of musical notation, page 11, consisting of eight systems of music. Each system includes a vocal line (treble clef) and piano accompaniment (grand staff). The piano part features complex chordal textures and rhythmic patterns. The vocal line contains melodic phrases with some slurs. Dynamic markings are present, including *cresc.* and *poco a poco* in the sixth system, and a fortissimo *f* marking. The notation is in black ink on a white background.

Maggiore

Maggiore

pp

The musical score is arranged in six systems. Each system contains a vocal line (top staff) and a piano accompaniment (bottom staff). The key signature is G major (one sharp). The piano part begins with a *pp* (pianissimo) dynamic. The accompaniment features a mix of chords and textures, with some measures marked with 'V' and 'V6'. The vocal line consists of melodic phrases with slurs and ties. The score concludes with a final cadence in the piano part.

Cantabile ♩ = 88
dolce
Cantabile ♩ = 88

11.

E.R. 1567

pp

pp cresc. sf sf

This system contains the first two staves of music. The upper staff is a single melodic line starting with a piano piano (pp) dynamic. The lower staff is a piano accompaniment consisting of a treble and bass clef. It begins with a piano piano (pp) dynamic, followed by a crescendo (cresc.) leading to a fortissimo (sf) dynamic.

p

This system contains the next two staves. The upper staff continues the melodic line with a piano (p) dynamic. The lower staff continues the piano accompaniment with various rhythmic patterns and slurs.

This system contains the third and fourth staves. The upper staff features a melodic line with several slurs. The lower staff continues the piano accompaniment with a steady rhythmic accompaniment.

This system contains the fifth and sixth staves. The upper staff continues the melodic line. The lower staff features a piano accompaniment with a consistent rhythmic pattern.

This system contains the seventh and eighth staves. The upper staff continues the melodic line. The lower staff continues the piano accompaniment. The system concludes with a fermata over the final notes of both staves.

Allegretto grazioso • = 100

16.

Allegretto grazioso • = 100

P.R. 1567

First system of musical notation. It consists of a vocal line on a single staff and a piano accompaniment on a grand staff (treble and bass clefs). The piano part features a steady eighth-note accompaniment in the right hand and a bass line in the left hand. The vocal line has a melodic line with some slurs and dynamic markings.

Second system of musical notation, continuing the vocal and piano parts from the first system. The piano accompaniment maintains its rhythmic pattern, and the vocal line continues with its melodic phrase.

Third system of musical notation. The piano part includes a dynamic marking *p* (piano) at the beginning. The vocal line features a long, sweeping melodic line with a slur. The piano accompaniment continues with its eighth-note accompaniment.

Fourth system of musical notation. This system continues the melodic and accompanimental lines established in the previous systems.

Fifth system of musical notation. It includes a dynamic marking *m.s.* (mezzo-soprano) for the vocal line. The system concludes the musical phrase on this page.

EK-8: BİREYSEL SES EĞİTİMİ DERSİNDE KULLANILAN VACCAI SES ETÜTLERİ

Nr. 479

LEZIONE I.

La divisione delle sillabe in questa prima lezione è fuori dell'ordinario per dare più che è possibile un'idea della maniera di pronunciare cantando; come si debba consumare colla vocale l'intero valore di una o più note, ed unire la consonante alla sillaba susseguente. Con ciò sarà più facile l'apprendere il Canto legato; cosa che non si può perfettamente insegnare che colla voce di un perito maestro.

LA SCALA.

LEKTION I.

*In dieser Lektion soll durch Einstellung aussergewöhnlicher Silbenteilungen *) zur richtigen Aussprache beim Singen angeleitet werden: Der Vokal behauptet den vollen Zeitwert einer oder mehrerer Noten, der Konsonant ist zur folgenden Silbe zu ziehen. Dies erleichtert das Erlernen des Legato im Gesange; doch nur der erfahrene Meister kann durch Vorsingen dem Schüler zum vollen Verständnisse helfen.*

DIE TONLEITER.

LESSON I.

In this lesson, the presentation of unusual syllable-combinations,) is given, to be a guide to the pupil in the proper pronunciation. The vowel receives the full time-value of one or more notes, the consonant is to be drawn over to the succeeding syllable. This facilitates the acquiring of the legato in singing. Still, an experienced teacher alone, will be able to make it fully understood by singing it before the pupil.*

THE SCALES.

Adagio.

CANTO.

PIANO.

Adagio.

CANTO.

PIANO.

Adagio.

CANTO.

PIANO.

*) In sämtlichen Lektionen wurden die Texte betreffs der Silbenteilung genau nach der italienischen Originalausgabe unterlegt.

*) In all these exercises the Italian words, as regards division of the syllables, have been used exactly in conformity with the Italian, original edition.

Noch mit schwachem Hauche sich regend, verglüht, schneller als Du es ahnst, die flackernde, dem Erlöschen nahe Fackel.

Now rising, a trembling breath, e'en sooner than one had thought, the fluttering, almost dying torch expires.

SALTI DI TERZA.

TERZENSPRÜNGE.

THIRDS.

Andantino.

Sem - pli - cet - ta tor - to - rel - la, che non ve - de il suo pe -

Andantino.
p

ri - glio, per fug - gir dal cru - do ar - ti - glio vo - la in grem - bo al cac - cia -

tor, per fug - gir dal cru - do ar - ti - glio, per fug - gir dal cru - do ar -

ti - glio vo - la in grem - bo al cac - cia - tor, vo - la in grem - bo al cac - cia - tor.

Turteltaube, ohne Harm, nicht achtend der Gefahr; entfliehend
der grausamen Krallen, beut sie dem Jäger sich dar.

*Harmless turtle dove, unconscious of her peril escapes the cruel claw
to fall the prey of the hunter.*

LEZIONE II.

LEKTION II.

LESSON II.

7

SALTI DI QUARTA.

QUARTENSPRÜNGE.

FOURTHS.

Adagio.

La - scia il li - do e il ma - re in - fi - do, a sol -

Adagio.

car - tor - na il noc - chie - ro, e pur sa - che men - zo - gne - ro al - tre

vol - te l'in - gan - nò, al - tre vol - te l'in - gan - nò, al - tre

vol - te l'in - gan - nò, al - tre vol - te l'in - gan - nò.

Um das Meer, so treulos, zu kreuzen, trennt sich der Seemann vom
sicheren Port, obwohl es tückisch ihn einstens betrog.

The pilot leaves a safe haven to cross the faithless sea, even though
he has tasted once of its treachery.

SALTI DI QUINTA.

QUINTENSPRÜNGE.

FIFTHS.

Andante.

Av - - vez - zo a vi - ve - re sen - - za con - for - - to

Andante.

p

in mez - zo al por - - to pa - ven - - to il mar.

Av - - vez - zo a vi - ve - re sen - - za con - for - - to

in mez - zo al por - - to pa - ven - - to il mar.

Ohne Beistand durchs Leben schreitend, fürcht' ich im Hafen selbst
das Meer.

Through life knowing no dependence, I fear the sea even in haven.

LEZIONE III.

SALTI DI SESTA.

LEKTION III.

SEXTENSPRÜNGE.

LESSON III.

SIXTHS.

9

Andantino.

Bel - la pro - va è d'al - ma for - te les - ser pla - ci - da e se -

Andantino.

re - na nel sof - frir l'in - giu - sta pe - na d'u - na col - pa che non

ha. Bel - la pro - va è d'al - ma for - te les - ser pla - ci - da e se -

re - na nel sof - frir l'in - giu - sta pe - na d'u - na col - pa che non ha.

Schöner kann eine starke Seele sich nicht erweisen, als heiter hinzunehmen unverschuldet' Leid.

A strong soul never proves itself more beautiful, than in bearing unmerited suffering placidly and serenely.

LEZIONE IV.

SALTI DI SETTIMA.

LEKTION IV.

SEPTIMENSPRÜNGE.

LESSON IV.

SEVENTHS.

Adagio.

Fra l'om - - - bre un lam - - - po

Adagio.

p

so - - - lo ba - - - sta al nocchier sa - - -

ga - - - ce che già ri - tro - - va il

po - - - lo, che ri - co - no - sce il mar.

Dem erfahrenen Schiffer genüget ein Lichtstrahl, zu finden die Richtung, zu erkennen das Meer.

An experienced mariner requires but a single ray of light to find his reckoning,— to recognize the sea.

SALTI DI OTTAVA.

OKTAVENSPRÜNGE.

OCTAVES.

Andante.

Quel - l'on - da che ru - i - na,

Andante.

p *3* *3* *3* *3* *3*

bal - za, si fran - gee mor - mo - ra, ma lim - pi - da si

fa, bal - za, bal - za, bal - za, bal - za, ma lim - pi - da si fa.

p

Die vernichtende Welle bäumt sich und rauscht, aber wird klar beim Zerschellen.

The destroying wave towers in fury, but when it breaks on the cliff it is limpid and clear.

LEZIONE V.

I SEMITONI.

LEKTION V.

HALBE TONSTUFEN.

LESSON V.

HALF-STEPS.

Andantino.

De - li - ra dub - bio - sa, in - cer - ta, va -

Andantino.

p

neg - gia o - gni al - ma che on - deg - gia fra i mo - ti del cor, de -

li - ra dub - bio - sa, in - cer - ta, va - neg - gia o - gni al - ma che on -

deg - gia fra i mo - ti del cor, fra i mo - ti del cor.

pp

Zagend irrt, phantasiert die Seele, die den Regungen des Herzens nicht Stand hält.

That soul errs, and wanders doubtfully, which is not able to withstand the desires of the heart.

LEZIONE VI.

LEKTION VI.

LESSON VI.

MODO SINCOPATO.

SYNKOPEN.

SYNCOPIATION.

Moderato.

Nel con - tra - sto a - mor s'ac - cen - de, con chi ce - de o

Moderato.

p

chi s'ar - ren - de mai sì bar - ba - ro non è, mai, — mai, —

mai — non è, con chi ce - de o chi s'ar - ren - de no

ma - i sì bar - ba - ro non è, no ma - i sì bar - ba - ro non è.

Kampf entfesselt der Liebe Flammen; dem Nachgebenden, Fügsa-
men wird sie nie so grausam sich zeigen.

Opposition unfetters, enflames love; to the fainthearted and pliant
she never shows herself so cruel.

LEZIONE VII.

INTRODUZIONE ALLE VOLATE.

Questa lezione si comincerà col prendere il tempo Adagio, poi si affretterà sino all' Allegro secondo l'abilità dell'Allievo.

LEKTION VII.

VORÜBUNG ZU LÄUFERN.
(ROULADEN.)

Man beginne diese Übung in langsamem Tempo und beschleunige dieselbe, der Veranlagung des Schülers entsprechend, nach und nach bis zum Allegro.

LESSON VII.

PREPARATION FOR THE
ROULADE.

One should begin these exercises in a slow tempo increasing the tempo gradually, according to the ability of the pupil, to Allegro.

Co - me il can - do - re d'in - tat - ta ne - ve è d'un bel co - re

la fe - del - tà. U - n'or - ma so - la che in sè ri - ce - ve tut - ta ne in -

vo - la la sua bel - tà, tut - ta ne in - vo - la, la sua bel - tà.

Der Weisse unberührten Schnees gleicht eines schönen Herzens Treue.
Der kleinste Flecken raubt ihm die Schönheit.

*The purity of the unspotted snow is as a beautiful heart's fidelity.
The smallest spot robs it of its beauty.*

EK-9: ARAŞTIRMA İÇİN ALINAN İZİNLER, DENEY VE KONTROL GRUPLARINA AİT ETKİNLİK PLANI

**T.C.
KOCASINAN KAYMAKAMLIĞI
İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü**

15 Ekim 2014

Sayı : 99621975/605- *14803*

Konu : Anket İzni

**FMG GÜZEL SANATLAR LİSESİ MÜDÜRLÜĞÜNE
KOCASINAN**

Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Müzik Eğitimi Bilim Dalı Doktora Öğrencisi Gülşah Başaran TANRIÖVER'in okulunuz öğrencilerine yönelik "Güzel Sanatlar Lisesinde Bireysel Ses Eğitimi Dersinde Uygulanan Caccaj ve Concone Ses Etüt Kitaplarındaki Ses Etütlerinin Öğrencinin Ses Gelişimine Etkisi" konulu doktora çalışması yapılmasında "Adı geçen çalışmanın yapılabilmesi için öğrenci velilerinden izin aldıktan sonra öğrenci taşımacılığına uygun araçlarla doktora öğrencisi tarafından öğrencilerin taşıma işleminin yapılması" şartı ile bir sakıncanın olmadığı Anket Değerlendirme Komisyonu tarafından tespit edilmiş olup; eğitim – öğretimi aksatmadan Okul Müdür'ün gözetiminde ve sorumluluğunda araştırmanın sonucunun Müdürlüğümüze bilgi verilmesi kaydıyla uygun görüldüğü ile ilgili Valilik Makamından alınan 30.09.2014 tarih ve 4318263 sayılı onay örneği ilişikte gönderilmiştir. .
Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Koç
16.10.2014
Sr. Gülşah Başaran Tanrıöver
İzmit
ÖZM
Faruk UZUNKOCA
Şube Müdürü

EKLER:

- 1- Onay Örn. (1 Adet)
- 2- Anket Örn. (16 Adet)

Şef R.ALTUN 15.10.2014 *R*

FEVZİYE MEMDUH GÜPÜŞÜPOĞLU GÜZEL SANATLAR VE SPOR LİSESİ	
Gelen Evrak	
Geldiği Tarih	16.10.2014
Keşit No	416
Dosya No	605
Sevk	

 	M.Kemal Paşa Bulvarı Kocasinan Kaymakamlık Binası Tel: (0352) 3397374 Ar-Ge Servisi/e-posta: Kocasinan38@meb.gov.tr	
---	---	---

KLİNİK ARAŞTIRMALAR ETİK KURULU KARAR FORMU

ARAŞTIRMANIN AÇIK ADI	Güzel Sanatlar Liselerinde Bireysel Ses Eğitimi Dersinde Uygulanan, Vaccai ve Concone Ses Etüt Kitaplarındaki Ses Etütlerinin, Öğrencinin Ses Gelişimine Etkisi				
VARSA ARAŞTIRMANIN PROTOKOL KODU					
ETİK KURUL BİLGİLERİ	ETİK KURULUN ADI	ERCİYES ÜNİVERSİTESİ KLİNİK ARAŞTIRMALAR ETİK KURULU			
	AÇIK ADRES	Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi Dekanlığı Melikgazi/KAYSERİ			
	TELEFON	0 352 437 49 10 - 11			
	FAKS	0 352 437 52 85			
	E-POSTA	byancar@erciyes.edu.tr			
BAŞVURU BİLGİLERİ	KOORDİNATÖR / SORUMLU ARAŞTIRMACI UNVANI / ADI / SOYADI	Doç. Dr. İbrahim Ketenci			
	KOORDİNATÖR SORUMLU ARAŞTIRMACININ UZMANLIK ALANI	KBB			
	KOORDİNATÖR / SORUMLU ARAŞTIRMACININ BULUNDUĞU MERKEZ	Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi KBB Anabilim Dalı/Kayseri			
	DESTEKLEYİCİ				
	DESTEKLEYİCİNİN YASAL TEMCİLCİSİ				
	ARAŞTIRMANIN FAZİ VE TÜRÜ	FAZ 1	☐		
		FAZ 2	☐		
		FAZ 3	☐		
		FAZ 4	☐		
		Gözlemsel ilaç çalışması	☐		
Tıbbi cihaz klinik araştırması		☐			
In vitro tıbbi tanı cihazları ile yapılan performans değerlendirme çalışmaları		☐			
İlaç dışı klinik araştırma		☒			
Diğer ise belirtiniz	Doktora Tezi				
ARAŞTIRMAYA KATILAN MERKEZLER	TEKMERKEZ ☒	ÇOKMERKEZ ☐	ULUSAL ☒	ULUSLARARASI ☐	

ASLI GİBİDİR

T.C.

Bahri YANCAR

Fakülte Şefi

Etik Kurul Başkanının
 Ünvanı/Adı/Soyadı: Prof. Dr. Ruhan DÜŞÜNSEL
 İmza:

Not: Etik kurul başkanı, imzasının yer almadığı her sayfaya imza atmalıdır

KLİNİK ARAŞTIRMALAR ETİK KURULU KARAR FORMU

BİYOYARARLANIM / BİYOEŞDEĞERLİK ÇALIŞMALARI ETİK KURULU KARAR FORMU

ARAŞTIRMANIN AÇIK ADI	Güzel Sanatlar Liselerinde Bireysel Ses Eğitimi Dersinde Uygulanan, Vaccai ve Concone Ses Etüt Kitaplarındaki Ses Etütlerinin, Öğrencinin Ses Gelişimine Etkisi					
VARSA ARAŞTIRMANIN PROTOKOL KODU						
DEĞERLEN DİRİLEN BELGELER	BELGE ADI	Tarihi	Versiyon Numarası	Dili		
	ARAŞTIRMA PROTOKOLÜ			Türkçe ☐	İngilizce ☐	Diğer ☐
	BİLGİLENDİRİLMİŞ GÖNÜLLÜ OLUR FORMU			Türkçe ☐	İngilizce ☐	Diğer ☐
	OLGU RAPOR FORMU			Türkçe ☐	İngilizce ☐	Diğer ☐
	ARAŞTIRMA BROŞÜRÜ			Türkçe ☐	İngilizce ☐	Diğer ☐
DEĞERLENDİRİLEN DİĞER BELGELER	BELGE ADI	Açıklama				
	SİGORTA					
	ARAŞTIRMA BÜTÇESİ					
	BİYOLOJİK MATERYEL TRANSFER FORMU					
	İLAN					
	YILLIK BİLDİRİM					
	SONUÇ RAPORU					
	GÜVENLİK BİLDİRİMLERİ					
KARAR BİLGİLERİ	Karar No : 2014/624	Tarih : 21.11.2014		Fakülte Şefi		
	Yukarıda bilgileri verilen başvuru dosyası ile ilgili belgeler araştırmann/çalışmanın gereke, amaç, yaklaşım ve yöntemleri dikkate alınarak incelenmiş ve uygun bulunmuş olup araştırmann/çalışmanın başvuru dosyasında belirtilen merkezlerde gerçekleştirilmesinde etik ve bilimsel salınca bulunmadığına toplantıya katılan etik kurul üye tam sayısının salt çoğunluğu ile karar verilmiştir.					

KLİNİK ARAŞTIRMALARI ETİK KURULU

ETİK KURULUN ÇALIŞMA ESASI	İlaç ve Biyolojik Ürünlerin Klinik Araştırmaları Hakkında Yönetmelik, İyi Klinik Uygulamaları Kılavuzu
ETİK KURUL BAŞKANI UNVANI/ADI/SOYADI	Prof. Dr. Ruhan DÜŞÜNSEL

Unvanı / Adı Soyadı	Uzmanlık Alanı	Kurumu	Cinsiyet		Araştırma ile İlişki		Katılım (*)		İmza
Prof. Dr. Ruhan DÜŞÜNSEL	Çocuk. Sağ ve Hast.	E.Ü. Tıp Fak.	E ☐	K ☒	E ☐	H ☒	E ☒	H ☐	
Prof. Dr. Sami AYDOĞAN	Fizyoloji	E.Ü. Tıp Fak.	E ☒	K ☐	E ☐	H ☒	E ☒	H ☐	
Prof. Dr. Karamehmet YILDIZ	Anest. ve Rean.	E.Ü. Tıp Fak.	E ☒	K ☐	E ☐	H ☒	E ☒	H ☐	
Prof. Dr. Salih KUK	Tıbbi Parazitoloji	E.Ü. Tıp Fak.	E ☒	K ☐	E ☐	H ☒	E ☒	H ☐	
Prof. Dr. Kemal DENİZ	Patoloji	E.Ü. Tıp Fak.	E ☒	K ☐	E ☐	H ☒	E ☐	H ☒	
Doç. Dr. Musa KARAKÜKÇÜ	Çocuk. Sağ ve Hast.	E.Ü. Tıp Fak.	E ☒	K ☐	E ☐	H ☒	E ☒	H ☐	
Doç. Dr. Hüseyin ARINÇ	Kardiyoloji	Kayseri Eğitim Hast.	E ☒	K ☐	E ☐	H ☒	E ☒	H ☐	
Doç. Dr. Erdem KILIÇ	Ağız, Diş ve Çene Cerrahisi	E.Ü. Diş Hek. Fak.	E ☒	K ☐	E ☐	H ☒	E ☒	H ☐	
Doç. Dr. Aydın ÜNAL	İç Hastalıkları	E.Ü. Tıp Fak.	E ☒	K ☐	E ☐	H ☒	E ☒	H ☐	
Yard. Doç. Dr. Afra YILDIRIM	Radyoloji	E.Ü. Tıp Fak.	E ☐	K ☒	E ☐	H ☒	E ☒	H ☐	
Yard. Doç. Dr. Zafer SEZER	Farmakoloji	E.Ü. Tıp Fak.	E ☒	K ☐	E ☐	H ☒	E ☒	H ☐	
Yard. Doç. Dr. Ferhan ELMALI	Biyostatistik	E.Ü. Tıp Fak.	E ☒	K ☐	E ☐	H ☒	E ☒	H ☐	
Av. Zafer Tuğrul SARIASLAN	Avukat	Hukuk Müşaviri	E ☒	K ☐	E ☐	H ☒	E ☒	H ☐	
Ecz. Şökran TERZİ	Eczacı	Serbest Eczacı	E ☐	K ☒	E ☐	H ☒	E ☒	H ☐	
Serkan KARACA	Sivil Üye	Öğretmen	E ☒	K ☐	E ☐	H ☒	E ☒	H ☐	

*: Toplantıda Bulunma

Etik Kurul Başkanının
Unvanı/Adı/Soyadı: Prof. Dr. Ruhan DÜŞÜNSEL
İmza:

Not: Etik kurul başkanı, imzasının yer almadığı her sayfaya imza atmaktadır

Sayı : 94025929/605/4318263

30/09/2014

Konu: Anket İzni

VALİLİK MAKAMINA

İlgi:Bakanlığımız Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü'nün 07/03/2012 tarihli ve 3616 sayılı (2012/13 Genelge) emirleri.

Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Müzik Eğitimi Bilim Dalı Doktora Öğrencisi Gülşah Başaran TANRIÖVER'in Müdürlüğümüze bağlı Kocasinan Fevziye Menduh Güpgüpoğlu Güzel Sanatlar Lisesi öğrencilerine yönelik "Güzel Sanatlar Lisesinde Bireysel Ses Eğitimi Dersinde Uygulanan Caccaj ve Concone Ses Etüt Kitaplarındaki Ses Etütlerinin Öğrencinin Ses Gelişimine Etkisi" konulu doktora çalışması yapması isteği ile ilgili Necmettin Erbakan Üniversitesi Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı'nın 03/09/2014 tarih ve 8981 sayılı yazıları ilişikte sunulmuştur.

Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Müzik Eğitimi Bilim Dalı Doktora Öğrencisi Gülşah Başaran TANRIÖVER'in Müdürlüğümüze bağlı Kocasinan Fevziye Menduh Güpgüpoğlu Güzel Sanatlar Lisesi öğrencilerine yönelik "Güzel Sanatlar Lisesinde Bireysel Ses Eğitimi Dersinde Uygulanan Caccaj ve Concone Ses Etüt Kitaplarındaki Ses Etütlerinin Öğrencinin Ses Gelişimine Etkisi" konulu doktora çalışması yapılmasında "Adı geçen çalışmanın yapılabilmesi için öğrenci velilerinden izin alındıktan sonra öğrenci taşımacılığına uygun araçlarla doktora öğrencisi tarafından öğrencilerin taşıma işleminin yapılması", şartı ile bir sakıncanın olmadığı Anket Değerlendirme Komisyonu tarafından tespit edilmiş olup, eğitim-öğretimi aksatmadan Okul Müdürlerinin gözetiminde ve sorumluluğunda araştırmanın yapılması, Okul Müdürlüğü tarafından araştırma sonucunun Müdürlüğümüze gönderilmesi kaydıyla uygun görülmektedir.

Makamınızca da uygun görüldüğü takdirde, olurlarınıza arz ederim.

Mahmut TATLI
İl Milli Eğitim Müdürü V.

OLUR

30/09/2014

Erdoğan AYGENÇ

Vali a.

Vali Yardımcısı

Ek:

1-Anket Örneği (16 sayfa)

Hacı Sakı Mah. Osman Kavuncu Bul.
No:40/B 38010 Kocasinan/KAYSERİ
Elektronik Ağ: www.kayseri.meb.gov.tr
e-posta: arge38@meb.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için: N.TAŞ (Şef)

Tel: (0 352) 330 11 25(160)

Faks: (0352) 336 76 04

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <http://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden d485-b327-36de-9aee-0760 kodu ile teyit edilebilir.

			VACCAI VE CONCONE SES ETÜT KİTAPLARINDAKİ SES ETÜTLERİNİN, ÖĞRENCİNİN SES GELİŞİMİNE ETKİSİ DENEY GRUBU TEZ ETKİNLİK PLANI			
Ay	Hafta	Süre				
KASIM	3		Öğrencilerin Erciyes Üniversitesi K.B.B Anabilim Dalı Fonoateri Bölümünde K.B.B muayeneleri ve Ses Analizlerinin Yapıtırılması(Ön Test Ses Analizi Sırasında Sestlendirilecek Eser “Yenice yolları”) ve MPT Ölçümleri			
	4	40’	B.S.E Dersinde Sesin Öğeleri, Sesin Oluşumunda Rol Oynayan Organlar, Ses Türleri, Mutasyon Döneminde Sesin Değişim, Gelişim ve İşleyiş Özellikleri, Ses Bozukluğuna Sebep Olan Etkenler isimli konuların işlenmesi			
			NEFES EGZERSİZLERİ	SES EGZERSİZLERİ	VACCAI ETÜT	CONCONE ETÜT
ARALIK	1	40’	“S” ve “F” sessizlerini kullanarak beş kesik nefes vererek başlanacak ve otuz kesik nefese kadar bunu uygulanacak [S. S. S. .S. S] [F. F. F. F. F]	İnici – çıkıcı diziler, aralıklarda ses egzersiz çalışmaları, Register, Artikülasyon, Nüans, crescendo ve decrescendo çalışmaları	Vaccai Nr.479 Lesson 1.	Conccone op.9 Mezzosoprano için, Etüt no:1
	2	40’	“S” ve “F” sessizlerini kullanarak beş kesik nefes vererek başlanacak ve otuz kesik nefese kadar bunu uygulanacak [S. S. S. .S. S] [F. F. F. F. F]	İnici – çıkıcı diziler, aralıklarda ses egzersiz çalışmaları, Register, Artikülasyon, Nüans, crescendo ve decrescendo çalışmaları	Vaccai Nr.479 Lesson 1.	Conccone op.9 Mezzosoprano için, Etüt no:1
	3	40’	Staccato (kesik) ve legato (bağlı) nefes çalışmaları bir arada uygulanacak[S. .S. S. S] [S _____] [S. S. S. S. .S] [F _____] [F.F. F. F. F] [F _____]	İnici – çıkıcı diziler, aralıklarda ses egzersiz çalışmaları, Register, Artikülasyon, Nüans, crescendo ve decrescendo çalışmaları	Vaccai Nr.479 Lesson 1.	Conccone op.9 Mezzosoprano için, Etüt no:2
	4	40’	Staccato (kesik) ve legato (bağlı) nefes çalışmaları bir arada uygulanacak[S. .S. S. S] [S _____] [S. S. S. S. .S][F _____] [F.F. F. F. F] [F _____]	İnici – çıkıcı diziler, aralıklarda ses egzersiz çalışmaları, Register, Artikülasyon, Nüans, crescendo ve decrescendo çalışmaları	Vaccai Nr.479 Lesson 2.	Conccone op.9 Mezzosoprano için, Etüt no:2

OCAK	1	40'	“S” sessizlikle farklı kuvvetlerde - piano (hafif), mezzo forte (orta kuvvette), forte (kuvvetli) verilen karışık nefes çalışması staccato tekniğini kullanarak uygulanacak S .S .S .S .S] [S _____] [S. S. S. S. .S]	İnici – çıkıcı diziler, aralıklarda ses egzersiz çalışmaları, Register, Artikülasyon, Nüans, crescendo ve decrescendo çalışmaları	Vaccari Nr.479 Lesson 2.	Concone op.9 Mezzosoprano için, Etüt no:3
	2	40'	“S” sessizlikle farklı kuvvetlerde - piano (hafif), mezzo forte (orta kuvvette), forte (kuvvetli) - verilen karışık nefes çalışması staccato tekniğini kullanarak uygulanacak S .S .S .S .S] [S _____] [S. S. S. S. .S]	İnici – çıkıcı diziler, aralıklarda ses egzersiz çalışmaları, Register, Artikülasyon, Nüans, crescendo ve decrescendo çalışmaları	Vaccari Nr.479 Lesson 2.	Concone op.9 Mezzosoprano için, Etüt no:3
	3	40'	Aşağıdaki çalışmalar, p mf f p nüanslarını staccato ve legato teknikleri kullanarak uygulanacak [S _____] [S.S. S. S] [S. S. S. S.] [S _____]	İnici – çıkıcı diziler, aralıklarda ses egzersiz çalışmaları, Register, Artikülasyon, Nüans, crescendo ve decrescendo çalışmaları	Vaccari Nr.479 Lesson 3.	Concone op.9 Mezzosoprano için, Etüt no:4
ŞUBAT	2	40'	Aşağıdaki çalışmalar, p mf f p nüanslarını staccato ve legato teknikleri kullanarak uygulanacak [S _____] [S.S. S. S] [S. S. S. S.] [S _____]	İnici – çıkıcı diziler, aralıklarda ses egzersiz çalışmaları, Register, Artikülasyon, Nüans, crescendo ve decrescendo çalışmaları	Vaccari Nr.479 Lesson 3.	Concone op.9 Mezzosoprano için, Etüt no:4
	3	40'	Aşağıdaki nefes çalışmasında p, mf, f nüanslarını belirgin (markato) tekniği kullanarak uygulanacak <i>f mf p</i> [S S S S S] [S S S S S] [S S S S S]	İnici – çıkıcı diziler, aralıklarda ses egzersiz çalışmaları, Register, Artikülasyon, Nüans, crescendo ve decrescendo çalışmaları	Vaccari Nr.479 Lesson 3.	Concone op.9 Mezzosoprano için, Etüt no:5

MART	1	40'	Aşağıdaki nefes çalışmasında p, mf, f nüanslarını belirgin (markato) tekniği kullanarak uygulanacak <i>f mf p</i> [S S S S S] [S S S S S] [S S S S S]	İnici – çıkıcı diziler, aralıklarda ses egzersiz çalışmaları, Register, Artikülasyon, Nüans, crescendo ve decrescendo çalışmaları	Vaccai Nr.479 Lesson 4.	Concone op.9 Mezzosoprano için, Etüt no:5
	2	40'	“S” Sessizi ile birden kuvvetlenen soluk çalışması uygulanacak.	İnici – çıkıcı diziler, aralıklarda ses egzersiz çalışmaları, Register, Artikülasyon, Nüans, crescendo ve decrescendo çalışmaları	Vaccai Nr.479 Lesson 4.	Concone op.9 Mezzosoprano için, Etüt no:6
	3	40'	“S” Sessizi ile birden kuvvetlenen soluk çalışması uygulanacak	İnici – çıkıcı diziler, aralıklarda ses egzersiz çalışmaları, Register, Artikülasyon, Nüans, crescendo ve decrescendo çalışmaları	Vaccai Nr.479 Lesson 5.	Concone op.9 Mezzosoprano için, Etüt no:6
	4	40'	Aşağıdaki çalışma “s” sessiziyle ve “kış” hecesiyle uygulanacak. s kış s kış s kış s... kış	İnici – çıkıcı diziler, aralıklarda ses egzersiz çalışmaları, Register, Artikülasyon, Nüans, crescendo ve decrescendo çalışmaları	Vaccai Nr.479 Lesson 5.	Concone op.9 Mezzosoprano için, Etüt no:11

NİSAN	1	40'	Almış olduğunuz soluk gürlük terimlerinden yararlanarak boşaltılacak.p f ,f p Hafif (p) Hafif (p) Kuvvetli (f)Dekreşendo	İnici – çıkıcı diziler, aralıklarda ses egzersiz çalışmaları, Register, Artikülasyon, Nüans, crescendo ve decrescendo çalışmaları	Vaccai Nr.479 Lesson 6.	Concone op.9 Mezzosoprano için, Etüt no:11
	2	40'	Almış olduğunuz soluk gürlük terimlerinden yararlanarak boşaltılacak.p f ,f p Hafif (p) Hafif (p) Kuvvetli (f)Dekreşendo	İnici – çıkıcı diziler, aralıklarda ses egzersiz çalışmaları, Register, Artikülasyon, Nüans, crescendo ve decrescendo çalışmaları	Vaccai Nr.479 Lesson 6.	Concone op.9 Mezzosoprano için, Etüt no:16
	3	40'	Almış olduğunuz soluk bağlı (legato) soluk olarak “ f ” ve “s” sessizleriyle boşaltırken el çırpılan bir anda çabuk nefes alınarak bağlı soluğa devam edilecek	İnici – çıkıcı diziler, aralıklarda ses egzersiz çalışmaları, Register, Artikülasyon, Nüans, crescendo ve decrescendo çalışmaları	Vaccai Nr.479 Lesson 7.	Concone op.9 Mezzosoprano için, Etüt no:16
	4	40'	Almış olduğunuz soluk bağlı (legato) soluk olarak “ f ” ve “s” sessizleriyle boşaltırken el çırpılan bir anda çabuk nefes alınarak bağlı soluğa devam edilecek	İnici – çıkıcı diziler, aralıklarda ses egzersiz çalışmaları, Register, Artikülasyon, Nüans, crescendo ve decrescendo çalışmaları	Vaccai Nr.479 Lesson 7.	Concone op.9 Mezzosoprano için, Etüt no:16
Mayıs	1		Deneysel Süreç Sonrası Öğrencilerin Erciyes Üniversitesi K.B.B Anabilim Dalında K.B.B.muayenelerinin yapılması. Deneysel Süreç Sonrası Öğrencilerin Erciyes Üniversitesi K.B.B Anabilim Dalı Fonoateri Bölümünde Ses Analizlerinin Yapılması (Son Test Ses Analizi Sırasında Seslendirilecek Eser “Yenice yolları”) ve MPT Ölçümleri			

			VACCAJ VE CONCONE SES ETÜT KİTAPLARINDAKİ SES ETÜTLERİNİN, ÖĞRENCİNİN SES GELİŞİMİNE ETKİSİ KONTROL GRUBU TEZ ETKİNLİK PLANI			
Ay	Hafta	Süre				
KASIM	3		Öğrencilerin Erciyes Üniversitesi K.B.B Anabilim Dalı Fonoateri Bölümünde Ses Analizlerinin Yapıtırılması(Ön Test Ses Analizi Sırasında Seslendirilecek Eser “Yenice yolları”) ve MPT Ölçümleri			
	4	40’	B.S.E Dersinin Sesin Öğeleri, Sesin Oluşumunda Rol Oynayan Organlar, Ses Türleri, Mutasyon Döneminde Sesin Değişim, Gelişim ve İşleyiş Özellikleri, Ses Bozukluğuna Sebep Olan Etkenler isimli konuların işlenmesi			
ARALIK			NEFES EGZERSİZLERİ	SES EGZERSİZLERİ		
	1	40’	“S” ve “F” sessizlerini kullanarak beş kesik nefes vererek başlanacak ve otuz kesik nefese kadar bunu uygulayacak [S. S. S. .S. S] [F. F. F. F. F]	İnici – çıkıcı diziler, aralıklarda ses egzersiz çalışmaları, Register, Artikülasyon, Nüans, crescendo ve decrescendo çalışmaları		
	2	40’	“S” ve “F” sessizlerini kullanarak beş kesik nefes vererek başlanacak ve otuz kesik nefese kadar bunu uygulayacak [S. S. S. .S. S] [F. F. F. F. F]	İnici – çıkıcı diziler, aralıklarda ses egzersiz çalışmaları, Register, Artikülasyon, Nüans, crescendo ve decrescendo çalışmaları		
	3	40’	Staccato (kesik) ve legato (bağlı) nefes çalışmaları bir arada uygulanacak[S. .S. S. S. S] [S _____] [S. S. S. S. .S] [F _____] [F.F .F .F .F] [F _____]	İnici – çıkıcı diziler, aralıklarda ses egzersiz çalışmaları, Register, Artikülasyon, Nüans, crescendo ve decrescendo çalışmaları		
	4	40’	Staccato (kesik) ve legato (bağlı) nefes çalışmaları bir arada uygulanacak[S. .S. S. S. S] [S _____] [S. S. S. S. .S][F _____] [F.F .F .F .F] [F _____]	İnici – çıkıcı diziler, aralıklarda ses egzersiz çalışmaları, Register, Artikülasyon, Nüans, crescendo ve decrescendo çalışmaları		

OCAK	1	40'	“S” sessizlikle farklı kuvvetlerde - piano (hafif), mezzo forte (orta kuvette), forte (kuvvetli) verilen karışık nefes çalışması staccato tekniğini kullanarak uygulanacak S .S .S .S .S] [S _____] [S. S. S. S. .S]	İnici – çıkıcı diziler, aralıklarda ses egzersiz çalışmaları, Register, Artikülasyon, Nüans, crescendo ve decrescendo çalışmaları		
	2	40'	“S” sessizlikle farklı kuvvetlerde - piano (hafif), mezzo forte (orta kuvette), forte (kuvvetli) - verilen karışık nefes çalışması staccato tekniğini kullanarak uygulanacak S .S .S .S .S] [S _____] [S. S. S. S. .S]F [F _____] [F. F. F. F.F] [F _____]	İnici – çıkıcı diziler, aralıklarda ses egzersiz çalışmaları, Register, Artikülasyon, Nüans, crescendo ve decrescendo çalışmaları		
	3	40'	Aşağıdaki çalışmalar, p mf f p nüanslarını staccato ve legato teknikleri kullanarak uygulanacak [S _____] [S.S. S. S] [S. S. S. S.] [S _____]	İnici – çıkıcı diziler, aralıklarda ses egzersiz çalışmaları, Register, Artikülasyon, Nüans, crescendo ve decrescendo çalışmaları		
ŞUBAT	2	40'	Aşağıdaki çalışmalar, p mf f p nüanslarını staccato ve legato teknikleri kullanarak uygulanacak [S _____] [S.S. S. S] [S. S. S. S.] [S _____]	İnici – çıkıcı diziler, aralıklarda ses egzersiz çalışmaları, Register, Artikülasyon, Nüans, crescendo ve decrescendo çalışmaları		
	3	40'	Aşağıdaki nefes çalışmasında p, mf, f nüanslarını belirgin (markato) tekniği kullanarak uygulanacak <i>f mf p</i> [S S S S S] [S S S S S] [S S S S S]	İnici – çıkıcı diziler, aralıklarda ses egzersiz çalışmaları, Register, Artikülasyon, Nüans, crescendo ve decrescendo çalışmaları		

MART	1	40'	Aşağıdaki nefes çalışmasında p, mf, f nüanslarını belirgin (markato) tekniği kullanarak uygulanacak <i>f mf p</i> [S S S S S] [S S S S S] [S S S S S]	İnici – çıkıcı diziler, aralıklarda ses egzersiz çalışmaları, Register, Artikülasyon, Nüans, crescendo ve decrescendo çalışmaları		
	2	40'	“S” Sessizi ile birden kuvvetlenen soluk çalışması uygulanacak.	İnici – çıkıcı diziler, aralıklarda ses egzersiz çalışmaları, Register, Artikülasyon, Nüans, crescendo ve decrescendo çalışmaları		
	3	40'	“S” Sessizi ile birden kuvvetlenen soluk çalışması uygulanacak	İnici – çıkıcı diziler, aralıklarda ses egzersiz çalışmaları, Register, Artikülasyon, Nüans, crescendo ve decrescendo çalışmaları		
	4	40'	Aşağıdaki çalışma “s” sessiziyle ve “kış” hecesiyle uygulanacak. s kış s kış s kış s... kış	İnici – çıkıcı diziler, aralıklarda ses egzersiz çalışmaları, Register, Artikülasyon, Nüans, crescendo ve decrescendo çalışmaları		

NİSAN	1	40'	Almış olduğunuz soluk gürlük terimlerinden yararlanarak boşaltılacak. p f ,f p Hafif (p) Hafif (p) Kuvvetli (f) Dekreşendo	İnici – çıkıcı diziler, aralıklarda ses egzersiz çalışmaları, Register, Artikülasyon, Nüans, crescendo ve decrescendo çalışmaları		
	2	40'	Almış olduğunuz soluk gürlük terimlerinden yararlanarak boşaltılacak. p f ,f p Hafif (p) Hafif (p) Kuvvetli (f) Dekreşendo	İnici – çıkıcı diziler, aralıklarda ses egzersiz çalışmaları, Register, Artikülasyon, Nüans, crescendo ve decrescendo çalışmaları		
	3	40'	Almış olduğunuz soluk bağlı (legato) soluk olarak “ f ” ve “s” sessizleriyle boşaltırken el çırpılan bir anda çabuk nefes alınarak bağlı soluğa devam edilecek	İnici – çıkıcı diziler, aralıklarda ses egzersiz çalışmaları, Register, Artikülasyon, Nüans, crescendo ve decrescendo çalışmaları		
	4	40'	Almış olduğunuz soluk bağlı (legato) soluk olarak “ f ” ve “s” sessizleriyle boşaltırken el çırpılan bir anda çabuk nefes alınarak bağlı soluğa devam edilecek	İnici – çıkıcı diziler, aralıklarda ses egzersiz çalışmaları, Register, Artikülasyon, Nüans, crescendo ve decrescendo çalışmaları		

Mayıs	1	40'	DeneySEL Süreç Sonrası Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Erciyes Üniversitesi K.B.B Anabilim Dalında K.B.B.muayenelerinin yapılması. DeneySEL Süreç Sonrası Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Erciyes Üniversitesi K.B.B Anabilim Dalı Fonoateri Bölümünde Ses Analizlerinin Yapılması (Son Test Ses Analizi Sırasında Seslendirilecek Eser “Yenice yolları”) ve MPT Ölçümleri			
-------	---	-----	---	--	--	--

BİLGİLENDİRİLMİŞ GÖNÜLLÜ FOR MU(BGOF)

Bilgilendirme:

İştirak edilecek olduğunuz bu çalışma bir araştırmadır. Araştırmanın adı; Güzel Sanatlar Liselerinde Bireysel Ses Eğitimi Dersinde Uygulanan, Vaccai ve Concone Etüt Kitaplarında Yer Alan Ses Etütlerinin, Öğrencinin Ses Gelişimine Etkisi araştırılmasıdır. Araştırmanın amacı ses eğitiminde geçmişten günümüze kadar uygulanmakta olan Vaccai ve Concone ses etüt kitaplarında yer alan ses etütlerinin Güzel Sanatlar Liselerinde 12. sınıf müzik öğrencilerini ses değişimi ve gelişimine etkisinin incelenmesi ve ses etütlerinin önemliliğinin vurgulamaktır. Araştırmada bilgileriniz incelenecektir. Araştırma sırasında karşılaşılabilecek herhangi bir risk yoktur. Araştırma sürecinde ulaşılabilecek kişinin adı- soyadı; Gülşah BAŞARAN TANRIÖVER ve telefonu;0505 242 14 95 dir.

Gönüllü Oluru:

"Bilgilendirilmiş Gönüllü Olur Formundaki tüm açıklamaları okudum. Bana konusu ve amacı belirtilen araştırma ile ilgili yazılı ve sözlü açıklama aşağıda adı belirtilen kişi tarafından yapıldı. Araştırmaya gönüllü olarak katıldım".

"Söz konusu araştırmaya katılmayı kabul ediyorum".

Gönüllünün

Adı-Soyadı:

Tarih:

İmza:

Açıklamaları Yapan Kişinin

Adı-Soyadı:

Tarih:

İmza:

EK-10: G.S.L BİREYSEL SES EĞİTİMİ ÖĞRETİM PROGRAMI

BİREYSEL SES EĞİTİMİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI

12. SINIF

ÜNİTE	KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	AÇIKLAMALAR
SESİN OLUŞUMU VE İNSAN SESİ	<p>Bu üniteyi tamamlayan öğrenciler;</p> <ol style="list-style-type: none">1. Sesi oluşturan öğeleri fark eder.2. İnsanda ses sistemini (harekete geçiren, titreşen ve yankılanan sistemleri) tanıır.3. Sesin oluşumunda rol oynayan organları tanıır.4. Bu organların sesin oluşumundaki rollerini sorgular.5. Ses eğitiminin müzik eğitimindeki yerini belirler.6. Ses türlerini ayırt eder.	<p> Sınıf ortamında meydana gelen bir sesin nasıl oluştuğuna dikkat çekmek amacıyla her hangi bir kaynaktan ses elde edilir. Sesin; ses kaynağı, titreşim, hava, işitme organı aracılığıyla oluştuğuna vurgu yapılarak insanda ses sisteminin oluşumu açıklanır (1. ve 2. kazanımlar).</p> <p> İnsan ses sistemini oluşturan basit bir şema hazırlanır. Şema üzerinde sesin oluşumunda rol oynayan organlar bu organların rolleri belirlenir (2 - 4. kazanımlar).</p> <p> Öğrenciler, müzik eğitiminde ses eğitiminin yerini saptamaya yönelik araştırmaya yönlendirilir (5. kazanım).</p> <p> CD/VCD/DVD'den farklı ses türlerini içeren görsel sunum yapılarak (soprano, alto, tenor, bas vb.) ses türlerini ayırt etmeleri beklenir (6. kazanım).</p>	<p>[!] Öğrenciler dersin amacı kapsamında ses eğitimi türleri (şarkı söyleme, şan, konuşma eğitimi, toplu ses eğitimi) konusunda bilgilendirilir.</p> <p> 1. kazanım için Fizik öğretmeni ile işbirliği yapılarak öğrenciler, sesi oluşturan öğeler hakkında bilgilendirilir</p> <p> Biyoloji ders öğretmeniyle işbirliğine gidilerek, öğrenciler insanda ses istemi hakkında bilgilendirilir (3. ve 4. kazanımlar).</p> <p>[!] Sesin işleyiş özellikleri konusuna vurgu yapılır.</p> <p>[!] Öğrencilere, seslerinin oluşumu sırasında ses sistemini fark etmelerine ilişkin uyarı yapılır (4. kazanım)</p> <p>[!] Sahnelenen bir operaya gitmeleri ve eserde yer alan ses grupları ve eser ile ilgili gözlem yapmaları ve rapor hazırlamaları istenebilir.</p> <p>[!] Öğrenciler, ses türlerini temsil eden öncü sanatçıların hayat öykülerini izlemeye teşvik edilir.</p>

 Sınıf-okul içi etkinlik
[!]Uyan

 Okul dışı etkinlik
 İnceleme gezisi

 Ders içi ilişkilendirme
 Ölçme ve değerlendirme

 Diğer derslerle ilişkilendirme

ÜNİTE	KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	AÇIKLAMALAR
SESİN OLUŞUMU VE İNSAN SESİ	<p>7. Ses oluşumunu sağlayan organların mutasyon dönemindeki değişim, gelişim ve işleyişine bağlı olarak sesteki değişimi fark eder.</p> <p>8. Ses bozukluğuna neden olan etkenleri tanıır.</p> <p>9. Ses bozukluğuna neden olan etkenlerden kaçınır.</p>	<p> Öğrencilerin sesindeki değişimlere ilişkin görüşleri alınır. Bu değişimin kaynağının mutasyonla bağlantısı kurularak tartışılır (7. kazanım).</p> <p> Öğrenciler, ses bozukluğuna sebep olan etkenleri araştırmaya yönlendirilir. Araştırma sonucunda elde ettiği verileri kendi yaşamları ile ilişkilendirmeleri istenir (8. ve 9. kazanımlar).</p> <p> Öğrenciler, ses bozukluğuna sebep olan etkenleri araştırmaya yönlendirilir. Öğrenciler on kişilik iki gruba ayrılır. Gruplardan birinin araştırma sonuçlarına göre elde ettikleri verilerden hareketle ses bozukluğuna neden olan etkenlere yönelik anket oluşturmaları sağlanır. Öğrenciler hazırladıkları anketi diğer gruba uygular. Anket sonuçları üzerinde tartışma ortamı açılır (8. ve 9. kazanımlar).</p>	<p>[!] Ses bozukluğuna neden olan etkenler ile bunlardan korunma yolları hakkında ses tedavi uzmanlarından (foniatrist) yararlanılabilir.</p> <p>[!] Bu dönemde seste karşılaşılan olumsuz durumlara dikkat çekilir.</p> <p>[!] Oluşturulan anketin uygulanması aşamasında öğrenciler uygun bir sınıf ortamında toplanır. Anket uygulanarak sonuçları değerlendirilir.</p> <p>[!] Anket, sınıfı üç gruba ayırarak (hazırlayan, uygulayan ve değerlendiren) okul çapında da uygulanabilir.</p> <p>[!] Bu ünite ile öğrencilerin dayanışma, hoşgörü, sevgi, saygı, sorumluluk ve disiplin değerlerine ulaşması beklenir.</p> <p>[!] Bu ünitenin sonunda öğrencilerin, ses sağlığını koruma becerisi kazanması beklenir.</p> <p> Bu ünite ile ilgili olarak ölçme ve değerlendirme çalışmalarında, sözlü sunum, görüşme ve öğrenci gözlem formundan yararlanılabilir.</p>

 Sınıf-okul içi etkinlik
[!]Uyan

 Okul dışı etkinlik
 İnceleme gezisi

 Ders içi ilişkilendirme
 Ölçme ve değerlendirme

 Diğer derslerle ilişkilendirme

ÜNİTE	KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	AÇIKLAMALAR
SES EĞİTİMİ	<p>Bu üniteyi tamamlayan öğrenciler;</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Sesini kullanırken vücudun doğru duruş pozisyonunu uygular. 2. Sesi çıkarmak için gerekli havayı düzenleyen organları hatırlar. 3. Konuşurken ve şarkı söylerken solunumunu denetlemeyi fark eder. 4. Doğru solunum çalışmaları (diyafram, yan bel kasları ve akciğer alt uçları) yapar. 5. Dış yumuşamanın (vücut yumuşaklığı) ses üretimi üzerindeki etkisini fark eder. 6. Dış yumuşama alıştırmaları yapar. 7. İç yumuşamanın ses üretimi üzerindeki etkisini fark eder. 8. İç yumuşama alıştırmaları yapar. 9. Sesini oluştururken (Fonasyon sırasında) gırtlak hareketlerini ve çalışmasını fark eder. 10. Sesini soluk- ses bağlantılı olarak oluşturmayı fark ederek kullanır. 	<p> Görsel öğelerle ilişkilendirilerek doğru duruş çalışmaları yapılır (1. kazanım).</p> <p> Solunum organlarının çalışmaları hatırlatılarak, ses eğitiminde doğru solunum uygulamaları yaptırılır (2. ve 4. kazanımlar).</p> <p> Doğru solunuma dayalı doğru ses üretme çalışmaları yapılır (3. ve 4. kazanımlar).</p> <p> Solunumunu denetleyerek, tek ses üzerinde çeşitli hecelerle (na-ne ni-no-nu-ma-me... v.b) ve belirli vuruş sayılarında doğru ses üretme alıştırmaları yaptırılır (3, 4. ve 9. kazanım).</p> <p> Dış yumuşamayı sağlamak amacıyla dairesel boyun ve omuz hareketleri, esneme taklidi, gevşeme vb. bedensel hareketler yaptırılır (5 ve 6. kazanımlar).</p> <p> Öğrencilerin kendilerini mutlu ve huzurlu hissettikleri bir anı hayal etmeleri istenir. İç yumuşamayla sesine odaklanma arasında ilişki kurulur (7. ve 8. kazanımlar).</p> <p> İç ve dış yumuşamayı koruyarak doğru solunum ve yumuşak atakla soluk- ses bağlantılı çalışmaları yaptırılır (9. ve 10. kazanımlar).</p>	<p> Bu ünite kapsamında yapılacak tüm çalışmalar (öncesinde) sırasında, insanda ses sistemi ile hareketlerine ilişkin bilgiler öğrencilere hatırlatılarak, tekrar tekrar doğru solunum ve doğru fonasyon çalışmaları yaptırılır.</p> <p> Öğrencilerin müzik cümleleri ve eserlere yönelik seslendirmeleri kayıt edilir. İlerleyen zamanlarda daha önceki kayıtlar dinletilerek gelişmeleri fark ettirilmelidir.</p> <p> 1. ve 6. kazanımlar ayna karşısında gerçekleştirilmelidir.</p> <p> 10. kazanım, çalışmalarda 1, 3, 4, 5, 6 ve 9, kazanımlarla ilişkilendirilir.</p> <p> Alıştırma ve eser kapsamında yapılan tüm çalışmalarda 1-22. kazanımlar göz önünde bulundurulur.</p> <p> Bir önceki ünite de sesin oluşumunu anlatan bilgilerden yararlanılır (2. kazanım).</p> <p> İç yumuşamanın, kişinin düşünce yoluyla sinir sistemini rahatlatması olduğuna dikkat çekilir.</p> <p> Öğrencilerin bireysel yapı özellikleri ile ses gelişim-değişim (mutasyon) özellikleri dikkatle izlenir, buna uygun doğru ses alıştırmaları ve şarkılar seçilir.</p>

Sınıf-okul içi etkinlik
[!]Uyarı

Okul dışı etkinlik
 İnceleme gezisi

Ders içi ilişkilendirme
 Ölçme ve değerlendirme

Diğer derslerle ilişkilendirme

ÜNİTE	KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	AÇIKLAMALAR
SES EĞİTİMİ	<p>11. Rezonans bölgelerini tanıır.</p> <p>12. Sesini oluştururken doğru rezonans bölgelerini kullanmayı fark eder</p> <p>13. Rezonans bölgelerine yönelik ses alıştırmaları yapar.</p> <p>14. Diksiyon geliştirici alıştırmalar yapar.</p> <p>15. Artikülasyonu geliştirici alıştırmalar yapar.</p> <p>16. Sesini şarkıda ve konuşmada kullanırken sözleri doğru artikülasyonla oluşturmaya özen gösterir.</p>	<p>🎤 Rezonans bölgeleri ile işlevleri, görsel kaynaklardan tanıtılarak bu bölgeleri kendi beden yapılarında göstermeleri ve sesi rezonans bölgelerinden geçirirken hissettiklerini paylaşmaları istenir (11. ve 12. kazanımlar).</p> <p>🎤 Sesin yerine oturması ve rezonansın sağlanması için kapalı ağızla orta seslerde ses egzersizleri yapılır (13. kazanım).</p> <p>🎤 Bir sanatçının hayat hikâyesini konu alan bir paragraf okutulur diksiyonuna dikkat edilir. Diksiyona yönelik çene, dudak ve dil geliştirici alıştırmalar yapılır (14. kazanım).</p> <p>🎤 Artikülasyonu geliştirmeye yönelik olarak ünlü ve ünsüzlerle alıştırmalar yapılır (15. kazanım).</p> <p>🎤 Tekerlemeleri akıcı biçimde söyleme ve hızlı tempodaki şarkıların sözlerini doğru boğumlama çalışmaları yapılır (16. kazanım).</p>	<p>[!] Diksiyon, artikülasyon ve entonasyon çalışmalarını Düzeyine uygun bir okul şarkısı/ marş/ halk türküsü/ üzerinde uygulamaları sağlanır.</p> <p>[!] Öğrencilerde, varsa dil kusurlarının giderilmesi ile ilgili çalışmalar yapılır.</p> <p>[!] Diksiyon, artikülasyon ve entonasyon kavramları yeri geldikçe örneklerle açıklanır.</p> <p>[!] Kapalı ağızla seslerde M ve N ünsüzleriyle yapılan tınlama çalışmalarında fazla ses vermeden hafifçe tınlamaya özen gösterilir. Bu şekilde, ağız ve burun boşluklarında oluşan ve skala yükseldikçe alın boşluğuna geçen bir titreşim hissedilir. Bu çalışma sesin rezonans boşluklarına sağlıklı bir şekilde gönderilmesini sağlar (13. kazanım)</p> <p>[!] Konuşma çalışmalarında atasözleri ve şairlerden de yararlanılabilir (14. ve 15. kazanımlar).</p> <p>☐ Türkçe dersi öğretmeniyle ortak çalışma yapılabilir (14. ve 15. kazanımlar).</p> <p>[!] Öncelikle konuşma ve ses bütünlüğünü etkileyen (o, e, i) ünlüleri üzerinde çalışmalar yapılabilir. Ünlülerle birleşecek ünsüzlerin de sesi öne getirici ve tınlamayı kolaylaştırıcı ünsüzler olmasına özen gösterilmelidir (f, v, s, d, m, b) gibi (15. kazanım).</p>

🎤 Sınıf-okul içi etkinlik
[!] Uyarı

🌐 Okul dışı etkinlik
📍 İnceleme gezisi

🔄 Ders içi ilişkilendirme
📊 Ölçme ve değerlendirme

☐ Diğer derslerle ilişkilendirme

ÜNİTE	KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	AÇIKLAMALAR
SES EĞİTİMİ	<p>17. Entonasyon geliştirici alıştırmalar yapar.</p> <p>18. Registre bölgelerini bedeninde hisseder.</p> <p>19. Sesini kullanırken (konuşmada ve şarkı söylemede) anatomik yapı özelliklerine göre doğru ve uygun Registre geçişleri (ses bölgeleri) oluşturur.</p> <p>20. Legato ve staccato söylemeyi geliştiren ses alıştırmalar yapar.</p> <p>21. Vibrato yapmayı geliştiren ses alıştırmalar yapar.</p> <p>22. Crescendo-decrescendo alıştırmalar yapar.</p>	<p> Majör gamın ilk üç sesi üzerinde ünlü ve ünsüz hecelerle kromatik ses çalışması yapılır (17. kazanım).</p> <p> Ses kırılmalarını ve geçiş sorununu önlemek üzere bir Registreden diğerine 'crescendo' ve 'decrescendo' alıştırmaları yapılır (18, 19. ve 22. kazanımlar).</p> <p> Legato, staccato, vibrato, crescendo ve decrescendo örneklerini içeren eserler dinletilir. Dinledikleri örnekler doğrultusunda öğretmen tarafından belirlenen eserler seslendirilir (20-22. kazanımlar).</p>	<p>[!] Çalışma yapılırken tonlar birbirine çok bağlı olmalıdır ve herhangi bir tonun üzerinde pürüzlenme, zorlanma olur veya ses iyi tınlamazsa geriye dönülerek aynı egzersiz yarım veya bir ton aşağıdan tekrar denemelidir. Çalışma "u" ünlüyle başlanıp ardından diğer ünlü ünsüzlerle uygulanabilir. Egzersizi kolaylaştırmak için M, N veya S gibi tınlayan ünsüz harflerden faydalanılır (17. kazanım).</p> <p>[!] Geçiş tonu sorununa; pes, orta ve tiz ses Registrelere birbirleri ile kaynaştığı yerlerde rastlanabilir. Bu nedenle öğretmen, öğrencisinin her tonunu tekrar tekrar çeşitli ünlülerle denemelidir (18. ve 19. kazanımlar).</p> <p>Registre değişikliğinin gerçekleşeceği notaların önceden belirlenmesi, öğrencinin o seslerle karşılaştığında bir gerilim duymasına yol açabilir. Bu nedenle geçişleri öğrenciye hissettirmeden yaptırmak eğitimin ileriki basamakları için faydalı olacaktır (18. ve 19. kazanımlar).</p> <p>[!] 19 -22. kazanımlar için ses tekniğini geliştirici inici ve çıkıcı ses dizileri ve aralık çalışmaları yapılır.</p>

 Sınıf-okul içi etkinlik
[!] Uyan

 Okul dışı etkinlik
 İnceleme gezisi

 Ders içi ilişkilendirme
 Ölçme ve değerlendirme

 Diğer derslerle ilişkilendirme

ÜNİTE	KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	AÇIKLAMALAR
SES EĞİTİMİ	23. Küçük müzik cümleleri ve eser üzerinde nüans alıştırmaları yapar.	<p> Farklı nüans örneklerini içeren müzik cümleleri ve eserler dinletilir. Nüansları uygulayacağı eserler seslendirilir (23. kazanım).</p> <p> Dinlediği eserin nüanslarını verilen bir nota örneği üzerinde yerleştirmesi istenir (23. kazanım).</p> <p> Ses eğitimi kapsamında edindiği kazanımları destekleyecek nitelikte opera/müzikal etkinliğe gidilir (1-23. kazanımlar).</p>	<p>[!] Küçük bir müzik cümlesi, önce mf söylenmeli sonra aynı teknik mp' ye dönüştürülmelidir. Ardından sesin soluktan kopmamasına özen göstererek mp' den veya mf' den mp' ye geçişler ve uygulamalar denenmelidir. Çalışmalar ilerledükçe çeşitli nüanslar uygulanabilir (23. kazanım).</p> <p>[!] Seçilen bu çalışmaların amacı sesi doğru kullanma alışkanlığı kazandırmak ve korunmasını öğretmek olduğu unutulmamalıdır.</p> <p>[!] Ses çalışmaları ve repertuar çalışmaları piyano eşliğinde yapılacaktır.</p> <p>[!] Küçük müzik ve konuşma cümlelerini, ses eğitiminde temel davranışlar olan doğru duruş, doğru solunum, doğru fonasyon, doğru rezonans ve doğru artikülasyonu eşgüdüm (koordinasyon) içinde gerçekleştirerek seslendirilir.</p> <p>[!] Bu ünite ile öğrencilerin dayanışma, hoşgörü, sevgi, saygı, duyarlılık, vatanseverlik, barış, estetik, sorumluluk, azim, disiplin, statü, özgüven, motivasyon değerlerine ulaşması beklenir.</p> <p>[!] Bu ünitenin sonunda öğrencilerin, ses sistemini oluşturan organ ve bölgeleri eşzamanlı ve uyumlu kullanma, konuşmada sesini doğru, güzel ve etkili kullanma, şarkı söylemede sesini doğru, güzel ve etkili kullanma, ses gelişim (mutasyon) döneminde uygun Registre geçişleri yapma, ses sağlığını koruma ve icra (yorumlama) becerisi kazanması beklenir.</p> <p> Bu ünite ile ilgili olarak ölçme ve değerlendirme çalışmalarında, öz değerlendirme, öğrenci gözlem, akran değerlendirme ve performans değerlendirme formundan yararlanılabilir.</p>

 Sınıf-okul içi etkinlik
[!]Uyarı

 Okul dışı etkinlik
 İnceleme gezisi

 Ders içi ilişkilendirme
 Ölçme ve değerlendirme

 Diğer derslerle ilişkilendirme

ÜNİTE	KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	AÇIKLAMALAR
REPERTUVAR	<p>Bu üniteyi tamamlayan öğrenciler;</p> <ol style="list-style-type: none"> Düzyeyine uygun, okul şarkıları ve halk türkülerini seslendirir. Düzyeyine uygun, kanon, iki sesli, üç sesli ve dört sesli eserleri küçük vokal grupları ile seslendirir. 	<p></p> <p></p> <p></p> <p></p>	<p>[!] 1-4. kazanımlar için öğrencilerin teknik düzeyleri göz önünde bulundurulmalıdır.</p> <p>[!] Çalışılacak eserlerin kayıtlarını araştırıp sınıf ortamına getirmeleri istenir.</p> <p>[!] 1. kazanım için Muammer Sun'un "Kır Çiçekleri-10 Türkü", Saip Egüz'ün "Piyano Eşlikli Okul Şarkıları 1" ve "Piyano Eşlikli Halk Türküleri 1" kitaplarından faydalanılabilir.</p> <p>[!] Teknik açıdan ileri düzeyde olan öğrencilerle uygun lied'ler çalışılabilir.</p> <p>[!] Öğrencilerin üniversite yetenek sınavlarında faydalanılacakları nitelikte bir repertuar oluşturulmaları sağlanır.</p> <p></p> <p></p>

Sınıf-okul içi etkinlik
[!] Uyan

Okul dışı etkinlik
 İnceleme gezisi

Ders içi ilişkilendirme
 Ölçme ve değerlendirme

Diğer derslerle ilişkilendirme

ŞP

ÜNİTE	KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	AÇIKLAMALAR
REPERTUVAR	<ol style="list-style-type: none"> Düzyeyine uygun marşları seslendirir. Düzyeyine uygun çalışma parçalarını seslendirir. 		<p>[!] 4. kazanım için Concone, Panofka, Vaccai vb. kaynaklardan yararlanır.</p> <p>[!] Öğrenciler, Türk ve Batı müziği eserlerinin sergilendiği konser vb. etkinlikleri takip etmeleri için yönlendirilir.</p> <p>[!] Solo ve ikili, üçlü, dördü ses grupları oluşturularak yapılan çalışmalar okul içi etkinliklerde sergilenabilir.</p> <p>[!] Bu ünite ile öğrencilerin dayanışma, hoşgörü, sevgi, saygı, duyarlılık, vatanseverlik, barış, estetik, sorumluluk, azim, disiplin, statü, özgüven, motivasyon değerlerine ulaşması beklenir.</p> <p>[!] Bu ünitenin sonunda öğrencilerin, ses sistemini oluşturan organ ve bölgeleri eşzamanlı ve uyumlu kullanma, konuşmada sesini doğru, güzel ve etkili kullanma, şarkı söylemede sesini doğru, güzel ve etkili kullanma, ses gelişim (mutasyon) döneminde uygun Registre geçişleri yapma, ses sağlığını koruma ve icra (yorulma) becerisi kazanması beklenir.</p> <p></p>

Sınıf-okul içi etkinlik
[!] Uyan

Okul dışı etkinlik
 İnceleme gezisi

Ders içi ilişkilendirme
 Ölçme ve değerlendirme

Diğer derslerle ilişkilendirme

ŞP

EK-11: PERFORMANS DEĞERLENDİRME FORMU

Eser adı:
Adı-Soyadı:
Öğrenci Numarası:
Sınıfı:

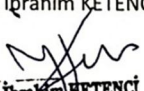
PERFORMANS DEĞERLENDİRME ÖLÇÜTLERİ								
Maddeler		Çok zayıf	Zayıf	Orta	İyi	Çok iyi		
1	Doğru soluk alma ve verme	2	4	6	8	10		
2	Nefes ile birlikte homojen ses oluşturma	2	4	6	8	10		
3	Eser seslendirirken nefesini kontrol edebilme	2	4	6	8	10		
4	Eseri seslendirirken uygun ve doğru register geçişleri yapma (Kafa, Göğüs, Gırtlak bölgeleri arasında köprü kurma uygulamasının doğru yapılması)	2	4	6	8	10		
5	Eserin notalarına uygun seslendirilmesi	Tartımsal doğruluk		2	4	6	8	10
		Ezgisel doğruluk	a. Cümleleme,	2	4	6	8	10
			b. Aralıklar,	2	4	6	8	10
			c. Atlamalar,	2	4	6	8	10
			d. Oktav geçişleri	2	4	6	8	10
6	Eserin müzikal özelliklerine uygun seslendirilmesi	a. Eserin temposu,	2	4	6	8	10	
		b. Eserin nüansları,	2	4	6	8	10	
		c. Yaratıcılık	2	4	6	8	10	
7	Eser seslendirirken ses tutarlılığını sağlama (Entanasyon)	2	4	6	8	10		
8	Eser seslendirirken Artikülasyon (dil, diş, dudak, damak) kurallarına uyma	a. Aksan		2	4	6	8	10
9	Eseri müziksel duyarlılıkla seslendirilmesi	a. Seslendirilen şarkıda sesin duyarlı, etkili ve anlamına uygun kullanılması		2	4	6	8	10
10	Eserin bütün olarak doğru seslendirilmesi	2	4	6	8	10		

**EK-13: ERCİYES ÜNİVERSİTESİ K.B.B ANABİLİMDALI GENEL
K.B.B MUAYENE ÖN TEST RAPORU**

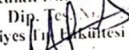
“Güzel Sanatlar Liseleri’nde Bireysel Ses Eğitimi Dersinde Uygulanan Vaccai ve Concone Ses Etüt Kitaplarındaki Ses Etütlerinin Öğrencinin Ses Gelişimine Etkisi” adlı doktora tezi çalışmasına 21 kız öğrenci alındı. Öğrencilerin kulak burun boğaz muayeneleri yapıldı. Endoskopik larenks muayenesinde 2 kişide vokal nodül, 3 kişide mutasyonel disfoni tespit edildi. 16 kişide ise normal fizik muayene bulguları saptandı.

24.10.2014

Doç. Dr. İbrahim KETENCI

Doç. Dr. İbrahim KETENCI
K.B.B. AD.
Dip. No.: 80 AA 047
Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastaneleri

Op. Dr. Murat Salih GÜNEŞ

Dr. Murat Salih GÜNEŞ
Kulak Burun Boğaz A.D.
Dip. No.: 80 AA 0434
Erciyes Üniversitesi Hastaneleri

**EK-14: ERCİYES ÜNİVERSİTESİ K.B.B ANABİLİMDALI GENEL
K.B.B MUAYENE SON TEST RAPORU**

“Güzel Sanatlar Liseleri’nde Bireysel Ses Eğitimi Dersinde Uygulanan Vaccai ve Concone Ses Etüt Kitaplarındaki Ses Etütlerinin Öğrencinin Ses Gelişimine Etkisi” adlı doktora tezi çalışmasına 16 kız öğrenci alındı. Öğrencilerin deneysel çalışma sonunda yapılan kulak burun boğaz muayeneleri normal olarak izlendi.

08.05.2015

Doç. Dr. İbrahim KETENCI-

Doç. Dr. İbrahim KETENCI
K.B.B. AD.
Dip. No.: 90 AA 047
Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastaneleri

Op. Dr. Murat Salih GÜNEŞ

Dr. Murat Salih GÜNEŞ
Kulak Burun Boğaz A.D.
Hiz. Tel. No: 151434
Erciyes Tıp Fakültesi Hastanesi

EK:15 DENEL İŞLEM SÜRECİNDE DENEY GRUBU ÖRNEK BİREYSEL SES EĞİTİMİ DERSİ DERS PLANI

DERS: Bireysel Ses Eğitimi

KONU: S” ve “F” sessizlerini kullanarak beş kesik nefes ve otuz kesik nefese kadar uygulanacak olan nefes egzersizi ve İnici – çıkıcı diziler, aralıklarda ses egzersiz çalışmaları, Register, Artikülasyon, Nüans, crescendo ve decrescendo çalışmaları, Vaccai ve concone ses etütleri çalışması

SÜRE: 40 dakika

AMAÇ: Nefes - ses egzersizleri ve Vaccai – Concone ses etütleri ile öğrencinin sesinde gelişim sağlamak

KAZANIM: Uygulanan nefes- ses egzersizlerinde ve vaccai ve concone ses etütlerinde doğru soluk alıp ve verebilme, nefes ile birlikte homojen ses oluşturma, etüt seslendirirken nefesini kontrol edebilme, etüt seslendirirken uygun ve doğru register geçişleri yapma, etüt seslendirirken ses tutarlılığını sağlama (Entanasyon), etüt seslendirirken Artikülasyon kurallarına uyma, bütün olarak doğru seslendirilmesi gibi davranışlar kazandırmak.

İŞLENİŞ:

- “S” ve “F” sessizlerini kullanarak beş kesik nefes ver-meyle başlayarak, otuz kesik nefese kadar bu çalışma uygulandı.
- B.S.E. ders kitabından seçilen inici – çıkıcı dizilerden alıştırma 2 ve 4, aralık çalışmasından alıştırma 14 ve 16, register çalışmasından alıştırma 20 ve 23, artikülasyon çalışmasından alıştırma 29 ve 30 entanasyon çalışmasından, alıştırma 33 ve 35, nüans, crescendo ve decrescendo çalışmalarından, alıştırma 42 ses egzersiz çalışmaları uygulandı.
- Ayrıca çalışmanın temel konusu olan Vaccai ve Concone etüt kitaplarından Vaccai Nr.479 Lesson 1 ve Concone op. 9 Mezzosoprano için, Etüt no:1 çalışmaları yapıldı.

DEĞERLENDİRME: Yapılan ders sonun da öğrencilerin nefes - ses egzersizleri ve vaccai-concone ses etütlerinin uygulanması açısından istendik kazanımların verildiği düşünülmektedir.

EK:16 DENEL İŞLEM SÜRECİNDE KONTROL GRUBU ÖRNEK BİREYSEL SES EĞİTİMİ DERSİ DERS PLANI

DERS: Bireysel Ses Eğitimi

KONU: S” ve “F” sessizlerini kullanarak beş kesik nefes ve otuz kesik nefese kadar uygulanacak olan nefes egzersizi ve İnici – çıkıcı diziler, aralıklarda ses egzersiz çalışmaları, Register, Artikülasyon, Nüans, crescendo ve decrescendo çalışmaları

SÜRE: 40 dakika

AMAÇ: Nefes ve ses egzersizleri ile öğrencinin sesinde gelişim sağlamak

KAZANIM:

Uygulanan nefes- ses egzersizlerinde doğru soluk alıp ve verebilme, nefes ile birlikte homojen ses oluşturma, etüt seslendirirken nefesini kontrol edebilme, etüt seslendirirken uygun ve doğru register geçişleri yapma, etüt seslendirirken ses tutarlılığını sağlama (Entanasyon), etüt seslendirirken Artikülasyon kurallarına uyma, bütün olarak doğru seslendirilmesi gibi davranışlar kazandırmak.

İŞLENİŞ:

- “S” ve “F” sessizlerini kullanarak beş kesik nefes ver-meyle başlayarak, otuz kesik nefese kadar bu çalışma uygulandı.
- B.S.E. ders kitabından seçilen inici – çıkıcı dizilerden alıştırma 2 ve 4, aralık çalışmasından alıştırma 14 ve 16, register çalışmasından alıştırma 20 ve 23, artikülasyon çalışmasından alıştırma 29 ve 30 entanasyon çalışmasından, alıştırma 33 ve 35, nüans, crescendo ve decrescendo çalışmalarından, alıştırma 42 ses egzersiz çalışmaları uygulandı.

DEĞERLENDİRME: Yapılan ders sonun da öğrencilerin nefes - ses egzersizleri uygulanması açısından istendik kazanımların verildiği düşünülmektedir,

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı:	Gülşah Başaran TANRIÖVER	İmza:	
Doğum Yeri:	Aksaray		
Doğum Tarihi:	26.06.1977		
Medeni Durumu:	Evlü		

Öğrenim Durumu

Derece	Okulun Adı	Program	Yer	Yıl
İlköğretim	Cumhuriyet İlkokulu		Aksaray	1988
Ortaöğretim	Kılıçaslan		Aksaray	1991
Lise	Aksaray Lisesi		Aksaray	1994
Lisans	Niğde Üniv.Eğt.Fak.	Müzik Öğretmenliği	Niğde	1999
Yüksek Lisans	Niğde Üniv. Eğt .Fak.	Müzik Eğitimi Anabilim Dalı		2011

Becerileri:	Koro ve Orkestra Şefliği
İlgi Alanları:	Ses eğitimi
İş Deneyimi:	Kayseri F.M.G. Güzel Sanatlar ve Spor Lisesi'nde Koro Öğretmeni

Aldığı Ödüller:	<ul style="list-style-type: none"> • 1.Uluslararası Çoksesli Korolar Yarışmasında Dünya üçüncülüğü 1996 • 1.Uluslararası Çoksesli Korolar Yarışmasında Türkiye ikinciliği 1996 • 2.Uluslararası Çoksesli Korolar Yarışmasında Dünya ikinciliği 1998 • 2.Uluslararası Çoksesli Korolar Yarışmasında Türkiye birinciliği 1998 • Kayseri İl Milli Eğitim Müdürlüğü Öğretmenler Korosu Takdir Belgesi 2003 • Niğde Üniversitesi Rektörlüğü Başarı Belgesi 2000 • Kayseri İl Milli Eğitim Müdürlüğü Öğretmenler Korosu Teşekkür Belgesi 2004 • Niğde Valiliği Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi Müdürlüğünün Düzenlemiş olduğu Cumhuriyet Konseri ve Resim Sergisi Teşekkür Belgesi 2006 • Kayseri Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Çoksesli Çocuk Korosu Kurucu Şefliği Teşekkür Belgesi 2006 • 13. Türkiye Korolar Şenliği Başarı Belgesi 2008 • M.E. B. Mavi Gök Yeşil Yaprak projesi Başarı Belgesi 2011 						
Hakkımda bilgi almak için önerebileceğim şahıslar:	<table border="0" style="width: 100%;"> <tr> <td style="width: 33%;">Prof.Dr.Yusuf AKBULUT</td> <td style="width: 33%;">Necmettin Erbakan Üniversitesi</td> </tr> <tr> <td>Doç. Dr.Sema SEVİNÇ</td> <td>Necmettin Erbakan Üniversitesi</td> </tr> <tr> <td>Doç. Dr. Ebru TEMİZ</td> <td>Niğde Üniversitesi</td> </tr> </table>	Prof.Dr.Yusuf AKBULUT	Necmettin Erbakan Üniversitesi	Doç. Dr.Sema SEVİNÇ	Necmettin Erbakan Üniversitesi	Doç. Dr. Ebru TEMİZ	Niğde Üniversitesi
Prof.Dr.Yusuf AKBULUT	Necmettin Erbakan Üniversitesi						
Doç. Dr.Sema SEVİNÇ	Necmettin Erbakan Üniversitesi						
Doç. Dr. Ebru TEMİZ	Niğde Üniversitesi						
Tel:	0 532 684 28 09 – 0 505 242 14 95						

Adres	Kayseri F.M.G. Güzel Sanatlar ve Spor Lisesi Mithat Paşa Mahallesi Eligüzel Sokak No:54 Kocasinan / KAYSERİ
-------	---

